Vlaams Parlement

vergadering **C154**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding

van 10 maart 2020

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over geheime onlinenetwerken van kwetsbare jongeren
– 1745 (2019-2020)
VRAAG OM UITLEG van Freya Perdaens aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over geheime Instagramnetwerken waar kwetsbare jongeren donkere berichten delen
– 1752 (2019-2020)
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de geheime socialemedianetwerken waar kwetsbare jongeren donkere berichten delen
– 1760 (2019-2020)
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over jongeren die online communiceren op gesloten netwerken
– 1766 (2019-2020)
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over online hulpverlening en informatie voor jongeren naar aanleiding van de Panoreportage over geheime groepen
– 1767 (2019-2020)
INTERPELLATIE van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de Panoreportage 'Geheim op Instagram' over jongeren die via geheime netwerken op sociale media negatieve gedachten delen
– 15 (2019-2020) 4

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de stijgende overlevingskansen van kankerpatiënten
– 1646 (2019-2020) 31

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de verdere federalisering of decentralisatie van de gezondheidszorg
– 1649 (2019-2020) 33

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de getuigenissen over kindermishandelingen en de weerklank daarvan bij het meldpunt 1712 en de erkennings- en bemiddelingscommissie voor historisch misbruik
– 1663 (2019-2020) 36

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het actieplan ter bestrijding van fake news over vaccinaties
– 1671 (2019-2020) 39

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de besparingen op de centra voor verslavingszorg
– 1711 (2019-2020) 41

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de Vlaamse aanpak van het coronavirus
– 1661 (2019-2020)
VRAAG OM UITLEG van Maaike De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus
– 1673 (2019-2020)
VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus
– 1710 (2019-2020)
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de mogelijke uitbraak van het coronavirus in woonzorgcentra
– 1751 (2019-2020)
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over maatregelen in woonzorgcentra en thuiszorg tegen de verspreiding van het coronavirus
– 1758 (2019-2020) 44

VRAAG OM UITLEG van Tine van der Vloet aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over aangepaste rookmelders voor personen met een auditieve beperking
– 1719 (2019-2020) 58

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het groeipad in de subsidiëring van de kinderopvang
– 1729 (2019-2020)
VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de hervormingen en besparingen in de kinderopvangsector
– 1753 (2019-2020) 61

VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de evaluatie van het Vlaamse kwaliteitsmodel voor slachtofferhulp
– 1738 (2019-2020) 65

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over vakantieopvang voor jongeren met een zorgbehoefte
– 1743 (2019-2020) 69

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over geheime onlinenetwerken van kwetsbare jongeren
– 1745 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Freya Perdaens aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over geheime Instagramnetwerken waar kwetsbare jongeren donkere berichten delen
– 1752 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de geheime socialemedianetwerken waar kwetsbare jongeren donkere berichten delen
– 1760 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over jongeren die online communiceren op gesloten netwerken
– 1766 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over online hulpverlening en informatie voor jongeren naar aanleiding van de Panoreportage over geheime groepen
– 1767 (2019-2020)

INTERPELLATIE van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de Panoreportage 'Geheim op Instagram' over jongeren die via geheime netwerken op sociale media negatieve gedachten delen
– 15 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, op woensdag 4 maart 2020 gaf een Panoreportage aan dat psychisch kwetsbare jongeren berichten delen over eetstoornissen, zelfverwonding en zelfdodingsgedachten in verborgen netwerken op sociale media. Deze groepen rijzen als paddenstoelen uit de grond en kunnen bijzonder nefast zijn voor deze doelgroep.

Minister, de insteek van mijn vraag zal u niet verbazen. We hebben een sterk jeugdhulplandschap. Heel veel professionele hulpverleners zijn bezig op het terrein met hulpverlening, maar het lijkt erop dat een deel van ons beleid nog niet helemaal is gevolgd tot waar de jongeren zitten. Jongeren zitten heel veel op sociale media. Ze delen daar berichten, maar brengen er ook heel veel tijd op door en doen dat in een omgeving die vandaag eigenlijk ontsnapt aan een heel groot deel van de hulpverlening.

Hoe werkt het in de praktijk? Jongeren maken naast hun persoonlijke account, die vaak mee gecontroleerd wordt door de ouders, een privéaccount aan om deel te nemen aan de verborgen netwerken. Ze zoeken door de berichten en expliciete foto's en video's die ze posten, steun en begrip voor hun donkere gedachten. Hierdoor raken ze soms verstrikt in een negatieve spiraal die zichzelf versterkt en die in de hand wordt gewerkt door een aantal van die netwerken. Ze sluiten zich

als gevolg meer en meer af van de reële wereld. Het gebeurt onder de neus van de familie en hulpverleners, maar toch is het voor hen vaak onzichtbaar.

Tom Van Daele, onderzoeksleider van de Expertisecel Psychologie, Technologie & Samenleving bij de hogeschool Thomas More, geeft aan dat professionele hulpverleners de impact van de online wereld op kwetsbare jongeren onderschat. Het is een blinde vlek. Het is immers moeilijk om de zorg af te stemmen, als je niet op de hoogte bent van een heel groot deel van de leefwereld van je doelpubliek. En dat houdt een aantal risico's in.

Minister, deze problematiek is bijzonder schrijnend. Waar ziet u binnen uw eigen welzijnsbeleid mogelijke veranderingen om hier beter op in te spelen?

Hoe gaat u inzetten op sensibilisering voor de al kwetsbare doelgroepen om hen ook bewust te maken van het gevaar van een aantal van die netwerken die de negatieve spiraal kunnen veroorzaken, waar ik het daarnet over had? Jongeren worden aan de hand van netwerkorganisaties meegenomen in een negatieve spiraal en dit kan nefast zijn. Een goed uitgewerkt preventiebeleid lijkt me dan ook belangrijk. Worden de gevaren van deze sociale mediatechnieken ook meegenomen in het uitwerken van bijvoorbeeld een nieuw actieplan rond suïcidepreventie?

De aanpak van deze materie overschrijdt uiteraard bevoegdheden. Ik ben blij dat minister Dalle ons vandaag in deze commissie vervoegt. Gaat u in gesprek met uw collega's van Jeugd en Media en van Onderwijs om dit gezamenlijk mee onder de aandacht te brengen en een geïntegreerde aanpak voor te stellen?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): 'Ik snij mijn leven aan flarden. Dit is mijn laatste redmiddel. Ik stik haast. Kan niet meer ademen. Het kan me niks meer schelen dat ik mijn arm tot bloedens toe openhaal.' Het zou een van de posts kunnen geweest zijn op een van de geheime Instagramgroepen, maar deze tekst dateert in feite van ver voor Instagram. Het is de vertaling van een tekst die twintig jaar terug al op muziek gezet werd, namelijk de eerste strofe van 'Last Resort' van Papa Roach. Het toont vooral aan dat de kreten die we in de Panoreportage zagen, niet nieuw zijn. Net zozeer als we dit lied herkennen, herkennen we ook de situatie. In ieders omgeving was er allicht een jongere die worstelde om zijn weg en rol te vinden. Opgroeien is dan ook een van de moeilijkste dingen om te doen in een mensenleven.

Iets wat er in de tijd van Papa Roach nog niet was, is de reikwijdte van de sociale-mediagroepen en de bijwerkingen die daarmee gepaard gaan. De #triggerwarning die jongeren zou moeten waarschuwen om een bericht niet te openen, omdat het een trigger kan zijn om bepaald gedrag te stellen, blijkt vaak net een reden te zijn om de beelden wel te bekijken. Misschien onbewust zetten jongeren elkaar zo aan tot het overgaan tot bijvoorbeeld automutilatie of het versterken van een eetstoornis.

Een ouder getuigt in de reportage ook niet op de hoogte te zijn van de afgeschermde groepen en profielen op Instagram. Ze waren er zich niet van bewust dat hun kind hieraan blootgesteld werd en wisten dus ook niet dat ze hier met hun kind een gesprek over moesten aangaan. De hele wereld van sociale media is niet de natuurlijke habitat van ouders en begeleiders. Zozeer als het essentieel is om onze jongeren mediawijs te maken, zozeer is het van belang om ouders en begeleiders ook tot mediawijzen te maken. Dat kan door hen te duiden waar de signalen zich nu voordoen en door hen te leren over het bestaan en de werking van Instagram, TikTok, Snapchat, Yubo en dergelijke meer. Maar hoe moeten we dan te werk te gaan? Moeten we de informatie ergens droppen en hopen dat ouders er zelf naar op zoek gaan? Ik denk dat het wel duidelijk is dat we die luxe niet hebben.

Zoals ik al aangaf in een eerdere vraag aan minister Dalle over de privacy-instellingen van TikTok, ligt in het mediawijs maken van onze jongeren een gedeelde verantwoordelijkheid en een gedeelde zorg. Niet alleen onze jongeren moeten op de hoogte zijn van wat beweegt, maar ook hun ouders, voogden en begeleiders moeten de kans krijgen om signalen te herkennen. Reportages als deze helpen dat proces een heel eind op weg, voornamelijk door bewustwording. Waarschijnlijk zullen heel wat ouders na het bekijken van de reportage het gesprek gestart zijn met hun kinderen. Maar er zijn zeker ook mensen die nog niet op de hoogte zijn van deze mogelijke problematiek.

Vandaar ook mijn vragen – en ik ben heel blij dat minister Dalle ons komt vervoegen, want ze zijn voornamelijk aan hem gericht.

De jongeren geven aan dat ze op zoek zijn naar lotgenoten, dat ze die op Instagram vinden en dat het hen helpt om anoniem over hun problemen te kunnen vertellen. Ministers, momenteel zijn er heel wat publieke fora waar jongeren hun bezorgdheden kunnen delen, maar is er in de hulpverlening een bereidheid om online lotgenotengroepen te maken waar jongeren afgeschermd van de buitenwereld hun verhaal kunnen delen, maar waar ook hulpverleners inzitten die als het ware mee kunnen sturen wanneer gesprekken negatief versterkend dreigen te worden?

Een studie van de universiteit van Leeds in het Verenigd Koninkrijk stelde immers dat het delen van verhalen en foto's van herstel ook een helende werking kan hebben. Jongeren kunnen sociale media gebruiken om troost en kracht te vinden bij elkaar, zonder dat er wordt geoordeeld. Ziet u een mogelijkheid in hulpverlening via dit soort onlinegespreksgroepen?

In hoeverre staan projecten rond mediawijsheid open voor ouders en hulpverleners en op welke manier worden ouders en hulpverleners hierover geïnformeerd? Worden hierbij ook handvaten aangeleverd voor de ouders om het gesprek met de jongeren aan te gaan?

Binnen het gegeven van sociale media zitten we met een catch-22-situatie: enerzijds kunnen onlinegroepen een hulp zijn voor jongeren om problemen bespreekbaar te maken, maar anderzijds kunnen jongeren gekneld raken in zulke groepen, die als katalysator voor negatieve gedachten en handelingen kunnen werken. Zoals mijn collega Parys zei, 'content moderation' is één ding, maar de rol en de kennis over die digitale netwerken in de psychologische hulpverlening moeten meer en meer worden geïmplementeerd in ons mediabeleid. In hoeverre kunnen socialemediabedrijven worden geresponsabiliseerd, dan wel aangemoedigd om te investeren in onderzoek hiernaar?

Ik ondervond ondertussen zelf dat Instagram een waarschuwing en link naar de Zelfmoordlijn plaatst op hun app als antwoord op bepaalde zoektermen. Deden ze dit naar aanleiding van de Panoreportage of op vraag van u beiden?

Is er het plan om de contactgegevens uit te breiden? Jongeren die aan automutilatie doen, herkennen zich immers niet noodzakelijk in de omschrijving 'Centrum ter Preventie van Zelfdoding'. Ik zie hier bijvoorbeeld nog wel een mogelijkheid om de gegevens van informatienetwerken als WAT WAT en Awel toe te voegen. Op welke manier werd relevante informatie naar aanleiding van deze reportage via partners als WAT WAT ter beschikking gesteld van jongeren?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Sociale media zijn niet meer weg te denken uit het leven van jongeren. Ze delen daarop een groot deel van hun leven. Dat dit niet alleen leuke of grappige dingen zijn, dat maakte de Panoreportage van vorige week woensdag nog maar eens pijnlijk duidelijk. Zo bestaan er verborgen netwerken

waar jongeren op surfen met geheime accounts en waar ze berichten delen over donkere gevoelens, zo leerden we uit die reportage. Berichten over eetstoornissen, zelfverwonding en zelfdodingsgedachten voeren er de boventoon. Expliciete beelden over verwondingen zijn geen uitzondering.

De jongeren die zelf kwetsbaar zijn, komen er in contact met andere jongeren met psychische problemen. Zo raken zij verstrikt in die gevoelens, worden de psychische muizenissen gevoed en de mentale problemen steeds erger. Het online gebeuren gaat dan hun hele leven en hun welzijn beheersen. De jongeren raken geïsoleerd en grenzen verschuiven almaar verder, wat reële gevaren mee kan brengen, onder meer voor zelfdoding. Dat maakte die reportage ook wel duidelijk.

Professionele hulpverleners zeggen zelf hier geen of weinig vat op te hebben. Men omschrijft het als een blinde vlek, een stuk van het leven van de jongeren dat nog steeds verborgen ligt. Het is dan ook moeilijk om de zorg daarop af te stemmen.

De reportage toonde wederom aan hoe belangrijk het is dat jongeren de gevaren kennen van het gebruik van sociale media, maar ook hoe belangrijk het is dat jongeren de weg vinden naar hulpverlening. Hoewel 1813 jaarlijks zeer veel mensen helpt, bleek het volgens de reportage ook niet gemakkelijk om per telefoon of via de chat in contact te komen met een van de vrijwilligers aldaar.

We hebben een aantal jaar geleden, in 2011, een resolutie goedgekeurd betreffende een sensibiliserend en ondersteunend beleid rond eetstoornissen. Daarin werd heel sterk ingezet op beeldvorming. Ook in de problematiek die geschetst werd in de Panoreportage is dit een item dat naar voor kwam. Hoe kan vanuit het welzijnsbeleid verder worden ingezet op een correcte beeldvorming met betrekking tot gezondheid, een gezond gewicht, schoonheid enzovoort? Op welke manier kunnen sociale media en influencers hiertoe mee worden ingezet, op een positieve manier?

Hoe kunnen hulpverleners beter bewust worden gemaakt van het belang van de online ervaringen van jongeren, de impact daarvan op hun leefwereld en de mogelijke gevolgen ervan op hun welzijn, teneinde ook dat mee te nemen en aan te pakken in de hulpverlening? Hoe kan hiertoe proactief worden gewerkt?

In hoeverre wordt er ingezet op het promoten van online hulp, zoals 1813 of 'Fit in je Hoofd', via die sociale media? Want die media kunnen natuurlijk ook worden gebruikt om net die groep van jongeren te bereiken.

Hoe wordt er verder ingezet op de bereikbaarheid van de dienstverlening van 1813?

Op welke manier kunnen deze netwerken een halt worden toegeroepen? Hoe zullen jullie het gesprek daarover aangaan met de sociale netwerken?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, er is ondertussen al heel wat verteld rond de Panoreportage. Ik ga dat niet herhalen. De vraagstelling is heel duidelijk, denk ik: jongeren en sociale media zijn één en ondeelbaar. Denken dat die nog in gescheiden werelden leven of dat we die gescheiden kunnen houden, is een utopie. We zullen dus een weg moeten zoeken.

Op welke manier kunnen we daar het best mee omgaan? In de Panoreportage ging het onder andere heel specifiek over de problematiek van meisjes die blijkbaar toch sneller hun diepste gevoelens delen binnen socialemediagroepen. Uit de cijfers van watwat.be blijkt ook dat zij sneller naar online informatie over zichzelf zullen zoeken. Zij delen hun diepste gevoelens in die groepen en die groepen leiden dan vaak nog tot een versterking van die donkere gedachten of dat negatief zelfbeeld.

Waar zit dan specifiek het knelpunt binnen die sociale media? De jongeren kiezen er heel bewust voor om enig toezicht of controle binnen die groepen duidelijk weg te houden. Met andere woorden, men laat geen controle toe op die groepen. Men verenigt zich dus heel bewust in een groep vrienden met dezelfde gedachten. Dat maakt het natuurlijk moeilijk om in contact te treden met die jongeren om over die thema's te spreken en in te gaan op hetgeen zij daar posten, zeker als we kijken naar het huidige welzijnslandschap en als we kijken naar de ouders, naar leerkrachten en naar alle begeleiders en jeugdwerkers.

Mijn vragen zijn aan beide ministers gericht, en ik ben blij dat u hier beiden aanwezig bent, terecht ook. De minister van Onderwijs wordt hier het best ook bij betrokken.

Mijn eerste vraag is er een naar onderzoek. Kan er verder onderzoek gedaan worden naar de noodzaak van online jeugdinformatie en hulpverlening voor jonge meisjes? Hoe kunnen we daar meer informatie krijgen? Hoe kunnen we dat verfijnen om zo een betere hulpverlening uit te werken?

Meisjes vormen de groep die het meest op zoek gaat naar online hulpverlening. Ik wil zeker het onderzoek, de socialemediakanalen, niet verengen tot meisjes, want ook jongens hebben daar hun groepen.

Kunnen we ervoor zorgen dat de toegang tot hulpverlening en jeugdinformatie rond bijvoorbeeld psychisch welzijn en eetstoornissen beter vindbaar zijn voor de specifieke groepen. Kan er een aanpak op maat worden uitgewerkt?

Na de Panoreportage hebt u beiden gecommuniceerd dat u zou kijken met de verschillende actoren die vandaag al actief zijn op het terrein, hoe we de hulpverlening kunnen versterken en gezamenlijk meer actie kunnen ondernemen. Wanneer zal dit overleg plaatsvinden? Wat is de finaliteit of doelstelling hiervan? Kunnen de platformen WAT WAT, Tele-Onthaal en 1813 worden betrokken in het verhaal, met het doel om hun toegankelijkheid te verhogen?

Nog een belangrijke partner zijn de socialemediabedrijven zelf. We hebben richtlijnen uitgebouwd de afgelopen jaren, bijvoorbeeld voor televisie. Als ze met jongeren in aanraking komen, op welke manier mogen ze hen dan wel of niet betrekken bij programma's? Daar is een heel kader rond uitgewerkt, ook inzake reclame, om dat allemaal in goede banen te leiden. Dat is voor de socialemediabedrijven wel anders. De vrijheid die ze vandaag hebben, is blijkbaar niet volledig geoorloofd. Zelfs het toepassen van hun eigen regels en richtlijnen laat soms te wensen over. Kunnen de socialemediabedrijven bij elkaar worden gebracht, eventueel op internationaal niveau? Misschien kunnen ze worden geresponsabiliseerd. Op welke wijze kunnen we hier goede afspraken over maken? Hoe kunnen we de verantwoordelijkheid bij hen leggen?

Hoe verhogen we het bewustzijn van jongeren én hun ouders over de gevaren van deze geheime groepen? Kunnen we hier als Vlaamse overheid iets betekenen?

Ik moet vaststellen dat we de afgelopen jaren heel fel hebben ingezet op online hulpverlening en op mediawijsheid. Natuurlijk moeten we wel vaststellen dat, als de jongere er heel bewust voor kiest om zich af te schermen van hulpverleners en ouders en elk toezicht van volwassenen, dat we daarin een stukje tekortschieten. Als volwassene zullen we altijd een stapje later of trager zijn. Hoe kunnen we dat vermijden?

We moeten vaststellen dat Awel al werkt met jongeren gericht naar jongeren; de peer-to-peerwerking heeft een ongelooflijke kracht. Dat kan in negatieve zin werken, want peer pressure bij sociale media zal er mee voor zorgen dat een negatief beeld of donkere gedachte wordt versterkt. Kunnen we jongeren in algemene zin

opleiden en begeleide, om hen meer in te zetten als buddy of coach voor elkaar? Als volwassenen zitten wij niet in die groepen, maar die jongeren wel. Op welke manier kunnen we jongeren zelf veel meer versterken om zelf een knipperlicht te zijn? Hoe kunnen we die jongeren toeleiden naar hulpverlening als dat nodig is? Onderwijs kan daarin een belangrijke rol spelen.

We krijgen van de jongeren zelf het signaal dat ze in de klas, zelfs in de basisschool, te weinig informatie over sociale media krijgen. Dat is enkele weken geleden duidelijk naar voren gekomen in de berichtgeving. We moeten nagaan of we met boodschappen van algemeen nut of met vaste pakketten die we kunnen aanleveren in Vlaanderen, heel doelgericht een bepaalde methodiek kunnen doorvoeren om hen meer tegen deze werkwijze te wapenen. Een andere groep die we hierbij moeten betrekken, zijn de ouders, maar ik denk dat het onderwijs de ouders hierbij kan betrekken.

Ministers, hoe willen jullie tot een totaalaanpak komen om deze praktijken een halt toe te roepen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Voorzitter, in gesloten netwerken op Instagram en TikTok praten jongeren met psychische problemen met hun leeftijdsgenoten over hun ervaringen. Het gaat dan om eetstoornissen, zelfmoord en zelfverminking. Naast praten, delen ze duidelijk ook foto's. Jongeren laten zich daar van een kant zien die niemand in hun omgeving kent. Het delen van ervaringen kan helpen en die jongeren kunnen voor elkaar een steun betekenen, maar expliciete beelden zetten soms ook aan tot zelfbeschadiging en zelfmoord.

De geslotenheid van de netwerken stelt ons voor een aantal problemen. Psychische problemen zijn nog altijd een taboe. Jongeren hebben nood aan anonieme vormen van communicatie met leeftijdsgenoten, maar dan best in een veilige omgeving. Sociale media slagen er niet in de gevaarlijke content die tot zelfbeschadiging aanzet, te weren. Om die reden pleiten experts ervoor dat de klassieke hulpverlening online veel sterker aanwezig moet zijn. Op die manier kan de hulpverlening de problematiek veel sneller herkennen en het eigen aanbod beter op het doelpubliek afstemmen. Momenteel blijkt er een hiaat in de kennis van hulpverleners over de online wereld. Hulpverleners zijn er vaak niet van op de hoogte dat jongeren deel uitmaken van een groter sociaal netwerk waarin ze hun emoties delen. Het blijft moeilijk om het online aspect in de eigen werking te integreren en hier voldoende voeling mee te hebben. Door de online contacten van jongeren proactief in kaart te brengen, zouden hulpverleners hulpmiddelen kunnen aanreiken om het herstel te bevorderen.

Minister, hoe kunnen we ervoor zorgen dat jongeren over hun problemen durven te praten?

Hoe wilt u ervoor zorgen dat hulpverleners kwetsbare jongeren online beter kunnen bereiken en actief kunnen bevragen over hun gebruik van sociale media? Vaak zijn de hulpverleners immers niet op de hoogte van wat zich online afspeelt.

Bieden we jongeren voldoende mogelijkheden aan om op een veilige en anonieme manier met andere leeftijdsgenoten in contact te treden en over hun psychisch welzijn te spreken.

Kunnen we met andere landen samenwerken om de sociale media ertoe aan te zetten meer werk te maken van de verwijdering van schadelijke content, zoals expliciete foto's van zelfbeschadiging?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp·a): Voorzitter, ik wil het over hetzelfde onderwerp hebben. De opzet van dergelijke groepen zou erin bestaan dat jongeren elkaar steun bieden. Jongeren en andere mensen die onder iets lijden, kunnen elkaar zeker steunen, maar de specifieke groepen op sociale media waarover het hier gaat, zijn veeleer toxische omgevingen, in die zin dat zelfhaat, zelfverwonding en negatieve gedachten worden verheerlijkt en dat jongeren kunnen worden aangemoedigd om verdere stappen te zetten die ze in gezondere omstandigheden niet zouden zetten.

Heel concreet bestaan er groepen waar veelal meisjes, maar soms ook jongens met eetstoornissen elkaar vinden. Het is recent duidelijk geworden dat niet enkel lotgenoten elkaar daar vinden om elkaar aan te moedigen zo weinig mogelijk te blijven eten, maar dat er ook mensen zijn die zichzelf 'proanacoaches' noemen en die zelfs geld verdienen met door meisjes in de grond te boren en hun zelfhaat te vergroten. Hun enige opdracht is om negatieve commentaar op die meisjes te geven en hen verder aan te moedigen om niet te eten. Er zijn volwassenen die zich daarmee bezighouden.

Er zijn jongeren die foto's van zelfverminking delen en anderen op die manier potentieel aanzetten hier verder in te gaan. Er zijn jongeren die suïcidale gedachten delen, eventueel met verhalen over pogingen, en die daar niet de steun vinden die hen aanmoedigt om iets anders te doen dan verdere stappen te zetten.

Wat ik in deze tijden heel bijzonder vind, is dat allerlei algoritmes toelaten dat sociale media afbeeldingen van bijvoorbeeld een blote borst eenvoudig kunnen weren, maar dat men deze netwerken, die met eenvoudige en herkenbare hashtags werken, simpelweg laat bestaan vanuit de idee dat het om groepen van lotgenoten zou gaan die elkaar vinden en ondersteunen. De facto merkt men dat dat anders is. Ik verwacht toch wel meer verantwoordelijkheidszin, alvast van die bedrijven die deze content eenvoudig kunnen verwijderen. Dat doen zij in andere omstandigheden ook, wanneer het berichten betreft die haatdragend of potentieel gevaarlijk zijn.

Een aspect dat in de reportage erg duidelijk was, was het feit dat mensen die bij negatieve gedachten hulplijnen bellen of met een chat proberen te bereiken, te vaak in de wachtrij worden gezet, dan wel worden doorgeschakeld naar Tele-Onthaal. Zo krijgen zij niet de hulp waar ze op dat moment recht op hebben. Eerder spraken wij in deze commissie over het feit dat de beschikbaarheid van die telefoonlijn en de chat minder groot is dan ze zou moeten zijn. Uit de reportage bleek ook dat mensen die dan toch eens de stap zetten naar professionele hulpverlening, of toch uit dat lotgenotencontact stappen om even iets anders te proberen, wanneer ze de hulp niet vinden mogelijk een kans minder geboden wordt om opnieuw gezonder te worden en opnieuw zin in het leven te krijgen.

Ministers, jullie verklaarden allebei na de reportage geschokt te zijn en de stakeholders samen te roepen. Is dat al gebeurd of gepland? Is er ondertussen bijkomende informatie over dit probleem en de omvang ervan?

Hadden uw administraties weet van het bestaan van deze netwerkgroepen? In de zorgsector is dit een gekend fenomeen. Wanneer kinderen en jongeren in opname gaan, is dat vaak een van de aspecten die worden onderzocht. Zitten jullie ook op sociale media? Nemen jullie daar deel aan groepen waar jullie dit soort inhoud delen?

Hebben beide administraties daar ooit stappen ondernomen? Wordt dat gemonitord? Wordt daaromtrent eventueel samengewerkt met universiteiten of onderzoeksinstellingen? Worden dit soort schadelijke trends met andere woorden opgevolgd? Of bleven u en uw administraties verstoken van informatie en van de wetenschap dat dit überhaupt bestaat?

U gaf aan de sociale netwerken te zullen aanspreken op hun verantwoordelijkheid. Is dit al gebeurd en wat was de reactie? Mocht het nog niet gebeurd zijn, wanneer en op welke wijze zou u dat willen doen?

Nog los van de verantwoordelijkheid aan socialemediabedrijven te geven, dacht ik dat het interessant kon zijn om onze eigen mediarichtlijn betreffende suïcide in die zin uit te breiden. Als het op het Journaal of in de krant gaat over zelfdoding, maakt men altijd melding van de Zelfmoordlijn. Het zou misschien een goed idee zijn dat er, wanneer bepaalde specifieke hashtags worden gebruikt, zoals dat gebeurt op sociale media, automatisch een vermelding van professionele hulpverlening zou terechtkomen bij de mensen die dat soort berichten verspreiden. Kan de overheid de mediarichtlijn met andere woorden uitbreiden in die richting?

Heeft Vlaanderen de ambitie om elke oproep naar de Zelfmoordlijn te laten beantwoorden en om de bereikbaarheid van de chat te verhogen, zodat iedereen er terechtkan? Men zegt in de reportage dat het aantal vrijwilligers bij het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) nu eenmaal is wat het is. Dat klopt vanzelfsprekend. Het kost ook wat tijd om met iemand te spreken. Er is geen enkele reden om alleen maar met vrijwilligers te werken, wanneer het gaat over leven en dood en wanneer wij een verschil zouden kunnen maken op dat vlak. Minister, ik dacht dat u nog altijd niet definitief had beslist over de resterende 800.000 euro voor het preventief gezondheidsbeleid. Is het voor u denkbaar om minstens een deel van die middelen daaraan te besteden?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, deze problematiek is inderdaad bijzonder aangrijpend. Ik denk dat iedereen die die reportage gezien heeft, het daarover eens is. Het feit dat deze zaken online en vaak anoniem gebeuren, maakt het er niet gemakkelijker op om te kunnen interveniëren.

Een correcte beeldvorming met betrekking tot gezondheid, gezond gewicht en schoonheid is het thema waarop we moeten inzetten. Ik vertrek daarbij vanuit de fundamentele regel die experten ter zake veelvuldig benadrukken. Het gesprek aangaan is zeer belangrijk, maar dat is niet vrijblijvend. Dat vraagt om deskundigheid.

Een toeleiding tot deze netwerken moet immers te allen tijde worden voorkomen. Kinderen en jongeren mogen dus nooit rechtstreeks bevraagd worden over deze netwerken: niet over hun kennis over het bestaan ervan noch of ze erop zitten. Onderzoek toont immers aan dat het rechtstreeks bevragen ervan jongeren net kan inspireren om deze sites te bezoeken of net het probleemgedrag te gaan vertonen waartegen wij ze willen beschermen.

Een gesprek dient zich eerder te richten tot voor jongeren herkenbare groeithema's, zoals wat ze in hun vrije tijd doen om zich te ontspannen? Het moet versterkend werken, bijvoorbeeld door hen zelf naar alternatieven laten zoeken, en inzetten op mediavaardigheden. Het is wel van fundamenteel belang om jongeren tips aan te reiken over hoe ze elkaar positief kunnen versterken.

Wat het thema eetstoornissen betreft, kunnen we vaststellen dat er maatschappelijk absoluut een verschuiving nodig is, zodat Vlamingen weer meer tevreden worden over hun lichaam en gewicht en gezonder gaan leven in de brede zin van het woord. We zijn lang wat te lijngericht geweest. Onze partnerorganisatie Eetexpert zet hier al sterk op in. Ik wil de volgende maanden verder afstemmen hoe we deze boodschap nog meer kunnen verspreiden.

Binnen onze kabinetten hebben we de opdracht gegeven om samen met de betrokken administraties een rondetafelgesprek voor te bereiden met alle relevante actoren: onderzoekers, mediaplatformen, VLESP, Eetexpert, de hulpverlening

en het Vlaams Kenniscentrum Mediawijsheid (Mediawijs). Ook de redactie van Pano zal betrokken worden en wij zullen vragen om hier ook ouders en jongeren bij te betrekken. Zo willen we een goed zicht krijgen op de problematiek en samen kijken hoe we een coherente aanpak kunnen uitwerken. Het doel is om informatie en expertise uit te wisselen, zodat professionals versterkt worden over de betekenis van de online leefwereld van jongeren in hun werkcontext. We willen bruggen bouwen en expertise versterken tussen jeugdinformatie en online en offline hulpverlening.

Wat betreft het sensibiliseren van de doelgroepen zelf, zijn er al heel wat initiatieven. Ik som er een aantal op. Via de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) en de leerkrachtenteams wordt er conform de richtlijnen ingezet op het versterken van verbondenheid, lichaamstevredenheid, zelfwaardering en mediacompetenties. Concreet zijn er de afgelopen jaren bijvoorbeeld zo'n 7000 leerkrachten secundair onderwijs getraind door onze partnerorganisatie Eetexpert.

Het Centrum ter Preventie van Zelfdoding doet permanent inspanningen om de capaciteit van de Zelfmoordlijn te verhogen. De laatste jaren breidde de organisatie haar aantal vrijwilligers sterk uit. Momenteel zijn er 200 actieve vrijwilligers voor de Zelfmoordlijn. Dit is bijna 3 keer zoveel ten opzichte van 2015, toen er 75 vrijwilligers actief waren bij het Centrum ter Preventie van Zelfdoding. Ook de chatdienst werd de laatste jaren uitgebreid: eind 2017 werden de uren verruimd en tijdens de openingsuren is er meer capaciteit beschikbaar. Bij het afsluiten van de huidige beheersovereenkomst met het Centrum ter Preventie van Zelfdoding voor de periode 2017- 2021 werd hun jaarlijks subsidiebedrag met 36.000 euro verhoogd.

Sinds september 2018 leidt het Centrum ter Preventie van Zelfdoding ook studenten op. De eerste groep studenten ging begin 2019 aan de slag als 'beantwoorder'. De bestaande samenwerkingen in dit verband met hogescholen en universiteiten worden verdergezet.

Ik benadruk graag nog eens dat het Centrum ter Preventie van Zelfdoding intensief samenwerkt met Tele-Onthaal. Elke oproeper die niet meteen een gesprek met een vrijwilliger van de Zelfmoordlijn kan krijgen, kan zich laten doorverbinden met Tele-Onthaal. De kans dat de oproeper niemand aan de lijn krijgt, is daardoor klein.

Aan Cachet, een vzw die zicht richt tot jongeren die ervaring hebben binnen de jeugdhulp, wordt een subsidie toegekend met als specifiek doel om jongeren die ervaring hebben in de geestelijke gezondheidszorg, met elkaar in contact te brengen. Vanuit Cachet worden de ervaringen van de jongeren gebundeld in een coherent verhaal. Jongeren worden hierbij ook ondersteund om zelf ervaringen en belevingen te delen om zo anderen te inspireren.

Een volgend initiatief dat al is genomen, is dat we de afgelopen jaren sterk hebben ingezet op de ontwikkeling van de online hulpverlening in Vlaanderen. De chathulp kreeg hierdoor een sterke boost. Maar liefst zeventien online hulplijnen uit verschillende sectoren, zowel Jeugd en Onderwijs als Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, verenigen zich vandaag in het Online Hulp Uitwisselingsplatform (OHUP).

Voor kinderen en jongeren tussen 12 en 16 jaar is in 2019 de hernieuwde methodiek NokNok gelanceerd, met als doel het versterken van de veerkracht en het bevorderen van het mentaal welbevinden van jongeren door een online coachingsplatform. Het Vlaams Instituut Gezond Leven zal in 2020 verder inzetten op de bekendmaking van NokNok door met jongeren op een cocreatieve manier originele ideeën uit te werken om de methodiek te promoten bij de einddoelgroep.

Het Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning (EXPOO), gepositioneerd in Opgroeien, ontsluit kwaliteitsvolle informatie over opvoeden en opgroeien voor ouders

via de website www.groeimee.be. Mediaopvoeding is daar een van de thema's. Naast basisinformatie wordt doorgelinkt naar gespecialiseerde websites en diensten rond hulpverlening. De informatie wordt opgemaakt samen met experten zoals Mediawijs. Ik kom daar straks nog op terug.

Vanuit de beleidsdomeinen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en Armoedebestrijding worden ook verschillende andere organisaties, campagnes en initiatieven gesubsidieerd die inzetten op preventie en geestelijke gezondheidsbevordering.

Het Steunpunt Geestelijke Gezondheid neemt een belangrijke rol op rond de destigmatisering van geestelijke gezondheidsproblemen. Specifiek voor jongeren en jongvolwassenen zijn de campagnes van Te Gek!? hier vermeldenswaardig.

Ik wil ook verwijzen naar de OverKop-huizen, een plek waar jongeren van 12 tot 25 jaar zich welkom kunnen voelen en terecht kunnen met al hun vragen. Het is een plaats waar ook ruimte is om te chillen en rustig huiswerk te maken, maar ook om zelf initiatieven te nemen en ideeën te lanceren. Jongeren kunnen tijdens de openingsuren, aansluitend op de schooluren, zonder afspraak binnen lopen. In Vlaanderen zijn er vijf huizen, in elke provincie een.

Sinds 2018 is vanuit de Vlaamse overheid aan de netwerken Geestelijke Gezondheid voor kinderen en jongeren in Vlaanderen en Brussel een programma voor vroegdetectie en vroeginterventie toegevoegd. Binnen die programma's zijn er activiteiten voor vroegdetectie en vroeginterventie om in een zo vroeg mogelijke fase van ontwikkeling een verhoogd risico op aandoeningen of problematiek op te sporen en hier op een adequate manier op te reageren.

De bekendmaking van een goed ondersteunend aanbod blijft inderdaad de uitdaging. Ik heb in mijn eerste antwoord al aangegeven dat de volgende stap kan zijn om verder bruggen te bouwen tussen deze verschillende initiatieven en deze te bundelen tot een coherent en transparant aanbod. We zetten daarvoor het nodige overleg verder op.

Wat het actieplan rond suïcidepreventie betreft, is VLESP volop bezig met de ontwikkeling van een 'serious game' voor de preventie van zelfdoding bij jongeren. Deze game heeft als bedoeling om jongeren tussen 12 en 16 jaar op een aangename, speelse en creatieve manier copingvaardigheden en emotieregulatievaardigheden aan te leren. Dat zijn beide beschermende factoren tegen de ontwikkeling van suïcidaliteit maar ook tegen eetstoornissen en automutilatie.

Met de start van een nieuwe legislatuur blijft onlinehulp een belangrijk thema. In mijn beleidsnota heb ik ervoor gekozen om dit thema mee op te nemen onder de overkoepelende strategische doelstellingen die voor het volledige beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin gelden.

Een van de belangrijkste aspecten hierin is het vormen van hulpverleners. Zij moeten de mogelijkheden kennen die onlinetools kunnen bieden in het bereiken van kwetsbare jongeren. Het steunpunt Mens en Samenleving (SAM) heeft als een van de kernopdrachten het stimuleren van onlinehulp en heeft in de voorbije jaren ook expertise opgebouwd in samenwerking met Netwerk Onlinehulp Vlaanderen. SAM geeft vorming, training en begeleide intervisie aan teams en organisaties die willen starten met chathulp.

Het Steunpunt Geestelijke Gezondheid heeft ook een opdracht rond onlinehulp. Momenteel worden de eerste stappen gezet naar meer samenwerking tussen het Steunpunt Geestelijke Gezondheid, SAM en Netwerk Onlinehulp Vlaanderen, om expertise en kennis te delen, zodat ook hulpverleners in de geestelijke gezondheid gerichte informatie kunnen krijgen. De kennis die deze partners hebben opgebouwd is ook raadpleegbaar op de website www.onlinehulp-vlaanderen.be.

In mijn vorig antwoord verwees ik al naar de vorming van de CLB-medewerkers en onderwijsteams in het vroegtijdig herkennen en ondersteunen van kwetsbare jongeren. Op dit ogenblik krijgen zij gerichte vorming rond het motiveren en het toeleiden tot zorg van jongeren met beginnend probleemgedrag. Onderzoekers geven echter aan dat de hulpverlening nog vaak de online reflex mist in hun begeleidingen. We zullen dit thema met hen dan ook tijdens onze rondetafel aan bod brengen.

We zullen ook met onze collega, de minister van Onderwijs, bekijken hoe we in onze sociaal georiënteerde opleidingen een grotere focus op het online gedrag kunnen bekomen.

In verband met de vraag of we ervoor kunnen zorgen dat de toegang tot de hulpverlening en de jeugdinformatie beter vindbaar kan zijn: dit thema kwam enkele jaren terug al centraal te staan op de Dag van de Jeugdhulp. Sociale media zijn onlosmakelijk verbonden met de leefwereld van de jongeren vandaag. Dat toont het belang aan van een innovatief gebruik van nieuwe media, socialenetwerkfora en online hulpverlening, ook in de jeugdhulp. Door dit thema naar voren te schuiven, werden organisaties gestimuleerd om dit luik mee op te nemen in hun begeleidingsaanbod en beroep te doen op experten zoals Mediawijs om zich te laten ondersteunen bij de uitwerking van een beleid ter zake.

In 2019 werd binnen de jeugdhulp de GPS-tool (Girl Power Squad) gelanceerd. GPS is een pedagogische tool voor begeleiders uit jeugdhulpvoorzieningen om met kwetsbare jongeren vanaf elf jaar aan de slag te gaan. Waar deze tool oorspronkelijk de bedoeling had om jongeren bewust te maken van de mogelijke gevaren van tienerpooiers, wordt er in eerste instantie vooral ingezet op belangrijke basisthema's, zoals een zelfbeeld en een gezond beeld van relaties en seksualiteit, en werkt ze op deze manier preventief aan een betere weerbaarheid van de jongeren. Op dit moment is de GPS-tool enkel gericht op jeugdhulporganisaties, maar Child Focus wil deze tool verder vertalen naar andere doelgroepen.

Net als WAT WAT zijn ook de jongerenadviescentra (JAC's) en Tele-Onthaal actief op de sociale media en probeert men via deze kanalen ook jongeren de weg naar hulp te tonen.

In verband met het overleg tussen de verschillende actoren heb ik al het antwoord gegeven dat we samen gaan zitten.

In verband met de vraag hoe de bedrijven achter deze sites geresponsabiliseerd kunnen worden, bemoeilijkt het feit dat deze netwerken zich online en anoniem ontwikkelen, uiteraard de interventiemogelijkheden. Uit onderzoek blijkt dat het vermelden van banners op schadelijke sites ontradend werkt en een op de drie van de bezoekers ervan weerhoudt verder te klikken. Deze piste wil ik verder verkennen met mijn collega's. We willen zeker bekijken welke rol onlineplatformen zoals Instagram en Facebook zelf kunnen en moeten opnemen. Daarnaast wil ik ook verder verkennen wat op Europees niveau mogelijk is, in het kader van de European Internet Safety Policy waar de EU aan werkt.

In verband met de vraag op welke manier de netwerken een halt toegeroepen kunnen worden – mijn collega zal daar straks nog wel verder op antwoorden – vraagt deze problematiek uiteraard een gezamenlijke aanpak, niet enkel met de minister van Jeugd en Media, maar ook met de minister van Onderwijs. Omgaan met en antwoorden bieden aan jongeren met negatieve en destructieve gedachten, gevoelens en gedragingen vraagt om samenwerking. Ik verwees al naar een gezamenlijk initiatief om een rondetafel op te zetten met de minister van Media en naar het overleg met de minister van Onderwijs rond de opleiding van onze toekomstige hulpverleners en de bestaande goede praktijken in verband met CLB-medewerkers en de lerarenteams.

Inzake het verwijderen van schadelijke content verkennen we wat op Europees niveau mogelijk is. Europa werkt samen rond een European Internet Safety Policy.

In verband met uw vierde vraag rond de interpellatie: dat lijkt me relevant om te onderzoeken.

Vooraleer mijn collega Benjamin Dalle verder zal aanvullen, wil ik ten slotte nog even aangeven dat het Centrum ter Preventie van Zelfdoding al grote stappen heeft gezet wat de telefonische bereikbaarheid betreft. Het vrijwilligersaantal werd drastisch uitgebreid en er worden studenten ingezet om de Zelfmoordlijn mee te beantwoorden. En als er niet meteen een vrijwilliger beschikbaar is bij de Zelfmoordlijn, kunnen oproepers zich ook altijd laten doorschakelen naar Tele-Onthaal. Uit de cijfers van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding blijkt dat 152 oproepers in 2019 niet meteen een gesprek konden krijgen. Alle andere oproepers kregen een gesprek bij de Zelfmoordlijn of bij Tele-Onthaal.

Het verder uitbreiden van de bereikbaarheid van de Zelfmoordlijn blijft een doelstelling van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding. Ook de samenwerking met de hogescholen en universiteiten wordt verder uitgebreid. De chat van Zelfmoord1813.be is momenteel dagelijks geopend van 18u30 tot 22u. Een verdere uitbreiding van de chathulp is enkel mogelijk, indien er opnieuw substantieel meer vrijwilligers worden aangeworven en de vrijwilligerswerking van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding structureel wordt uitgebreid. De beheersovereenkomst met het Centrum ter Preventie van Zelfdoding loopt eind 2021 sowieso af.

In het kader van de voorbereiding voor een nieuwe oproep voor een organisatie met terreinwerking voor laagdrempeliger telezorg, die eind dit jaar wordt gelanceerd, willen we onderzoeken welke middelen nodig zijn voor de resultaten die we wensen.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, voorzitter, en ook bedankt dat ik in deze commissie aanwezig kan zijn. Heel wat van uw collega's ken ik uit de commissie Jeugd en Media, maar het is ook fijn om met de collega's van Welzijn in dialoog te gaan over een thematiek die ons allemaal aanbelangt. Het is wel kenschetsend voor het belang ervan dat er zoveel vragen over zijn.

Die Panoreportage was inderdaad even schrikken. We zijn natuurlijk vertrouwd met die fenomenen – en jullie zeker, vanuit de commissie Welzijn. Het gaat over zelfdoding, automutilatie en eetstoornissen. Het zijn zaken die effectief al lang bestaan. Papa Roach zong er al over, collega Perdaens. Vandaag zou het misschien eerder Zwangere Guy zijn die daarvoor zingt en rapt in het nummer 'Gorik'. Maar het is van alle tijden.

De wijze waarop het vandaag gebeurt, via sociale media, is natuurlijk wel vrij recent. Het was ons natuurlijk wel bekend dat dit bestond op die kanalen, vooral op Instagram dan. Wat de Panoreportage wel duidelijk heeft gemaakt en wat toch minder bekend was, is de wijze waarop het gebeurt en de schaal ervan. In die zin was het ook interessante onderzoeksjournalistiek. Men doet het met anonieme accounts en met bepaalde hashtags die ervoor zorgen dat jongeren die elkaar niet kennen, met elkaar in contact komen om te spreken over hun problemen.

Op zich is daar ook iets heel positiefs aan. Laten we dus ook de positieve kant van sociale media niet negeren. Jongeren komen via sociale media met elkaar in contact. Dat maakt deel uit van hun leefwereld. In de meeste gevallen kan dat ook zeer positief zijn. Maar de gevallen die we bij Pano hebben gezien waren verschrikkelijk, waren destructief. En we moeten dat uiteraard aanpakken. Dat was ook de reden waarom ik onmiddellijk samen met collega Beke heb gereageerd. We

zullen de betrokken actoren samenbrengen om te bekijken hoe we die nieuwe of voor een stuk evoluerende fenomenen in kaart kunnen brengen en hoe we dat ook kunnen aanpakken.

Die aanpak situeert zich eigenlijk op drie niveaus. Ten eerste is er het niveau van de sociale media zelf: de verschillende bedrijven en organisaties die daarachter zitten. Die zitten veelal in Californië, maar in het recentere verleden komen ze ook uit China, met bijvoorbeeld TikTok. In de toekomst zullen er misschien nog andere entiteiten of bedrijven zijn die daarachter zitten. Die socialemediabedrijven doen vandaag al heel wat inspanningen om ook dit soort zaken aan te pakken. Instagram heeft bijvoorbeeld een relatief heldere policy rond zelfdoding, waarbij ze berichten ter zake ook systematisch zullen aanpakken en weghalen. Maar dat is ook niet altijd evident. Het gaat natuurlijk over jongeren die zelf zaken posten en het is niet altijd zo gemakkelijk om daar een selectie in te maken. Men moet er uiteraard ook op letten dat er niet aan censuur wordt gedaan, maar het moet in elk geval worden aangepakt.

Het is een bredere problematiek rond hoe je sociale media aanpakt. Ik heb ook al in de commissie Media gezegd dat we dat, in het kader van de omzetting van de Mediarichtlijn, grondig aan het bekijken zijn. Op juridisch vlak zijn de mogelijkheden wel beperkt, omdat die bedrijven natuurlijk niet in Vlaanderen of België geïncorporeerd zijn, maar veelal vanuit het buitenland opereren. Soms gebeurt dat vanuit een land in de Europese Unie, bijvoorbeeld Ierland, maar het is niet zo evident om dat aan te pakken. Men moet dat ook in een Europese context durven aan te pakken.

Ik heb ook al gezegd dat ik al met die bedrijven in contact sta en ook verder zal bekijken hoe we dat kunnen doen. Decretaal wordt dat moeilijk, maar ook op vrijwillige basis moeten die contacten worden gelegd.

Het tweede niveau – en collega Beke heeft daar omstandig naar verwezen – bestaat uit al wat gebeurt binnen het welzijnswerk en binnen de jeugdhulp. Denk aan de JAC's en de Zelfmoordlijn en aan al die verschillende initiatieven en organisaties die ook vanuit Vlaanderen betoelaagd en ondersteund worden.

Een derde niveau, heel belangrijk, zeker voor mijn beleidsdomeinen Media en Jeugd, is de wijze waarop we omgaan met kinderen en jongeren, hoe we hun de tools aanreiken om met dit soort zaken om te gaan en uiteraard al de ondersteuners van die kinderen en jongeren. Al die organisaties die Vlaanderen steunt, hebben een belangrijke rol. Het zijn natuurlijk in eerste instantie de mensen die heel nabij zijn, de ouders, de leerkrachten en begeleiders die daar een rol in spelen.

Ik zal vanuit mijn bevoegdheden een aantal zaken aanvullen, boven op de antwoorden van minister Beke.

In het jeugdwerk werken we natuurlijk vaak met vrijwilligers. Zij werken actief samen met jongeren, dag in dag uit of elk weekend. Het is een realiteit: dat zijn geen professionals. Collega Beke heeft ernaar verwezen: we gaan uit van deskundigheid en expertise. Dat is belangrijk, want het gaat over serieuze problematieken. Jeugdwerkers, vrijwilligers in de jeugdbeweging, zijn op zich niet opgeleid om dit aan te pakken, maar kunnen wel een signaalfunctie hebben. Ze kunnen dit bespreekbaar maken. Ze moeten daarbij worden betrokken. Vandaar dat de partnerships zo belangrijk zijn.

Binnen mijn beleidsdomeinen zijn er drie initiatieven, organisaties, die ik in de kijker wil zetten, omdat ze een belangrijke rol spelen: Awel, Mediawijs en heel het beleid rond digitale geletterdheid, en WAT WAT. Awel is de vroegere Kinder- en Jongerentelefoon en biedt een luisterend oor voor ieder kind of jongere met een verhaal, vraag of probleem. Awel verwijst indien nodig ook door en de jaarverslagen tonen

een groeiende bekendheid bij kinderen en jongeren. Er werden luistertips gelanceerd recent over hoe je elkaar via een face-to-facegesprek kunt versterken en bepaalde problematieken bespreekbaar kunt maken. Dat staat vandaag op www.awel.be/luister. Er kunnen zeker ook gelijkaardige tips worden opgesteld met betrekking tot luisteren en dialogeren via sociale media.

Uit de cijfers van Awel blijkt dat de organisatie effectief meer en meer bekend is. Het is wel opmerkelijk en relevant voor de reportage dat zeker ook meisjes hun weg vinden. Een grote meerderheid van de meisjes vindt de weg, veel meer dan jongens, ook naar de online hulpverlening.

Een aantal cijfers van 2019 maken duidelijk hoe Awel eigenlijk wel is. Van de 23.239 gesprekken zijn er 13.335 online gevoerd via chat en e-mail. Dat gebeurt dus zeker al. Op het interactief forum Awel.be werden bovendien 10.559 nieuwe topics ingediend, waarvan er 8295 werden goedgekeurd. Er kwamen in totaal 34.951 reacties, waarvan er 24.988 werden goedgekeurd. Dit toont inderdaad aan, mevrouw Rombouts, dat er heel wat mooi werk gebeurt tussen peers. De website is ook relevant en kreeg bijna een miljoen bezoekers, 982.622 om precies te zijn.

Dit zijn wat we vandaag 'klassieke kanalen' noemen. In de beginperiode in de 20e eeuw was dat de telefoon. Daar heeft men e-mail en chat bij betrokken. Vandaag zijn de sociale media, zoals Instagram, maar ook andere kanalen, meer en meer relevant. Het lijkt inderdaad een interessante suggestie om eens te kijken of die vrijwilligers, die peers, die jongeren die daarin actief zijn, ook een rol kunnen spelen op die sociale media. Dat is zeker een onderzoek waard. Weliswaar moeten we rekening houden met de kwetsbaarheid van de jongeren: het zijn vrijwilligers en geen experten. We mogen niet al te veel verantwoordelijkheid bij hen leggen, want het zijn uiteindelijk vrijwilligers, die daartoe niet geschoold zijn.

Een prioriteit van het beleid – de collega's van de commissie Media en Jeugd weten dat zeker – is mediawijsheid en digitale geletterdheid. Zoals collega Beke zei, is het Vlaams Kenniscentrum Mediawijsheid daar effectief de centrale speler. Zij hebben heel wat informatie. Er is bijvoorbeeld het MediaNestboek 'Van emoji's tot sexting'. Het bevat tal van praktische tips om om te gaan met sociale media. De kern van de website van MediaNest en het boek is ouders aanzetten tot gesprekken met hun kinderen over hoe ze media gebruiken, wie of wat ze daar tegenkomen en hoe ze daarmee kunnen omgaan.

Mediawijs werkt hiervoor samen met meer dan twintig partners en verspreidt de inhoud over mediaopvoeding door organisaties zoals de Gezinsbond, Link vzw, Digisaurus en dergelijke te vormen. Het is, met andere woorden, een tool om ouders te ondersteunen. Het zijn de ouders die dagelijks de meeste contacten hebben. Door middel van de Schaal van M, een scholenwedstrijd voor het vijfde en zesde leerjaar van het lager onderwijs, stimuleert Mediawijs, in samenwerking met Ketnet, kinderen om keukentafelgesprekken met hun ouders te voeren over mediawijze thema's, waarbij ook dergelijke zaken op Instagram en andere sociale media aan bod kunnen komen. Mediawijs bereikt daarmee ondertussen zo'n 25 procent van de kinderen in Vlaanderen en Brussel.

Intussen werkt Mediawijs ook aan een EDUbox rond mentaal welbevinden, smartphones en sociale media voor gebruik in de klas, en dat in samenwerking met de VRT, Pimento en WAT WAT.

Voor wat er tijdens de Pano-reportage specifiek aan bod is gekomen, is er bij het departement Media zeker nog ruimte voor uitbreiding. Ik zal Mediawijs vragen om hier in het licht van die reportage extra aandacht aan te besteden.

Mediawijs stelt al een tijdje vast dat er nog onvoldoende ondersteuning en begeleiding is in het kader van digitale mediawijsheid in de hulpverleningssector.

Daarom is er in 2019 ook het Vlaams Mediawijs Congres georganiseerd, in samenwerking met de opleiding E-social work van het University College Leuven-Limburg (UCLL), Link in de Kabel, SAM en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Dat congres was specifiek voor sectoren die werken met jongeren in de bijzondere jeugdzorg en mensen met een beperking. In een voortraject werd ook de nood aan opleiding en ondersteuning in die sectoren vastgesteld. Dus daarmee gaan we verder aan de slag.

Ook in de buurlanden is het trouwens een terugkerende vaststelling dat dit een werkpunt is. Deze vaststelling kan ook naar de geestelijke gezondheidszorg worden uitgebreid. Ook daar kan Mediawijs een partner zijn. In het najaar test Mediawijs samen met een aantal partners de aangepaste opleiding voor de hulpverlening, gebaseerd op de succesvolle formule van de Mediacoach voor het onderwijs. Het kenniscentrum zal ook in dialoog gaan met de scholen. De ouderraden en scholen kunnen ook het aanbod van het kenniscentrum op een goede manier gebruiken en integreren in hun lespakketten.

De derde organisatie is WAT WAT. Dat is het informatiekanaal dat we gebruiken voor alle jongereninformatie over allerlei relevante zaken. Pano had op voorhand al een aantal contacten gelegd, onder meer met WAT WAT. Het jongerencommunicatieplatform is daar onmiddellijk op ingegaan. Ze hebben inhoudelijk een aantal verbeteringen aangebracht. Ze hebben bijvoorbeeld een nieuwe post rond snijden en automutilatie gebracht. Ze hebben op het eigen instagramkanaal ook twee 'explainers' aan het woord gelaten. De eerste zegt wat je kunt doen als je zorgwekkende berichten op social media ziet. Hoe spreek je jongeren aan die daarmee geconfronteerd worden en zich afvragen hoe je daarmee kunt omgaan? De tweede gaat in op de vraag waarom jongeren zichzelf snijden. Dat is geen recent fenomeen, maar het was toch opvallend in de Panoreportage, waarin soms heel choquerende foto's werden getoond. WAT WAT werkt hiervoor zoals steeds samen met partners zoals Awel, de Zelfmoordlijn en Tele-Onthaal. Dat zijn toch een aantal belangrijke partners.

We hebben in Vlaanderen en Brussel een aantal innovatieve projecten die daarrond werken: rond jeugdwerk, rond het digitale luik en de combinatie van beide. Ik denk aan projecten rond experimenteel jeugdwerk van Link in de Kabel en hun project 'Digitale brug 3.0', waar heel concreet wordt gewerkt op de doelgroep kwetsbare jongeren en kinderen in hun participatie aan het brede gamma van online media. Hierbij worden ook begeleiders gesensibiliseerd en geïnformeerd.

Voor de nieuwe acties wil ik graag verwijzen naar twee elementen. Naar een eerste heeft mijn collega, minister Beke, al verwezen. We zullen de relevante actoren effectief zo snel als mogelijk bij elkaar brengen. We zijn momenteel nog de laatste hand aan het leggen aan de lijst met de verschillende actoren die daarin aan bod moeten komen. We hebben ook contact opgenomen met de makers van deze Panoreportage, die ook bereid zijn om mee te werken. Misschien moeten we ook een aantal ouders horen die in dezen, jammer genoeg, toch ook echte ervaringsdeskundigen zijn.

Het gaat dan effectief over de geïnterviewde onderzoekers, VLESP, de hulpverlening, de JAC's, Tele-Onthaal, de Zelfmoordlijn, de Vlaamse Jeugdraad, WAT WAT, Awel en Mediawijs. Het is belangrijk om die actoren samen te brengen. Allen samen hebben ze zeker de geschikte expertise, maar ze kunnen allemaal ook van elkaar leren.

Het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP) dat we recent met de Vlaamse Regering in een eerste lezing hebben goedgekeurd, staat geagendeerd op de regeringsbijeenkomst van volgende vrijdag. Dit wordt een definitieve lezing, na het advies van de Vlaamse Jeugdraad en de kinderrechtencommissaris.

Twee van de vijf prioriteiten zijn bijzonder relevant voor deze problematiek. De eerste heeft betrekking op welbevinden en positieve identiteitsontwikkeling. Dit is de problematiek ten gronde, waarover het hier gaat. De tweede prioriteit is mediawijsheid. Dit is een zaak van het mediabeleid en het jeugdbeleid, maar ook van het welzijnsbeleid en het onderwijsbeleid. We gaan met bijna alle collega's van de Vlaamse Regering aan de slag. We staan open voor suggesties over hoe we de mediawijsheid bij onze kinderen en jongeren, en uiteraard ook bij al wie daarbij betrokken is – ouders, leraars en dergelijke – kunnen versterken.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Dank u, ministers, voor dat lange en zeer uitgebreide antwoord. Ik heb een aantal dingen gehoord. Ik pik er sommige punten uit. Mijn collega Perdaens zal zeker nog iets zeggen over mediawijsheid en alles wat daarmee te maken heeft.

Minister Beke, ik heb u horen zeggen dat we hier in de opleiding van hulpverleners aandacht voor zullen hebben. Dat vind ik heel positief. U hebt ook gezegd dat we in cocreatie zullen werken. Dat heb ik vorige week in de plenaire vergadering nog aan u gevraagd. Ik vind het ontzettend goed dat we dat zullen doen. Het is belangrijk dat u daar ook de jeugd- en kinderpsychiatrie bij betrekt, zodat we, als we aan cocreatie doen, ervoor zorgen dat ook die schakel wordt meegenomen.

Maar er moeten mij toch een aantal dingen van het hart. We hebben hier naar een heel lange opsomming geluisterd van alles wat er vandaag gebeurt. Mijn eerste reactie daarop is de vraag of we niet veel te versnipperd bezig zijn. Wat gebeurt er niet allemaal? Dat is werkelijk ongelooflijk! Er zijn de zeventien online hulpverleningslijnen en een myriade van andere initiatieven die allemaal naast elkaar werken. Ik vind het uiteraard goed dat er gecoördineerd gaat worden, maar ik vrees dat er veel vergaderd zal worden. Daar heb ik sowieso een hekel aan. Het is belangrijk dat het resultaat op het terrein effectief zichtbaar wordt.

Ik kom tot mijn punt. Er klopt iets niet. Jullie hebben een heel lange uiteenzetting gehouden over alles wat er gebeurt, terwijl wij allemaal een Panoreportage hebben gezien over de grote blinde vlek in de hulpverlening. Daaruit moeten we concluderen dat alles wat we vandaag doen – en het is heel veel en het is heel erg versnipperd –, niet die jongere bereikt die vandaag zelfmoordgedachten heeft en zich met een privéaccount lid maakt van een geheim online socialemedianetwerk waarin donkere gedachten met elkaar worden gedeeld en waarin de leden worden aangemoedigd om feiten te stellen die wij als hulpverleners of als overheid willen verhinderen. Dat is dus mijn eerste grote vraag: hoe rijmt u die waslijst aan initiatieven met de vaststelling dat die waslijst aan initiatieven niet de kwetsbare jongeren bereikt die in die Panoreportage te zien zijn?

Ministers, jullie hebben veel opgesomd over wat er gebeurt. Maar ik heb één term niet gehoord en dat is 'outreachend werken'. Eigenlijk is mijn enige vraag of wij ervoor gaan zorgen dat hulpverleners zich lid gaan maken van zo'n netwerk, zodat ze weten wat daar gebeurt, en op die manier gaan proberen om in conversatie te treden met die jongeren. Heel veel van die jongeren gaan jammer genoeg niet naar de chatdienst van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding of ze gaan niet naar Tele-Onthaal bellen noch met een van de zeventien online hulplijnen die er vandaag bestaan. Wij hebben dus wel een hele infrastructuur gebouwd in een soort van pushstrategie – we hebben hier overal huisjes waar je vragen kunt stellen en hulp kunt krijgen –, maar we moeten een pullstrategie hebben waarmee we outreachend naar die jongeren gaan en zeggen: 'Wij komen u vinden en wij zullen u helpen op de plek waar jij je vandaag bevindt. We gaan niet zitten wachten tot je tot inzicht komt en zegt dat je hulp nodig hebt en gaat kijken wat er voor jou beschikbaar is, want dan is er nog het gevaar dat je door het bos de bomen niet meer ziet.'

Ik heb dus twee heel concrete vragen. Hoe rijmt u de waslijst aan initiatieven met de vaststelling dat die kwetsbare jongeren niet worden bereikt? Wat doen we daar verkeerd?

Zullen we ervoor zorgen dat er hulpverleners zijn die in die netwerken gaan, de jongeren daar vinden en hen er proberen uit te halen om ze op die manier te helpen?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Ministers, ik dank u voor uw antwoorden.

Minister Dalle haalde al aan wat het risico is van het verwijderen van dat soort groepen. Het is natuurlijk interessant, omdat je gevaarlijke elementen en gevaarlijke informatie weghaalt, maar het is symptoombestrijding. Als je dat doet met illegale websites, dan gaan die steeds dieper in het dark web opduiken. Met jongeren die je wilt bereiken omdat ze hulp nodig hebben, wil je niet dat die steeds dieper ondergronds gaan en dus moeilijker te vinden zijn. Ik begrijp dat we dergelijke schokkende beelden, die een negatieve impact hebben op jongeren, willen weghalen, maar we moeten ons heel erg bewust zijn van de mogelijke bijwerking, namelijk dat we de jongeren uiteindelijk niet meer vinden.

Dan kom ik tot het punt van geslaagde communicatie. De minister haalde al aan dat er naar aanleiding van de Panoreportage gecommuniceerd is door de partners. Ik kom uit de communicatiesector en er zijn vier variabelen die standaard bijdragen tot een geslaagde communicatie: de boodschap, het bereik van de kanalen, het gebruik van de kanalen en de timing. Ik kijk even naar dat laatste aspect. De dag na Panoreportage verscheen de informatie online, wat snel is. Waarom is het zo ontzettend belangrijk dat er meteen na een bericht over suïcide een link is naar suïcidepreventie? Omdat mensen geen dag wachten met het opzoeken van de informatie. Als je dan weet dat de partners, zoals WAT WAT, op voorhand zijn ingelicht door Pano over wat er uitgezonden zou worden, dan had men eigenlijk voorbereid kunnen zijn om onmiddellijk in te springen en te communiceren, niet alleen via de website, die weliswaar relevant is en waarop zeer concrete en goede informatie staat, maar ook via de kanalen die door de jongeren worden gebruikt, zoals Instagram. Het heeft meer dan 24 uur geduurd vooraleer de nodige informatie via Instagram tot bij de jongeren kwam, terwijl we uit de reportage weten dat het net daar is dat de jongeren zitten. Daar zitten dus nog zeker efficiëntiewinsten in.

Dan kom ik tot het bereik van de kanalen. Minister Dalle, u haalde al aan dat de website best wel wat succes heeft. Als we echter kijken naar het bereik van WAT WAT en Awel via de kanalen Instagram en YouTube, dan is er nog heel veel bereik bij te winnen. We hebben allemaal wel wat ervaring met sociale media. We weten allemaal dat het belangrijk is: hoe groter je bereik, hoe verder je boodschap reikt. Voor dit soort van communicatie is net dat bereik essentieel. Minister, hoe wilt u ervoor zorgen dat het bereik toeneemt, dat er sneller op de bal kan worden gespeeld en dat relevante informatie op maat van de jongeren op de juiste plaatsen terechtkomt, zijnde daar waar jongeren het nodig hebben?

Ik gaf al aan dat de makers van Pano op voorhand contact hadden met partners, zoals WAT WAT, over wat er getoond zou worden in de reportage. Bent u van plan om afspraken te maken met de VRT of anderen om op voorhand geïnformeerd te worden, zodat er meteen ingespeeld kan worden op de communicatie en dat er, zoals bij suïcidepreventie, meteen na het brengen van die boodschap informatie kan komen?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Ministers, ik dank u voor de uitvoerige antwoorden.

De Panoreportage heeft aangetoond op welke manier sociale media, die niet meer weg te denken zijn uit de leefwereld van jongeren, telkens nieuwe gevaren meebrengen voor die jongeren. De minister zegt dat we wel afwisten van het bestaan ervan maar niet dat het op die schaal gebeurt en de wijze waarop het gebeurt. Ik vrees een beetje dat er zich telkens evoluties gaan blijven voordoen. Ik vind het zeer goed dat u beiden dadelijk het initiatief genomen hebt en gezegd hebt dat u een rondetafel gaat organiseren en iedereen gaat samenbrengen – want er zeker heel veel expertise – en dat u de expertise gaat delen en samen gaat bekijken op welke manier men de thematiek kan aanpakken.

Mijn vraag is: hoe zien jullie dat? Ik heb zelf het aanvoelen dat dit een continue bezorgdheid moet zijn. Je ziet hoe snel de zaken evolueren. Er komen ook altijd maar nieuwe sociale media bij en dan zou je toch veel meer proactief kunnen inspelen. Als een van de partners rond de tafel ook maar ergens iets heeft opgevangen of een signaal geeft over een nieuw fenomeen dat zich voordoet dat jongeren betrekt en bereikt, kunt u daar vanuit het beleid ook veel sneller op inspelen, net als alle partners. Mijn oproep is dus: maak daar een soort regelmatige rondetafel van, niet enkel nu naar aanleiding van die Panoreportage. Doe dat blijvend.

Ten tweede zagen we heel negatieve en destructieve berichten. We zien dat spijtig genoeg veel minder met positieve en constructieve berichten. Minister Beke en minister Dalle, u hebt allebei gezegd dat we echt moeten inzetten op positieve beeldvorming. Dat is ook een krachtlijn in de beleidsnota rond Welzijn. Als het gaat over het voorkomen van eetstoornissen en zelfdodingsgedachten en over die schoonheidsidealen die naar voren geschoven worden en die natuurlijk versterkt kunnen worden via sociale media, hoe kunnen we er voor zorgen dat ook positieve berichten weerklank vinden? We hebben al voorstellen gehoord rond het inzetten van influencers, wat nu ook gebeurt in het kader van de coronathematiek. Ik denk dat daar ook ruimte voor is. Minister Dalle, u hebt verwezen naar het inzetten van jongeren zelf. Ik denk dat het een en-enverhaal is: jongeren om jongeren te bereiken, maar ook influencers om jongeren te bereiken. Dat kan op twee manieren: voor die positieve beeldvorming, maar ook voor de toeleiding naar de hulpverlening. Jongeren wegwijs maken naar die hulpverlening kan ook een bepaald gevaar inhouden, hebt u gezegd. We moeten ook zien op welke manier we hen belasten, maar ze kunnen zeker ook andere jongeren wegwijs maken, want dat zal veel meer effect hebben dan wanneer er op andere manieren ingegrepen wordt. Dat weten we allemaal.

Tot slot is er de vorming voor hulpverleners. Ik vind dat nu een van de grote pluspunten: het inzetten van studenten bij de Zelfmoordlijn. Als studenten maatschappelijk werk daar worden ingezet en met bepaalde thematieken in aanraking komen, zorgt dat niet alleen voor een betere en hogere bezetting van de Zelfmoordlijn, maar dan leren die studenten daar ongetwijfeld zelf ook heel veel uit. Dat kunnen ze nadien in hun werkervaring inzetten. Dan gaat het voor mij niet alleen maar over het mee aanleren van een aantal zaken tijdens hun opleiding, maar gezien de snelle evoluties moet dat eigenlijk een continu aandachtspunt zijn. Misschien kan de rondetafel daar ook in helpen, maar ook dat moet een continue bezorgdheid zijn van ons allen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ministers, bedankt voor uw antwoorden. Het was een zeer aangrijpende reportage, moet ik zeggen. Ik was zelf eigenlijk niet op de hoogte van zulke private groepen en ik was daar eigenlijk door gechoqueerd.

Minister Dalle, u hebt het aangehaald dat het natuurlijk ook iets positiefs kan zijn. Lotgenoten op sociale media, jongeren vinden dat heel belangrijk. Begin dit jaar

was er nog het voorbeeld van een jongen die op Twitter gepost had dat hij zich echt niet goed voelde, waarop mensen die hij niet kende, daarop reageerden en hartverwarmende berichten plaatsten. Eén meisje was echt wel heel bezorgd en had zelfs naar de Zelfmoordlijn gebeld en uiteindelijk ook naar de politie, die de jongen dan heeft opgespoord. Dit toont aan dat een omgeving, zelfs mensen die je niet kennen, ervoor kan zorgen dat er ondersteuning is of komt.

Wanneer er echter foto's worden gepost waarop meisjes en soms ook jongens hun zelfverwonding laten zien en waarbij ze zeggen op welke manier ze een zelfmoordpoging hebben ondernomen, dan is dat niet bepaald stimulerend. Zij zullen mensen eerder aanzetten tot negatief gedrag. Het is hier al gezegd dat influencers een mogelijkheid kunnen zijn, maar cruciaal blijft volgens mij toch het sensibiliseren van de omgeving. Men moet de omgeving erop wijzen dat zulke zaken bestaan.

Minister, ik was een beetje geschrokken van het antwoord dat onderzoek aantoont dat het actief bevragen van jongeren eerder een omgekeerd effect zou hebben. Ik vind dat opmerkelijk, want hoe dan ook is het cruciaal dat wij weten of die jongeren effectief gebruik maken van private groepen, omdat wij de hulp daaraan moeten kunnen aanpassen. Het is immers mogelijk dat men ze op een bepaald moment hulp aanbiedt, maar dat zij achteraf opnieuw naar die private groep gaan en daar weer volledig worden neergehaald door de zaken die ze zien en lezen. Dat kan niet de bedoeling zijn.

Ik vind het wel positief dat u met de minister van Onderwijs zult samenzitten om dat te implementeren in de opleiding van de hulpverleners. Dat is heel belangrijk, want we zullen steeds meer te maken krijgen met die sociale media. Die online-hulpverlening en het zich bewust worden van dergelijke praktijken is dan ook essentieel voor de hulpverleners die nu een opleiding volgen.

Wat de Zelfmoordlijn betreft, ben ik ook wel wat geschrokken: die journalist had meermaals proberen te bellen, maar was niet binnengeraakt. Ik vind dat choquerend. Ik begrijp dat die mensen roeien met de riemen die ze hebben en dat men niet iedereen aan de telefoon kan zetten; het moet om kwalitatieve hulpverleners gaan. Nu worden studenten Verpleegkunde ook opgeleid en dat is een goede zaak, maar hoe dan ook zullen we daar de volgende jaren verder in moeten investeren. Als iemand echt aan de bodem zit, nog net de kracht vindt om de Zelfmoordlijn te bellen, maar daar geen gehoor krijgt, dan zou het wel erg zijn als die persoon dan toch nog tot een zelfmoordpoging overgaat.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Ik was blij met de start van uw verhaal, waarbij u duidelijk zegt dat de eerste uitdaging is om ervoor te zorgen dat kinderen en jongeren een positief zelfbeeld hebben en dat we dus moeten werken aan het welbevinden van kinderen en jongeren. Dat is inderdaad de basis voor de aanpak van deze problematiek. Aangezien dit ook in het JKP staat als een van de prioriteiten, kijk ik uit naar de acties die verder nog zullen worden genomen. Als we daar een stap voorwaarts kunnen zetten, zijn dat eigenlijk twee stappen tegelijkertijd.

Het engagement om met die verschillende organisaties samen te zitten, zie ik als een positieve actie. Het klopt dat er veel zijn; een aantal ken ik zelfs niet, waaronder de GPS-tool, die vandaag enkel werkt voor de jeugdorganisaties. Ik ben blij dat een uitbreiding naar kinderen en jongeren wordt overwogen.

Maar inderdaad, om in het veld iedereen te kennen – wie wat doet en wie welke plaats heeft – is het interessant om al die organisaties samen te hebben. Dat brengt veel expertise samen, want elke organisatie zal ongetwijfeld haar specifieke expertise hebben. Die kunnen we bij elkaar brengen en dan zien hoe men samen

kan werken om een duidelijk kader te geven aan jongeren en kinderen die het nodig hebben. Dat zie ik als heel positief. Ik wil dit verder opvolgen om te zien wat eruit voortkomt.

Ik heb begrepen dat er vanuit de sector zelf heel duidelijk wordt erkend dat men nog meer rekening kan houden met de online wereld. Zij zijn zelf vragende partij om ter zake meer ondersteuning, kennis en expertise op te bouwen. Dat is heel positief. Als ze daar in eerste instantie nog van zouden moeten worden overtuigd, zouden we nog een stap achter staan. Ik hoop dat dat zeker zorgt voor een versnelling in het effectieve aanbod.

Ik moet toegeven dat het niet aangewezen is dat we heel rechttoe rechtaan vragen aan de jongere of hij effectief in een socialemedianetwerk zit. Dat kan heel negatieve effecten hebben. Ik begrijp dat, maar het geeft mij een dubbel gevoel. Binnen de hulpverlening is het interessant om te weten welke actoren daar allemaal op inspelen. Ik kan perfect vragen hoe het met de ouders gaat, hoe het contact daarmee loopt. Als ik dan het netwerk dat heel dicht bij de kinderen en jongeren staat, niet kan bevragen... Ik begrijp dat er een dubbele kant aan zit. Hoe kan de hulpverlening daarmee omgaan?

Wat het verhaal rond socialemediabedrijven betreft, heb ik zelf al verwezen naar een internationale aanpak, maar dat maakt het uiteraard nog moeilijker. Ik hoop dat we – ook met de contacten die u zelf hebt, minister – stappen voorwaarts kunnen zetten, want ze hebben uiteindelijk een verpletterende verantwoordelijkheid. Ze stellen een forum ter beschikking en zij geven jongeren de kans om zich op een bepaalde manier te organiseren. Het is ook hun verantwoordelijkheid om er mee voor te zorgen dat dit in een veilige omgeving kan gebeuren.

Ik heb al aangegeven dat het onderwijs een belangrijke rol speelt, een belangrijke partner is. Het Vlaams Kenniscentrum Mediawijsheid heeft al heel wat zaken uitgewerkt, ook kant en klare pakketten voor de onderwijssector. Omgekeerd, weet ik uit mijn ervaring als burgemeester met een scholencentrum dat scholen vaak zoekend zijn. 'Er is heel veel, wat bieden we het beste aan in ons pakket?' Misschien mogen we wel evolueren naar een verhaal waarbij we een pakket aanbieden dat men moet gezien hebben in het basisonderwijs of in het secundair onderwijs. Zo krijgen we over heel Vlaanderen een soort basis die iedereen op dezelfde manier heeft meegekregen. Ik hoop dat u, minister, en de onderwijssector daar open voor staan, want ik denk dat we daar een tandje mogen en moeten bijsteken. In dezen zijn ook ouders voor de scholen een zeer interessante partner om jongeren te bereiken.

Minister, ik ben heel blij dat u ook gelooft in de peer-to-peercontacten: door jongeren in te zetten, creëren we kansen om die groep effectief te bereiken. Jongeren zullen nog gemakkelijker overtuigen. Ik begrijp dat u zegt dat daar ook gevaren in zitten, want in welke mate kan de druk op een jongere worden opgevoerd om een bepaalde verantwoordelijkheid te nemen? Omgekeerd ben ik ervan overtuigd dat ik mij als jongere heel slecht zou voelen als er in mijn omgeving iets gebeurt waarvan ik de signalen niet zou herkend hebben en waarbij ik met andere woorden de hulp niet zou kunnen bieden die ik graag had geboden.

Er zijn dus twee verhalen: verantwoordelijkheid enerzijds en de wil om leeftijdsgenoten of vrienden te helpen anderzijds. Dat is een drang die bij kinderen en jongeren ingebakken zit. Het zal inderdaad een kwestie zijn van evenwicht zoeken, maar ik geloof echt wel dat de peerbenadering kansen biedt. We zullen moeten kijken hoe dat praktisch kan. Ik hoop dat we daar nog meer op kunnen inzetten.

Mijnheer Parys, sorry dat ik er even op inga, maar hoe komt het dat onze hulpverlening die groepen nu niet bereikt? Ja, ik ben daarstraks mijn verhaal begonnen met het feit dat die jongeren heel bewust de keuze maken om elk toezicht op die

groepen te mijden. Als je opmerking in bepaalde groepen op de een of andere manier verkeerd binnenkomt, dan word je door hen gemeden. We zullen altijd een stapje te laat zijn als we voor jongerennetwerken geen andere methodieken zoeken om hen te bereiken.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp·a): Ik zal me richten op wat nieuw is en wat in dezen concreet iets extra's zou kunnen bieden.

Uw antwoord, minister Beke, op mijn vraag om de beschikbaarheid van de Zelfmoordlijn en de chat uit te breiden, heeft mij zeer teleurgesteld. U zegt dat het een doelstelling is van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding. Zij kunnen gelijk welke doelstelling hebben, maar als de overheid hen daarvoor niet de middelen geeft, dan kunnen ze dat niet waarmaken. Het hangt alleen van u af of dat gebeurt. Ik blijf ook herhalen dat het fantastisch is dat er vrijwilligers zijn die daar hun schouders onderzetten, maar waarom kunnen wij niet ook mensen in dienst nemen om voor dat soort initiatieven te werken. Het gaat over mensen die twijfelen tussen leven en dood. Het is al lang een van de grote ambities van Vlaanderen om die dramatische zelfdodingscijfers naar beneden te halen. Waarom is het dan te veel gevraagd om een deel van het budget uit te geven om ervoor te zorgen dat mensen die bellen of willen chatten, daadwerkelijk iemand aan de lijn krijgen? Het is een kwestie van leven of dood. Ik kan me niet van de indruk ontdoen dat er minder belangrijke dingen zijn waaraan de overheid wel geld uitgeeft.

Ik hoor dat mijn voorstel om de mediarichtlijn specifiek uit te breiden naar die sociale media, wordt onderzocht. Daar ben ik wel blij mee. Wanneer mensen specifieke hashtags gebruiken die verwijzen naar een bepaalde hulpverlening, dan denk ik dat dat sommige jongeren zal aansporen om hulp te gaan zoeken. U wilt dat onderzoeken? Prima. Neem daar niet te veel tijd voor, ga gewoon even rond de tafel zitten met mensen om te zien hoe dat technisch kan en over welke boodschap u daarmee wilt brengen. Het ligt een beetje in dezelfde lijn van als men op tv of in de krant iets over zelfdoding vermeldt, mensen telkens ook de informatie krijgen over waar ze terecht kunnen. Dat is van dezelfde orde en ik ben blij dat u dat zult onderzoeken.

Minister Dalle, ik ben blij met uw eenvoudige, eerlijke antwoorden. U antwoordt heel concreet op de vragen en daar ben ik heel blij mee. U zegt ook dat u het fenomeen kende, maar dat de wijze en de omvang ervan nieuw voor u waren. Op welke manier kan een overheid meer de vinger aan de pols houden? Ik begrijp natuurlijk dat die netwerken geheim zijn. Jongeren zullen u niet bellen om te zeggen dat ze daarmee bezig zijn, maar, zoals ik al zei, is dit op een aantal jongerenafdelingen in de psychiatrie bijvoorbeeld wel bekend. Men weet dat dit gebeurt. Zou het niet zinvol zijn dat het terrein een signaalfunctie naar de overheid vervult, waarbij hulpverleners die als eerste met dat soort signalen worden geconfronteerd, hier misschien melding van zouden kunnen maken, van dingen die een overheid of een administratie niet altijd makkelijk zal opmerken? Kunnen we daar eens aan denken, zodat zaken of trends in de context van massamedia, die nu heel snel evolueren, in de sector zelf worden opgemerkt en sneller tot bij u raken?

Tot slot zijn er de concrete afspraken met socialemediabedrijven. Ik begrijp dat het niet eenvoudig is om hen daarvan te overtuigen. Ze zitten ook niet altijd in België. Misschien moeten we Europa inschakelen. Ik stel voor dat u op meerdere paden tegelijk werkt. We moeten ons rechtstreeks tot de bedrijven richten, ook via Europa, want we hebben eerder gezien dat Mark Zuckerberg zich in het Amerikaans Congres voor een aantal zaken over Facebook is komen verantwoorden, waarna men een regulering heeft opgelegd. Oké, wij zijn het Vlaams Parlement, maar toch. Ik stel voor dat we ons ook niet al te bescheiden opstellen, maar dat we misschien

collega's of partners in andere landen zoeken om een gezamenlijk offensief te beginnen. Ik denk ook dat het gaat over zorg dragen voor elkaar en dat die bedrijven ook wel gevoelig kunnen zijn voor deze argumenten. Ik ben blij dat u initiatief wilt nemen. Ik begrijp dat het niet eenvoudig is, maar ik zou zeggen dat u zich niet moet laten kennen of u te gemakkelijk in de hoek moet laten drummen. Ga eventueel op zoek naar medestanders.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): De collega's hebben een paar keer verwezen naar de Zelfmoordlijn. Ik wil enkele misverstanden uit de weg ruimen. Het gaat niet om studenten maatschappelijk werk. Het gaat ook niet om studenten verpleegkunde. Het gaat om studenten toegepaste psychologie en studenten psychologie van respectievelijk de Thomas Morehogeschool en de Vrije Universiteit Brussel (VUB). Ik zal het aan de specialisten overlaten om te bekijken welke opleidingen het meest in aanmerking komen voor die groep studenten die mee de Zelfmoordlijn zullen bemannen en bevrouwen.

Ik onderschrijf wel met heel veel klem wat collega Schryvers heeft gezegd. Het gaat hier echt om een dubbele winst. Enerzijds is de Zelfmoordlijn op meer momenten bereikbaar door mensen die daar, al dan niet in het kader van een opleiding, de specifieke opleiding voor gekregen hebben. Maar het is van onschatbare waarde voor alle jaren nadien, dat zij deze bagage in hun carrière zullen meenemen. Nu kunnen we de precieze impact daarvan nog niet inschatten, maar wij kunnen de impact nauwelijks overschatten.

Dan is er de discussie dat de overheid niet de keuze zou moeten maken om betaalde krachten in te zetten in een laagdrempelig telezorginitiatief als de Zelfmoordlijn. Dat is niet zozeer een keuze van beschikbare budgetten, maar van efficiëntie en doeltreffendheid. Er is voldoende internationaal onderzoek dat aantoont dat op die crisismomenten een gesprek voeren met iemand van wie je weet dat hij dat vanuit een vrijwillig engagement doet, veel efficiënter is dan datzelfde gesprek voeren met iemand die dat doet vanuit een betaalde context. Daarmee doe ik geen afbreuk aan diegenen die dat in dat kader zouden doen, maar internationaal wordt de manier waarop dat in Vlaanderen is georganiseerd gezien als een goed voorbeeld, een 'good practice', en daar kunnen de verschillende deelnames aan internationale congressen van de Zelfmoordlijn van getuigen. Dat kan trouwens zeker aan bod komen tijdens het werkbezoek dat we binnenkort aan het Centrum ter Preventie van Zelfdoding zullen brengen.

Minister, u maakt een opening wanneer u zegt dat de huidige beheersovereenkomst eind 2020 afloopt. We constateren met ons allen dat de uitbreiding van de chat zeker een prioriteit moet zijn. Mevrouw Pauwels heeft dat een paar weken geleden aangegeven en de minister heeft dat nu ook onderschreven. Op dat ogenblik kan bekeken worden welke doelstellingen moeten worden vooropgesteld en welke middelen daarvoor moeten worden uitgetrokken. Ik heb uit de toelichting van mevrouw Pauwels ook begrepen dat de Zelfmoordlijn zelf, het Centrum ter Preventie van Zelfdoding zelf, de volgende tijd wil bekijken hoe zij daar bijkomend in wil investeren.

Ik onderstreep ook wat mevrouw Schryvers nog zei, dat het in de suïcidepreventie heel belangrijk is dat er een hoopvolle boodschap wordt gebracht. Met alle respect voor de makers van de reportage vind ik dat men daar wel wat kansen heeft gemist. Ik zeg het echt wel met de nodige schroom en aarzeling en met het volste respect voor de journalistieke benadering, maar men heeft de kans gemist om een hoopvollere boodschap te brengen. Laat mij het heel voorzichtig formuleren. Men heeft natuurlijk de rode draad van dat ene profiel dat wordt afgesloten nogal melodramatisch in beeld gebracht. Dat is een heel persoonlijke appreciatie. Maar die idee dat het nooit te laat is, hoe diep je ook in een spiraal zit, had volgens mij

met dezelfde inzet van middelen beter en sterker aan bod kunnen komen. Dan zou ook een hoopvol signaal zijn gegeven dat naast het uiterst pijnlijke en confronterende dat we te zien hebben gekregen, beter wat meer aan bod was gekomen.

Ik was persoonlijk ook gechoqueerd door de keuze die men gemaakt heeft om toch wel zeer confronterende beelden zeer expliciet en bij herhaling te tonen. Ik stel mij echt de vraag of dat nodig was om de thematiek te situeren. Maar dat is een algemene beschouwing.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ministers, jullie hebben een zeer uitgebreid en lang antwoord gegeven. Ik onthoud dat u vooral gaat werken aan coherentie. Dat is geen luxe, wanneer ik de ontzettende veelheid aan initiatieven hoor die u aanhaalt. U zult samenwerken met de CLB's en de minister van Onderwijs. Dat is een heel goede zaak. Dat is een van de ministers die hier vandaag niet zit. Hier kunnen de CLB's zich tonen als brug tussen Onderwijs en Welzijn.

Dat u gaat werken aan vorming, is ook een heel goede zaak, maar het blijft wel heel wrang. U haalt hier weer SAM, de JAC's en dergelijke aan. Die worden hier weer eens geresponsabiliseerd, hun belang wordt weer aangegeven, evenals het belang van omkadering en structuren, maar de besparingen op hun werking is wel nog maar enkele maanden geleden goedgekeurd en nog lang niet verteerd. De mensen zijn net op straat gekomen en vertellen over alle initiatieven die ze moeten stoppen en nu krijgen ze weer eens aangescherpte verantwoordlijkheden. Maar goed, 'passons'.

Zoals de collega zegt, is dit helaas niet zo nieuw. Het is bij hulpverleners en ervaringsdeskundigen al tientallen jaren bekend dat jongeren over alle genders heen, in dit soort van verborgen groepen dit soort van verontrustende berichten en informatie over zichzelf delen met dat soort van isolerende mechanismen, maar vroeger gebeurde het via andere kanalen, zoals chatgroepen en forums. Er is heel terecht opgeroepen tot samenwerking met de hulpverlening met betrekking tot eetstoornissen, want zij zijn daar al lang van op de hoogte en moeten daar al lang tegen vechten.

Ik kan zien hoe er met vrijwilligers en leeftijdsgenoten gewerkt kan worden, maar wel met heel veel voorzichtigheid. Hoe goed de bedoelingen namelijk ook zijn, dit is heel zwaar en heel belastend werk. Zeker voor leeftijdsgenoten is er toch wel een groot risico dat ze worden meegezogen in die boodschappen en in die spiraal. Ik bevestig dus dat er knowhow nodig is, professionele hulp, mensen die ervoor opgeleid zijn en het aankunnen.

Daarnaast is er de huidige context. Het is zo dat jongeren zich altijd al wat hebben afgesloten van volwassenen. We hebben allemaal die leeftijd gehad en een fase doorgemaakt van gedrag dat soms echt destructief kan uitslaan, maar die nieuwe kanalen bieden daar wel heel concrete kansen. Daarop heb ik u veel minder horen antwoorden, maar er zijn echt wel 'quick wins' te boeken bij de bedrijven zelf. We hebben een aantal grote spelers, zoals Instagram, Snapchat, TikTok en Reddit. Ik hoor u voorzichtig aftasten wat daar kan gebeuren, maar welke vragen hebt u hun gesteld? Het klopt dat dit voor hen algoritmisch en qua toeleiding gemakkelijk te doen is. We kunnen daar veel vooruitgang boeken. Het feit dat we op verschillende niveaus werken, kan geen excuus zijn. Deze bedrijven kunnen het niet maken om daar niet in mee te gaan en daar niet aan mee te werken. Juist qua detectie, preventie en toeleiding kunnen we daar echt grote stappen vooruitzetten op korte termijn.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Er is bijzonder veel gezegd en verteld. Er gebeurt al ontzettend veel in de praktijk. Ik heb zelf een tiental elementen opgesomd. De

vraag wat we bijkomend moeten doen, is één vraag. De vraag wat we misschien meer samen moeten aanpakken in de klassieke hulpverlening gecombineerd met de toekomst van de onlinehulpverlening, is een andere vraag. Dat is nu net ook de reden waarom we hebben beslist om een dergelijke rondetafel te organiseren en na te gaan wat er vandaag bestaat, wat de uitdagingen van morgen zijn en hoe we dat op een geïntegreerde manier kunnen aanpakken.

Ook op het vlak van onlinehulpverlening bestaat er al heel veel. Vandaar ook OHUP, het Online Hulp Uitwisselingsplatform, waarin we een aantal dingen samennemen. Ik ben blij met de tussenkomst van de heer De Bruyn. We hebben naast de Zelfmoordlijn ook Tele-Onthaal, waarin we jaarlijks 2,9 miljoen euro investeren. Daar zitten 32 voltijdse medewerkers. Er is ook een goeie samenwerking tussen Tele-Onthaal en de Zelfmoordlijn. We moeten ook investeren – dat staat ook in het regeerakkoord – in het beter op elkaar afstemmen van de onlinehulpverlening.

Mevrouw Groothedde, we hebben met SAM samengewerkt om bijvoorbeeld dat onlineplatform te kunnen aankopen. We zijn op dit ogenblik met SAM aan het spreken over hoe we de samenwerking op een aantal terreinen in de toekomst kunnen verderzetten.

Op zich is niet aangetoond dat onlinehulpverlening onvoldoende zou helpen. Wat wel aangetoond is – en daarover zijn verschillende collega's ook tussengekomen –, is dat die jongeren zelf hun virtuele wereld organiseren en creëren. Daar is de vraag hoe we de onlinehulpverlening en de klassieke hulpverlening aan elkaar kunnen koppelen. Dikwijls is het ook een problematiek waar er een achterliggende problematiek is, waarbij jongeren in het verleden kwetsuren hebben opgelopen – kwetsuren tijdens hun opvoeding, traumatische situaties, tegenslagen, medische problemen, psychische problemen – die er ergens voor zorgen dat men hierin terecht komt. Je kunt niet doen alsof dat allemaal verschillende zaken zijn, want dat zijn zaken die heel dikwijls samenkomen, waardoor jongeren plots getriggerd worden om in een soort virtuele wereld te stappen met lotgenoten. Die lotgenoten zijn toch wel bijzonder belangrijk. Zoals u gezegd hebt, collega Rombouts, denk ik dat daar ook een heel grote sociale controle is. Wie plots vragen stelt, wordt eruit gezet – dat hebben we in die reportage ook gezien –, dan komt er een soort defensie. We moeten kijken hoe we daarrond kunnen werken.

Wat de hulpverlening betreft, als het specifiek gaat over eetstoornissen en andere, laten wij ons daarin ook begeleiden door Eetexpert. Eetexpert heeft zelf ook heel wat aanbevelingen voor die hulpverleners, dus dat is niet te onderschatten. Misschien moeten we ervoor zorgen dat – en dat zal tijdens de rondetafel ook wel aan bod komen – die op een nog betere manier gecommuniceerd en overgebracht worden, dat is best mogelijk. Er is vandaag al veel, maar de manier waarop we alles op een geïntegreerde manier aanpakken, is misschien wel iets dat aan de orde is. Dat zal op die rondetafel zeker ook aan bod komen.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ik zal misschien nog een aantal aanvullingen geven bij wat collega Beke gezegd heeft.

Collega Parys, u hebt verwezen naar het feit dat het gaat over jongeren die door niemand bereikt worden. Onderzoeker Tom Van Daele wees er wel op dat heel wat van die jongeren ook wel betrokken zijn in zorgcircuits, soms zelf in instellingen. Het is dus niet altijd zo. Het is wel zo dat het zeer moeilijk na te gaan is door de methodologie die gebruikt wordt. Heel wat jongeren zitten onder hun eigen naam op sociale media en dit soort berichten komen daar ook soms voor en zijn effectief traceerbaar; men weet wie het zijn, er zijn soms vrienden of kennissen die daar ook een signaalfunctie kunnen hebben. Wat bijzonder was aan de jongeren in de Panoreportage, is dat zij veelal fake accounts gebruiken om op die manier te

communiceren met andere jongeren, die ze vaak niet eens kennen en van wie ze misschien zelf niet weten wie het zijn. Dat is toch wel een bijzondere context, mensen die toch vaak al in de hulpverlening zitten, maar die in elk geval anoniem zijn en dus ook niet identificeerbaar zijn via die kanalen. Dat maakt het outreachend werken zeker nog meer een uitdaging. Met de verschillende actoren die daar effectief in samenwerking aan moeten werken, nemen we dat zeker mee naar die rondetafel.

Collega Perdaens, u hebt de vraag gesteld naar het bereik. De Instagramkanalen waarvan sprake is, zijn effectief nog niet 'instafamous' of zo, dat moet nog gebeuren. Wat in mijn eigen beleidsnota Media en Jeugd aan bod komt – u weet dat –, is de samenwerking tussen deze kanalen in het jeugdwerk en bijvoorbeeld ook het kanaal 'NWS NWS NWS' van de VRT, om die expertises te bundelen en zo het bereik te versterken. Men zegt mij ook dat die kanalen wat volgers betreft nog beter kunnen doen, maar dat er wel over gesproken wordt. Het zijn wel kanalen die ook bekendheid krijgen. Je merkt ook aan de cijfers van bijvoorbeeld Awel dat het hele online hulpverleningsgebeuren aan populariteit – als ik het zo mag zeggen – wint.

Mevrouw Schryvers, u hebt verwezen naar de nood aan continue zorg en dat is terecht. We zullen zien wat de rondetafel oplevert, wat de dynamiek daarvan is en of die nadien, al dan niet gestructureerd, kan worden herhaald.

Wat de Vlaamse overheid betreft, is het Vlaams Kenniscentrum Mediawijsheid het expertisecentrum voor alles wat mediawijsheid, digitale geletterdheid en sociale media betreft. Dat is ook een beetje het antwoord op de suggestie van mevrouw Van den Bossche. Wanneer instellingen in het zorglandschap, bijvoorbeeld in de psychiatrie, van dit soort zaken weet hebben, dan moeten zij worden aangemoedigd om die technieken, bijvoorbeeld een nieuwe app of nieuwe kanalen, te melden.

We kunnen ook met jongeren of met influencers werken. Ik heb in de commissie Media eerder al gezegd dat ik contact heb met influencers en dat ook verder zal zetten om te bekijken wat hun rol kan zijn in dit soort problematieken, ook ten aanzien van zelfdoding. Dat debat hebben we al gevoerd.

De hulpverleners in de zorgsector zijn de verantwoordelijkheid van minister Beke. In het jeugdwerk hebben wij animatoren, dat zijn uiteraard geen hulpverleners maar mensen die met vrije tijd bezig zijn. Zij hebben echter wel een signaalfunctie, aangezien zij op dagelijkse of wekelijkse basis contact hebben met die jongeren.

In het kader van de aanpassing van de kadervorming voor animatoren zal integriteit specifiek worden ingeschreven als een element van vorming waarin dit soort zaken aan bod zal worden gebracht. In de erkenningsvoorwaarden van jeugdorganisaties zullen we integriteit ook opnemen. Dat is een hervorming die dit jaar wordt doorgevoerd.

Mevrouw Saeys, u hebt een vraag gesteld over de moeilijkheid van het onderzoek. Ik begrijp uw punt en ook mij leek het nuttig om daar meer gedetailleerde cijfers van te hebben. We kunnen jongeren effectief bevragen. Maar wat men absoluut afraadt – en daar heeft minister Beke ook naar verwezen – is dat de technieken en de kanalen die worden gebruikt, in detail zouden worden bevraagd, omdat dat jongeren net op het idee kan brengen om daarop in te gaan. Specialisten raden dan ook af om daar specifiek naar te peilen, vandaar dat we op bepaalde punten geen gedetailleerde cijfers hebben.

Mevrouw Rombouts, u hebt verwezen naar het belang van het lager en middelbaar onderwijs. Dat is gedeeltelijk een vraag naar de eindtermen die in het middelbaar onderwijs effectief verwijzen naar mediawijsheid, niet als afzonderlijk vak, maar

wel als iets wat in verschillende vakken aan bod moet komen. In het lager onderwijs is dit via technologie ook geïntegreerd. Het kenniscentrum richt zich ook op het lager onderwijs en er zijn pakketten die kunnen worden aangeboden aan de ouders en de ouderraden.

Tot slot wil ik nog reageren op wat de heer De Bruyn heeft gezegd over de reportage zelf. De leden van de commissie Media weten dat ik nooit commentaar zal geven op een bepaalde aflevering. Mijn appreciatie voor deze Panoreportage had betrekking op het aspect onderzoeksjournalistiek. Het is goed dat dit aan bod komt. Over de manier waarop dit in beeld wordt gebracht, kunnen er wel bedenkingen worden geformuleerd, kan ik me voorstellen.

Wat u zegt, vind ik wel heel juist: een hoopvolle boodschap is altijd nuttig. In de journalistiek wordt dat soms 'constructive journalism' of constructieve journalistiek genoemd. Daar zijn echter soms ook negatieve punten of kritiek aan verbonden. Ik denk bijvoorbeeld aan een context van migratie, waar men positieve aspecten aan bod brengt in een hoopvolle boodschap. Sommigen vinden dan dat de zaken iets te positief worden voorgesteld. Ik denk dan ook dat het zeer relevant is, ook voor de redacties, om te bekijken hoe ze dergelijke zaken aan bod kunnen brengen. Sowieso is het enorm delicaat: het gaat hier om schrijnende situaties. Ik denk dat men daar goed over nagedacht heeft, al kan alles natuurlijk beter. Ook dit is dus voor verbetering vatbaar.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ministers, ik dank u. Ik wil wel nog twee opmerkingen maken. We hebben gehoord dat er heel veel initiatieven zijn. Ik wil u vragen ervoor te zorgen dat wie kwetsbaar is en hulp zoekt, niet verloren loopt in dat bos. Maak dus heel overzichtelijk waar die hulp kan worden gevonden. Daarnaast wil ik ook vragen om ervoor te zorgen dat er ook op een originele manier outreachend wordt gewerkt: we moeten die jongeren gaan zoeken waar ze zitten en niet wachten tot ze zelf hulp komen zoeken.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Ik blijf voor twee elementen wat op mijn honger zitten. Minister, u gaf aan dat het bereik een 'work in progress' is. Er wordt aan gewerkt. Maar de timing is zo ongelooflijk essentieel. Ik verwijs opnieuw naar het feit dat men op voorhand wist wat er in de reportage ging staan. Is het alstublieft mogelijk om te werken aan een structurele afspraak met de VRT om die informatie tot bij die partners te krijgen, zodat zij korter op de bal kunnen spelen?

Er wordt terecht verwezen naar het succes van chat en websites, maar de 'buzz' en de activiteit van de jongeren zit op de sociale media. Momenteel heeft Instagram er al voor gezorgd dat je, wanneer je hashtags als '#zelfdoding', '#automutilatie' of '#snijden' – ik weet niet of iemand dat al getest heeft – invoert, je een bericht krijgt in de trant van 'Hey, zit je met zelfdodingsgedachten, dan kun je hier hulp vinden'. Daar mis ik Awel. Daar mis ik WAT WAT. Daar vind ik momenteel alleen de verwijzing naar de Zelfmoordlijn. Dat is fantastisch, maar het kan nog beter. Onze jongeren zouden daar echt mee geholpen zijn.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): We zijn allemaal heel erg geschrokken door die reportage. We zijn het er allemaal over eens dat een heel brede aanpak nodig is, zoals die hier naar voren wordt geschoven. Positieve beeldvorming en welbevinden zijn essentieel, evenals mediawijsheid. Ik vraag me af of we online gevaren kunnen monitoren en detecteren. Ook als er zich nieuwe gevaren voordoen, is die rondetafel daar zeker een heel goed initiatief voor.

De contacten met de sociale netwerken werden hier benadrukt. Dat stond ook in mijn vraag om uitleg. Minister, ik hoop dat u daar binnen afzienbare tijd meer informatie zult kunnen over geven, als daar opvolgvragen rond komen.

Tot slot is er het luik van de hulpverlening. Hoe kunnen we jongeren wegwijs maken naar hulpverlening? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat die hulpverlening op een goede manier bereikbaar is, gebundeld is? Er zijn initiatieven vooropgesteld. Ik wil het accent leggen op de permanente vorming van de hulpverleners. Het is niet alleen tijdens de opleiding, maar ook continu, tijdens hun hele werkperiode, van belang.

Collega De Bruyn, ik heb me inderdaad vergist met betrekking tot de studenten bij de Zelfmoordlijn, maar we zijn het er absoluut over eens dat dat een win-win-situatie is. Misschien zijn dat wel nieuwigheden die we in de toekomst ook op andere domeinen kunnen bekijken.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Hier zijn heel veel dingen gezegd en ik zal ze niet allemaal herhalen. De ministers hebben genoeg stof om mee aan de slag te gaan. Er zullen nog heel wat vragen komen over de online hulpverlening. Ik hoop dat we op korte termijn al wat resultaten mogen verwachten.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, minister, dank voor de bijkomende antwoorden. Ten aanzien van de collega's, ik ben blij dat we hier een dermate brede bespreking hebben over het thema. De vele tussenkomsten wijzen erop dat dit belangrijk is en dat het ons heel nauw aan het hart ligt.

Het geeft waarschijnlijk ook wel aan dat de uitdaging heel complex is. Ik ben dan ook heel blij dat twee ministers al dadelijk de handen in elkaar geslagen hebben om een breed actieplan uit te werken op verschillende fronten en ook nog eens de minister van Onderwijs uitnodigen om een brede aanpak uit te werken.

Ik hoop, ministers, dat we daar heel duidelijk een opvolging, een effectenmeting, meenemen. Het is duidelijk: wij allemaal hier hebben veel te leren, hulpverleners hebben veel te leren, iedereen in het veld heeft veel te leren. Een opvolging van het actieplan en misschien een aantal onderzoeken lijken zeker heel interessant om de toekomst te kunnen aanvatten rond een veilige online wereld, ook voor onze kinderen en jongeren.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp·a): Ik doe een eenvoudige oproep om naast al die algemene maatregelen die in de breedte sensibiliseren, dit thema ook heel specifiek aan te pakken, met onder andere de suggesties die ik heb gedaan. Ga hier specifiek op in en ga er niet gewoon van uit dat die maatregelen, die weliswaar heel zinvol zijn en de bevolking in de breedte zullen bereiken, ook een effect zullen hebben op deze specifieke subgroep die geen hulp zoekt, vastzit in een toxische omgeving en potentieel wegglijdt in een steeds zorgwekkendere situatie.

De voorzitter: De interpellatie en de vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de stijgende overlevingskansen van kankerpatiënten – 1646 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): In haar nieuwste publicatie rapporteert de Stichting Kankerregister dat er recent een versnelde toename van overlevingskansen voor kankerpatiënten is in België. Uit de cijfers van deze publicatie blijkt immers dat de overlevingskansen op drie jaar voor alle kankertypes samen vanaf 2013 sneller toeneemt dan in de jaren voordien. Voor diagnoses gesteld tussen 2004 en 2013 stegen de overlevingskansen op drie jaar van 67 naar 69 procent en deze toename van 2 procent over tien jaar herhaalt zich over de daaropvolgende vier jaar, wat resulteert in een overlevingskans op drie jaar van 71 procent voor het meest recent beschikbare jaar, 2016.

Deze tendens is blijkbaar opvallend zichtbaar bij longkanker: de overlevingskansen op drie jaar stegen namelijk van 19 procent in 2004 naar 24 procent in 2013 en naar 29 procent in 2016. Ook bij andere kankertypes is er een opmerkelijke verbetering van de overlevingskansen op drie jaar sinds 2004.

Volgens datzelfde rapport is een vroegtijdige diagnose door betere beeldvormingstechnieken en screeningsprogramma's een gedeeltelijke verklaring voor de overlevingswinst. Anderzijds kennen ook kankers in een meer vergevorderd stadium een betere prognose door de ontwikkeling en het gebruik van innovatieve en meer effectieve behandelingen.

Deze cijfers zijn uiteraard belangrijk om het reeds geleverde werk op verschillende domeinen om kankers beter op te sporen en te behandelen blijvend onder de aandacht te houden en ook om deze positieve evolutie de komende jaren hopelijk verder te zetten.

Toch maakt longkanker nog steeds de meeste slachtoffers. Dat is te wijten aan het feit dat deze vorm van kanker meestal pas in een vergevorderd stadium wordt gedetecteerd en de patiënten vaak ook al andere problematieken hebben, zoals hart- en vaatziekten, waardoor de behandeling minder goed aanslaat.

Ondanks de succesvolle campagnes van het Agentschap Zorg en Gezondheid om het stoppen met roken te laten begeleiden door een tabacoloog en het initiatief van Tabakstop van de Stichting tegen Kanker, blijft roken nog steeds de grootste boosdoener bij longkanker. Blijvende sensibilisering is dan ook broodnodig voor rokers, maar nog beter dan mensen te overtuigen om te stoppen met roken is hen ervan te overtuigen om er nooit aan te beginnen.

Wat zijn de resultaten van de campagne van Agentschap Zorg en Gezondheid over de rookstopbegeleiding via een tabacoloog, die op 3 mei 2019 van start ging en tot oktober 2019 liep?

Welke sensibiliseringsacties zijn of worden er ondernomen in het kader van 'Generatie Rookvrij', waarbij de ambitie is om naar een maatschappij te streven waarin ieder kind dat vanaf 2019 werd geboren, rookvrij kan opgroeien?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Het doel van deze campagne was om voor een betere bekendheid van tabacologen bij 45- tot 60-jarige rokers te zorgen. Binnen deze

campagne werden in totaal 38.199 folders en 5203 affiches verspreid door verschillende tussenpersonen die in contact komen met rokers. Burgers werden binnen de campagne doorverwezen naar de website van Tabakstop. De website https://rookstop.vrgt.be/geregistreerde-tabakologen, met daarop informatie over tabacologen in de buurt, kreeg in 2019 21.872 paginaweergaven. Ten opzichte van 2018 is dit een toename van 36,73 procent. In heel 2019 vonden er 24.958 rookstopbegeleidingsessies plaats bij tabacologen. Dat zijn er 16,45 procent meer dan in 2018. Al voor de lancering van de campagne in mei 2019 was een stijging merkbaar van het gebruik van de rookstopbegeleiding. Het is dus niet zo dat de campagne een duidelijke piek in het gebruik van rookstopbegeleiding heeft teweeggebracht.

De campagne wordt niet meer herhaald in 2020. Uiteraard wordt er via andere kanalen verder ingezet op de aanmoediging van rookstop.

Het initiatief 'Generatie Rookvrij' wordt niet vanuit de Vlaamse overheid gesubsidieerd. Het betreft een Belgisch initiatief van verschillende organisaties die zich verenigd hebben rond de ambitie om de volgende generatie kinderen rookvrij te laten opgroeien. Wel is het zo dat de organisaties die als een consortium de Vlaamse partnerorganisatie Tabak uitmaken, eveneens participeren aan 'Generatie Rookvrij'. Zij nemen vanuit die positie ook initiatieven die passen binnen het kader dat binnen 'Generatie Rookvrij' wordt vooropgesteld. Zo werd gewerkt aan verschillende leidraden voor een rookvrije omgeving in speelterreinen, kinderboerderijen, sportterreinen, sportclubs en jeugdverenigingen. De bijhorende stappenplannen worden met de steun van 'Generatie Rookvrij' en de Logo's (lokaal gezondheidsoverleg) verder gedissemineerd. Zo heeft Sport Vlaanderen, met de steun van het Vlaams Instituut Gezond Leven, Kom op tegen Kanker en 'Generatie Rookvrij', al zijn sites rookvrij gemaakt. Heel wat speelpleinen binnen gemeenten zijn rookvrij, dus met rookzones uit het zicht. Ook sportclubs en jeugdverenigingen gaan hiermee aan de slag. Vandaag zijn er 92 labelhouders, dit zijn organisaties die hun terreinen rookvrij gemaakt hebben, eventueel met rookzones die uit het zicht liggen. De Werelddag zonder Tabak, op 31 mei, gaat ook door in het kader van 'Generatie Rookvrij' en zal bestaan uit een bellenblaasactie. Ook andere initiatieven uit de beheersovereenkomst met Tabak worden meegenomen in het kader van 'Generatie Rookvrij'. Zo gaan verschillende ziekenhuizen binnen het pilootproject 'Rookvrije ziekenhuizen' aan de slag om hun rookbeleid uit te breiden. Dit wordt ingepast binnen 'Generatie Rookvrij', om zo de uniformiteit binnen Vlaanderen te bewaren. Daarnaast ondertekenden tientallen gezondheidsorganisaties en medische verenigingen – op 5 maart waren dat er al 71 – een charter waarmee ze zich engageren om samen met hun leden werk te maken van een rookvrije generatie.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Dank u, minister, voor uw antwoord, dat een goed antwoord is. U somde heel wat acties op. Veel instanties zijn daarbij betrokken. Dat is zeer goed om te horen.

Ik ben ook blij dat u verwijst naar 'Generatie Rookvrij'. Dat leeft al heel goed in de lokale besturen. Er zijn, zoals u hebt vermeld, rookvrije speelterreinen enzovoort. Het is positief om dat verder mee onder de aandacht te brengen.

Het is ook belangrijk dat bij de acties die worden vermeld, de rol van de tabacoloog goed naar voren wordt gebracht. Uit die studie blijkt immers dat men veel meer kans heeft om effectief te stoppen met roken, als men wordt begeleid door een tabacoloog. De media brengen heel wat apps in beeld, maar toch blijkt dat er meer succes is met een tabacoloog dan met dergelijke apps.

Ik ben dus zeer tevreden met uw antwoord en ik kijk uit naar het vervolg en zeker ook naar de bellenblaasactie die zal plaatsvinden op 31 mei.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik stelde in januari een vraag over de rookstopbegeleiding. Toen kreeg ik het antwoord dat er in 2017, 2018 en 2019 respectievelijk 1114, 6376 en 7481 unieke personen deelnamen aan respectievelijk 21.793, 21.444 en 24.293 rookstopbegeleidingssessies. Er was dus een stijgende trend. Maar er is natuurlijk ook een belangrijke sociaaleconomische component aan roken. We zien dat de hoogst opgeleiden significant minder roken dan de laagst opgeleiden. Blijkbaar zet die ongelijkheid zich ook door in de rookstopbegeleiding, ondanks de gedifferentieerde persoonlijke bijdrage. Mensen met een verhoogde tegemoetkoming maken ongeveer 23 procent uit van de individuele begeleidingstrajecten en gemiddeld 14 procent binnen de groepsbegeleidingen. Welke inspanningen worden er geleverd om die grote doelgroep beter te bereiken?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Bedoelt u in het kader van deze campagne of in het algemeen? *(Opmerkingen van Freya Saeys)*

Er zijn natuurlijk al onze preventieve maatregelen die we al inzetten en ook in de toekomst zullen inzetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de verdere federalisering of decentralisatie van de gezondheidszorg – 1649 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, de federale regeringsvorming is verre van rond, maar de roep om een verregaande of totale federalisering – noem het decentralisatie – van de gezondheidszorg en de financiering klinkt steeds luider en luider. Deze vraag is helemaal niet nieuw; het is een oude eis van de Vlaamse beweging om alle zorg voor onze mensen dichter bij de burger te brengen. En dat kan het best door het beleid voor onze mensen te organiseren op het Vlaamse niveau.

Momenteel is de gezondheidszorg reeds een persoonsgebonden bevoegdheid en geregeld op het niveau van de drie gemeenschappen: de Vlaamse, de Franstalige en de Duitstalige Gemeenschap. Maar nog vele zaken zijn niet overgedragen aan de gemeenschappen en verstoren het voeren van een gericht en verantwoord beleid. Gezaghebbende stemmen buiten de politiek, zoals onder meer mevrouw Moykens, secretaris-generaal van het Vlaams Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Jan De Maeseneer, hoogleraar aan de Universiteit van Gent, Wouter De Geest, Voka-topman (Vlaams netwerk van ondernemingen) – en ik kan nog enkele mensen opsommen – verrijken het debat, elk met hun eigen insteek, elk met hun eigen visie, maar wel met dezelfde dringende vraag om de gezondheidszorg snel verder te regionaliseren.

Ook de politiek laat van zich horen in dit debat. Onze partij, het Vlaams Belang, is al langer voorstander van een volledige splitsing van de gezondheidszorg – en bij uitbreiding van het ganse Belgische bestel. Maar ook bijvoorbeeld minister Dalle zegt in De Weekbode, de Krant van West-Vlaanderen, dat onder andere de gezondheidszorg te complex georganiseerd is en een nieuwe staatshervorming in 2024 hiervoor soelaas moet brengen. Voor de N-VA is een volledige Vlaamse gezondheidszorg een van de eerste eisen en ook u, minister Beke, pleitte er in een vorig leven als CD&V-voorzitter nog voor dat de gezondheidszorg federaliseren bij een nieuwe staatshervorming prioritair is.

Voor ons is het duidelijk dat alles van de gezondheidszorg – en dat omvat alles van preventie, de organisatie van de zorg voor alle doelgroepen en de erkenningen tot de financiering – het best in één hand ligt, op Vlaams niveau.

Minister, hoe reageert u op de steeds luider klinkende roep om een verregaande, zelfs totale federalisering van de gezondheidszorg?

Welke voorbereidende stappen zet u om die vraag vanuit het middenveld, die steeds luider en luider klinkt, kracht bij te zetten?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, ik zal zeker niet tegenspreken dat de bevoegdheidsverdeling inzake de gezondheidszorg nogal complex is. Er zijn daarover ook al heel wat analyses gemaakt. U hebt er geciteerd en ik zou er u ook nog een aantal kunnen geven. Zo is bijvoorbeeld de versnippering in de geestelijke gezondheidszorg groot en zeker niet verminderd. Dit bemoeilijkt de aanpak van een aantal belangrijke problematieken.

Als er een zevende staatshervorming komt – en dat is mijn persoonlijke mening –, dan staat de gezondheidszorg zeker op de agenda.

U vraagt welke stappen er gezet zijn of gezet worden. Ik verwijs naar het regeerakkoord. Ik citeer: "In het licht van de belangrijke maatschappelijke uitdagingen is het noodzakelijk dat we de institutionele hindernissen aanpakken en een besluitvorming ontwikkelen die efficiëntie en de democratische beginselen met elkaar verzoent. De Vlaamse Regering nodigt de Vlaamse volksvertegenwoordiging uit om een grondige reflectie op te starten over de gewenste staatsinrichting en geeft ze de nodige vrijheid en ruimte om die concreet invulling te geven."

Ik heb vernomen dat er op dit moment concrete afspraken gemaakt worden binnen het parlement over de samenstelling en de operationalisering van de opdracht van de werkgroep.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, dank u wel voor dit heel kort en bondig antwoord, in tegenstelling tot dat op de vorige vraag.

In dit land zijn er inderdaad acht ministers bevoegd voor gezondheidsbeleid. Dat is veel te versnipperd, daar zijn we het duidelijk over eens. Voor ons is het duidelijk: er zijn twee verschillende maatschappijvisies in het noorden en in het zuiden van het land. Laat iedereen zijn eigen visie op gezondheidsbeleid ook maar ontwikkelen, maar laat ze die dan ook maar zelf financieren en daar de financiële verantwoordelijkheid voor dragen.

We zitten hier in het Vlaams Parlement en een beetje Vlaamse ambitie is hier toch wel op zijn plaats. U verwijst op het einde zelf naar het Vlaams regeerakkoord, waarin u zegt dat het parlement hier het nodige initiatief moet nemen. Ik hoop dat u dat dan ook ondersteunt, want zoals u ongetwijfeld weet, heeft onze fractie een voorstel gedaan tot het oprichten van een commissie Staatshervorming, juist met het oog op het voorbereiden van de komende staatshervorming die op ons afkomt, zodat dat gedragen kan worden door een breed veld binnen ons eigen parlement. Tot onze grote spijt werd de oprichting van die commissie echter afgewezen door alle andere partijen. Ik verneem nu dat u wel zegt dat men overgaat tot de voorbereidingen. Ik mag dan veronderstellen dat een dergelijke commissie bij deze toch door uw partij ondersteund zal worden. Ik zal het ook overmaken aan onze fractieleider dat er ondertussen toch bredere steun komt, want het is wel nodig dat we nu reeds beginnen met de voorbereiding van een zevende staatshervorming en daar niet mee wachten tot op het laatst.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, zoals u weet, zijn wij zeker ook al lang voorstander van homogene bevoegdheidspakketten. Wij steunen u dus volledig, ook al is het uw persoonlijke mening dat de gezondheidszorg op de agenda moet komen bij een eventuele staatshervorming. Maar ik zou zeggen: wacht daar niet op laten we proberen om dat al op andere manieren te organiseren. Dit gaat natuurlijk over het feit dat een gezondheidsbeleid gevoerd moet worden, aangepast aan de noden. We zijn op werkbezoek geweest in verband met de ouderenzorg. Ouderenzorg is een Vlaamse bevoegdheid, terwijl normering federaal zit; we hebben daar toch duidelijke, specifieke noden gehoord die de roep om verandering naar een verdere homogenisering van de bevoegdheden zeker noodzakelijk maken. Kijk maar naar hoe wij werken rond preventie. Het gaat erover dat je de juiste accenten kunt leggen en de prioriteiten kunt aanpassen aan de noden. Maar vanuit onze fractie hebt u dus alleszins onze steun.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik moet jullie niet uitleggen dat wij een institutionele Kafka hebben in onze gezondheidszorg; er zijn hier al een heel aantal voorbeelden gegeven. Dan kun je natuurlijk twee richtingen uit. Je kunt alles verder in stukjes gaan knippen en hopen dat het dan beter gaat, of je kunt proberen om een aantal zaken terug samen te brengen. Als we vandaag kijken naar bijvoorbeeld de aanpak van de coronacrisis, lijkt het mij heel duidelijk dat dat eerste een zeer slecht idee is, dat die versnippering heel contraproductief werkt en dat je op die manier geen gecoördineerde aanpak kunt doen. Ik denk bijvoorbeeld aan 'contact tracing', heel belangrijk in het tegengaan van corona, dat op dit moment een gemeenschapsbevoegdheid is en door drie verschillende agentschappen uitgevoerd moet worden in een land dat nauwelijks een zakdoek groot is en slechts 10 miljoen inwoners telt, evenveel als de provincie Wuhan in China, waar men bijvoorbeeld wel een centrale aanpak kan doen.

Ten tweede, als je zaken regionaliseert, moet ook je financiering geregionaliseerd worden. Dat lijkt mij een bijzonder slecht idee, want dat wil zeggen dat je de sociale zekerheid gaat moeten splitsen. Het is evident dat dat niet efficiënt is, want dan moet je een aantal agentschappen gaan ontdubbelen, administraties gaan ontdubbelen en nieuwe methodes vinden om overeen te komen tussen de verschillende regio's. Je creëert dus alleen maar meer structuren.

Minister, vindt u dat ook geen twee belangrijke redenen om te zeggen dat het toch niet zo'n heel goed idee is om die gezondheidszorg verder te gaan regionaliseren, zeker als u ziet hoe hard u zelf in de problemen komt door de loskoppeling van uitgaven en inkomsten in de sectoren die wel al geregionaliseerd zijn?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik weet niet of China nu het beste voorbeeld is om te zeggen dat de aanpak van corona daar als beste gewerkt heeft. Mij lijkt dat het tegendeel te zijn.

Dat we met acht of negen ministers van Volksgezondheid in dit land samenzitten, dat is inderdaad best veel. Ik heb gezien dat de voorzitter van MR zegt dat men in Wallonië van drie of vier ministers best naar één minister kan gaan. Het staat hem vrij om dat te doen, want dat zou een aantal zaken ook wel iets gemakkelijker maken, maar ik ga mij daar op zich niet in moeien.

De manier waarop wij de coronacrisis aanpakken wijst op een goede samenwerking met het federale niveau, met respect voor elkaars bevoegdheden, maar met de gemeenschappelijke ambitie om die problematiek zo goed mogelijk te managen.

Frankrijk is een eenheidsstaat en kijk eens naar het aantal slachtoffers daar. U zegt dat dat een groot verschil maakt, mijnheer D'Haese, maar u zult zien dat er wat dat betreft geen causaal verband bestaat.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Voor onze partij is het duidelijk dat we niet terug willen naar de jaren '30 van de vorige eeuw, waarin alles unitair was. De Vlaamse strijd heeft genoeg bewezen dat de belangen van de Vlamingen, die we hier trouwens allemaal moeten verdedigen, het best worden gediend bij zelfbestuur. We zitten hier inderdaad op een snijpunt van twee culturen en die hebben elk hun visie op een aantal zaken zoals gezondheidszorg. In het kader van efficiëntie en van een nuttige en goede aanwending van de gelden, moet een totale federalisering van de gezondheidszorg een eerste stap zijn. Ik ben heel blij van de collega's van zowel CD&V als de N-VA te horen dat dit heel belangrijk is. Wij hopen dan op ook steun voor de oprichting van een commissie staatshervorming om onder andere dit probleem goed voor te bereiden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de getuigenissen over kindermishandelingen en de weerklank daarvan bij het meldpunt 1712 en de erkennings- en bemiddelingscommissie voor historisch misbruik
– 1663 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, collega's, de afgelopen weken toonde Canvas de driedelige documentaire 'Als je eens wist'. Daarin getuigen verschillende mensen over de mishandeling en het misbruik dat zij als kind ervaren hebben en welke sporen dat nalaat in hun verdere leven. De documentaire is al aan bod gekomen, onder andere tijdens de plenaire vergadering van enkele weken geleden. Na afloop van elke aflevering werd expliciet verwezen naar hulpverlening en hulplijnen.

In dezelfde periode steeg het aantal oproepen bij het meldpunt 1712, het meldpunt voor iedereen met vragen over misbruik en geweld, aanzienlijk. Zo verdubbelde het gemiddeld aantal oproepen per dag bijna, van 17 naar 31. In vergelijking met dezelfde periode vorig jaar ontving 1712 maar liefst 76 procent meer oproepen. Ook Tele-Onthaal kreeg opvallend meer oproepen en ook bij de vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's) rapporteert men meer meldingen, soms meer dan een kwart extra.

De meeste meldingen bij 1712 tijdens de periode 10 tot 27 februari 2020, dat is de periode waarin de documentaire werd uitgezonden, handelden over kindermishandeling. Dat is overigens altijd zo bij 1712, heb ik geleerd uit verschillende parlementaire vragen. Vaak gingen de oproepen ook over kindermishandeling van vroeger. Ook nu zien we dus dat publieke getuigenissen van lotgenoten mensen soms de moed geven om te praten over hun eigen ervaringen, zelfs al zijn die van lang geleden. Dat zagen we een aantal jaren geleden al tijdens de werkzaamheden rond historisch misbruik en ook tijdens de hele #MeToo-beweging en de commissie die daarrond werkzaam was. Het is dan ook belangrijk dat deze mensen een plek blijven vinden waar ze veilig met hun verhaal terechtkunnen.

Op 2 april 2014 keurde het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie goed betreffende de erkenning van de slachtoffers van historisch geweld en misbruik in

jeugd- en onderwijsinstellingen in Vlaanderen en het omgaan met geweld in het algemeen. Een van de aanbevelingen toen was de oprichting van een tijdelijke erkennings- en bemiddelingscommissie.

In die #MeToo-periode richtte het Vlaams Parlement eind oktober 2017 ook een bijzondere commissie op die zich boog over de problematiek. Bij het afsluiten van haar werkzaamheden in juni 2018 formuleerde de commissie een pakket maatregelen die grensoverschrijdend gedrag moeten voorkomen. De maatregelen vormden ook het voorwerp van een voorstel van resolutie en twee voorstellen van decreet, die het parlement op 4 juli 2018 goedkeurde.

Een van de voorstellen van decreet beoogde de oprichting van een permanent orgaan dat voor alle slachtoffers van historisch misbruik openstaat: het permanent maken dus van de erkennings- en bemiddelingscommissie die in 2014 tijdelijk werd opgericht naar aanleiding van de getuigenissen van geweld en misbruik in jeugd- en onderwijsinstellingen.

Het voorstel van decreet wil niet alleen de commissie permanent maken, maar verruimde ook het toepassingsgebied van de tijdelijke commissie. Zo wordt de erkenningscommissie niet meer beperkt tot jeugd-, onderwijs- en welzijnsvoorzieningen, en zullen ook slachtoffers die meerderjarig waren op het moment van de feiten, er terechtkunnen.

In afwachting van de oprichting van de permanente commissie kreeg Moderator een rol toebedeeld om de continuïteit van de tijdelijke erkennings- en bemiddelingscommissie te verzekeren. Uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag van 17 oktober 2019 bleek dat de 'tijdelijke' commissie in 2018 vier aanmeldingen had gekregen en in 2019 zestien tot op datum van 28 oktober 2019. Ook zei u toen, minister, dat de opmerkingen van de Raad van State op het besluit van de regering dat uitvoering moet geven aan het decreet, nopen tot een wijziging van het decreet en het besluit.

Minister, welk effect had of heeft de documentaire 'Als je eens wist' op het aantal aanmeldingen bij de erkennings- en bemiddelingscommissie?

Wat is ondertussen de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het decreet van 13 juli 2018 houdende de erkennings- en bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik en de uitbreiding van de werking van deze commissie? Op welke termijn zal de commissie van start kunnen gaan?

Kunnen, in afwachting van de aanpassing van het decreet en van het besluit van de Vlaamse Regering dat de uitvoering hiervan moet regelen, slachtoffers van kindermishandeling in de thuissituatie ook terecht bij de tijdelijke commissie? Is het werkterrein van de tijdelijke commissie in afwachting van de uitvoering van het decreet ook tijdelijk verbreed, hierbij anticiperend op de doelstellingen van het decreet?

Aanvankelijk had enkel 1712 een toeleidende rol naar de tijdelijke commissie. Een van de aanbevelingen was ook om de toegang ruimer te maken. Op welke manier zal de permanente commissie rechtstreeks toegankelijk worden en zal een brede bekendmaking naar het publiek gedaan worden?

Het aantal oproepen naar 1712, de vertrouwenscentra kindermishandeling en Tele-Onthaal steeg in de periode dat de documentaire werd uitgezonden zeer sterk. Hoe evolueert het aantal oproepen sedertdien?

Op welke manier worden de meldingen opgevolgd die naar aanleiding van de documentaire naar voren komen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Er is geen onmiddellijk effect te merken op het aantal aanmeldingen bij de erkennings- en bemiddelingscommissie naar aanleiding van de documentaire 'Als je eens wist'. Dat is niet vreemd, aangezien de erkennings- en bemiddelingscommissie vooralsnog de aanmeldingsmodaliteiten van de tijdelijke erkennings- en bemiddelingscommissie in acht neemt, waarbij de focus buiten intrafamiliaal geweld ligt. De tijdelijke commissie heeft zich ook steeds op die manier geprofileerd en haar aanbod bekendgemaakt.

Het advies van de Raad van State om het decreet aan te passen, creëert kansen om het traject van de permanente installatie van de commissie te herdenken. Fundamentele zaken, zoals de inbedding van de commissie en haar statuut, kunnen op die manier worden herbekeken.

De administratie en de betrokken kabinetten zitten overmorgen – 12 maart – al opnieuw samen om enkele concrete pistes te bespreken.

In afwachting van de permanente installatie van de commissie zal de tijdelijke commissie haar activiteiten voortzetten zoals dat in de projectfase gebeurde, met dien verstande dat het werkterrein in 2018 reeds werd uitgebreid tot de sectoren Sport, Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Media, en dat ook de volwassen slachtoffers met ervaringen van minimaal tien jaar geleden zich kunnen richten naar de commissie. Het werkterrein nog meer uitbreiden – bijvoorbeeld ook voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld – is op dit ogenblik niet opportuun en niet mogelijk, rekening houdende met de bestaande capaciteit van de commissie en de daarmee samenhangende budgettaire kaders.

De tijdelijke commissie kan sinds het voorjaar 2019 ook rechtstreeks gecontacteerd worden. De vraag op welke wijze de permanente commissie toegankelijk zal zijn en welke bekendmaking hiermee gepaard zal gaan, is een van de thema's die momenteel ter bespreking voorliggen.

De cijfers die werden vrijgegeven, gingen tot 27 februari, en betroffen de meest actuele cijfers.

Dan wat betreft de opvolging van meldingen bij 1712. 1712 neemt de tijd om goed naar de beller te luisteren. De medewerkers geven informatie over de betekenis van geweld en misbruik en over de werking van hulpverlening en justitie. Ze vertellen de beller wat hun rechten zijn en hoe ze op geweldsituaties kunnen reageren. De medewerkers geven advies en schatten samen met de beller alle risico's in van de situatie en bespreken de acties die ondernomen kunnen worden. 1712 laat de uiteindelijke beslissing aan de beller over, tenzij de beller, of degene over wie gebeld wordt, in gevaar is. Dan komt 1712 in actie. 1712 kan ook doorverwijzen naar een centrum algemeen welzijnswerk, een vertrouwenscentrum kindermishandeling of een andere dienst.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Ik hoop dat er snel verder werk van kan worden gemaakt, maar ik hoor dat u ter zake het initiatief neemt om de commissie als permanent in te bedden. U hebt gezegd dat er deze week nog overlegd wordt over hoe het decreet moet worden aangepast. Daarna komt nog het besluit van de Vlaamse Regering. Zowel tijdens de hoorzittingen die we in de #MeToo-commissie hebben gehad, maar ook nu opnieuw in 'Als je eens wist', blijkt dat die getuigenissen bij slachtoffers ervaringen van heel lang geleden naar boven brengen waardoor ze op dat moment de nood voelen om ergens hun verhaal te kunnen doen en naar de hulpverlening willen worden toegeleid. Die nood blijft. Dat zijn geen grote aantallen, en de cijfers van de voorbije jaren bewijzen dat, maar ik denk wel dat dat voor mensen die daar nood aan hebben, echt wel het verschil maakt. Ik hoop dat we daar inderdaad samen op korte termijn werk van kunnen maken.

U zegt dat er momenteel geen verbreding is voorzien naar slachtoffers van intrafamiliaal geweld, maar ook zij hebben nood aan erkenning, ook van zaken die heel vroeg in hun kindertijd zijn gebeurd. Ik wil dan toch wel vragen of we samen kunnen zoeken op welke manier ook zij die erkenning kunnen krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ik ben blij dat dit thema na mijn plenaire vraag blijft leven.

Ik heb een paar korte bijkomende vragen hierover. Mijn collega heeft het terecht gehad over lotgenotengroepen rond kindermishandeling. Het wordt vrij vaak aangehaald dat zij een constructieve houding hebben, ook als het gaat over het op de maatschappelijke agenda blijven zetten van het thema. U hebt zich daarvoor uitgesproken in de plenaire vergadering. Ik vroeg me af welke initiatieven u intussen hebt genomen over de hulp aan of het oprichten van een lotgenotenvereniging.

U hebt in de plenaire vergadering ook een antwoord gegeven op de vraag over de Kindreflex en kindermishandeling. Niet lang daarna hebt u op social media iemand geantwoord die u vroeg of u geloofde dat de Kindreflex de besparingen bij de VK's en andere initiatieven zou opvangen. U hebt daar positief op geantwoord. Frappant genoeg heeft in Nederland de invoering van de Kindreflex tot een grote verveelvoudiging van de aanmeldingen geleid. Dat heeft er dus voor gezorgd dat Kindreflex de besparingen niet opving, maar wel voor een veel grotere toeleiding naar de hulpverlening zorgde, waardoor men daarin ook meer middelen moest stoppen. Hoe staat u op dit moment tegenover uw uitspraak? Staat u daar nog steeds achter? Op welke manier moeten we die duiden?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik heb daarvoor sinds het debat in de plenaire vergadering nog geen verdere concrete initiatieven genomen. Er zijn een paar andere zaken die mijn aandacht tijdens de voorbije dagen en weken hebben gevraagd. Dat zult u wel begrijpen. We zullen het daar straks nog over hebben.

Wat ik bedoelde met de investeringen in de Kindreflex en de inspanningen die we in het kader van de besparingen hebben gevraagd, is dat de middelen die we voor de Kindreflex hebben uitgetrokken, in verhouding staan tot de inspanningen die we van de VK's hebben gevraagd. We zullen samen kijken wat daarvan de effecten zijn. We zullen dat ook wel verder analyseren. Ik heb ook al met de VK's rond de tafel gezeten. Dat zullen we binnenkort opnieuw doen om te kijken hoe we beleidsmatig, maar ook in het kader van de budgetten, daar verder mee moeten omgaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het actieplan ter bestrijding van fake news over vaccinaties
– 1671 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): In deze tijden van het coronavirus en de roep naar vaccins, schrok ik vorige week toch wel toen ik een ongevraagde e-mail kreeg van de vzw Preventie Vaccinatieschade, die tegen vaccinatie is en daarover heel wat nieuws verspreidt.

We hebben het hier al vaak over vaccinaties gehad. Daarom wou ik dat onder de aandacht brengen. Ik was blijkbaar niet de enige. Nog enkele andere volksvertegenwoordigers van mijn fractie – van andere fracties weet ik het niet – hebben deze e-mail in februari 2020 mogen ontvangen.

De Vlaamse Gemeenschap hecht veel belang aan preventie en vaccinatie. Daarom vraag ik u hoe u het vals nieuws over vaccinaties wilt aanpakken. Wat bent u van plan, wat is daar de timing van? Welke strategieën zullen hiervoor worden gebruikt?

Organisaties met websites zoals deze doen meer kwaad dan goed. Kunt u daartegen optreden? Zo ja, hoe zult u dat doen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Binnen de Vlaamse Vaccinatiekoepel is er een eerste bespreking geweest en werd ook een aanzet gegeven voor de aanpak van deze problematiek. Er werd geopteerd om vooreerst een overheidsopdracht uit te schrijven om zicht te krijgen op hoe om te gaan met vaccinatietwijfel, de zogenaamde 'hesitancy'. Het opvolgen van fake news kan daar uiteraard onderdeel van uitmaken. De opdracht zal wellicht binnenkort toegewezen worden. We kijken uit naar het resultaat van die opdracht.

Binnen de uitgeschreven overheidsopdracht zal vooral gewerkt worden rond vertrouwen in vaccinatie. Hierbij zal bevraagd worden wat de noden zijn van de vaccinatoren en hoe hieraan tegemoet te komen. Ik kan mij voorstellen dat een aantal omstandigheden maken dat het vertrouwen in vaccinaties zal toenemen, voor diegenen die daar op dit ogenblik aan zouden twijfelen.

Bij deze opdracht willen we ook een aantal bestaande publicaties en methodieken inventariseren en op basis van dat materiaal komen tot een strategie en een soort draaiboek over hoe om te gaan met deze situatie in het algemeen, en tot een crisisdraaiboek voor het geval dat de antivaccinatiegeluiden zouden toenemen waardoor de vaccinatiegraad in het gedrang dreigt te komen. Deze strategie en draaiboeken worden opgemaakt om implementeerbaar te zijn in de concrete context en situatie van het vaccinatiebeleid in Vlaanderen.

Daarnaast is Vlaanderen, via het agentschap Zorg en Gezondheid en de Universiteit Antwerpen, ook actief in een internationaal EU-'Joint Action on Vaccination'-project. Dit project focust in een aantal van zijn werkpakketten ook op vaccinatietwijfel en hoe daarmee om te gaan. Het zal ons ongetwijfeld ook een reeks materialen opleveren. De materialen zullen dan verder gebruikt worden in de voorbereiding van een volgende gezondheidsconferentie om de huidige gezondheidsdoelstelling vaccinaties te actualiseren.

Mijns inziens is het belangrijkste om als Vlaamse overheid een betrouwbare en vertrouwde bron van informatie te zijn, en dus het brede publiek en de vaccinatoren correct te blijven informeren. De boodschap die organisaties zoals de vzw Preventie Vaccinatieschade verkondigen, is niet bevorderlijk voor een evidence-based beeldvorming rond vaccinaties. Het lijkt me evenwel niet zinvol om tegen dergelijke organisaties actief op te treden. Ik vrees dat dit immers meer kwaad dan goed zou doen.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik ben tevreden dat dit aspect van ons vaccinatiebeleid onder de aandacht wordt gebracht. Ik kijk uit naar de resultaten van de overheidsopdracht en de verdere acties die zullen worden ondernomen om dit soort nieuws tegen te houden. Ik zal dit verder opvolgen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik heb in de commissie en in de plenaire vergadering al meerdere malen gesproken over het gevaar van dat fake news. Het staat ook in het regeerakkoord, dat we actie gaan ondernemen tegen fake news inzake vaccinatie. Ik ben heel blij te horen dat er een overheidsopdracht is uitgeschreven om te werken rond die twijfel met betrekking tot vaccinatie, niet alleen bij toekomstige ouders of ouders maar ook bij hulpverleners. Uit de cijfers bleek toch ook dat er twijfel bestaat bij hulpverleners om zichzelf te laten vaccineren. Ik hoop dat ook daarmee rekening zal worden gehouden.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik denk dat we allemaal die mail hebben gekregen. Weet u van wie dat idee uitgaat? Op die site is dat heel moeilijk te achterhalen. *(Opmerkingen van Elke Sleurs)*

Dat is, zoals collega Sleurs zegt, inderdaad zeer typisch.

Ik volg u wanneer u zegt – of ik interpreteer het in elk geval zo – dat we vooral bij jonge ouders moeten optreden. We moeten jonge ouders al heel vroeg in het proces, al voor de geboorte, tijdens het prenataal project, inlichten over vaccinatie. Daar ligt een heel grote rol voor de consultatiebureaus, voor de Huizen van het Kind en voor de huisartsen. Dit is echt een rol waar de eerste lijn kan schitteren en waarin wij hen heel goed kunnen bijstaan.

Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik weet niet van wie de mail uitgaat.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Zoals collega Groothedde zegt, is de eerste lijn en informatie voor jonge ouders heel belangrijk. Alles kan beter, maar we moeten er continu aandacht voor hebben. Huizen van het Kind en huisartsen zijn daarvoor goed geplaatst.

En van wie de mail komt, weten we inderdaad niet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de besparingen op de centra voor verslavingszorg
– 1711 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp·a): Voorzitter, minister, collega's, de centra voor verslavingszorg trekken aan de alarmbel. De middelen zouden immers al tien jaar niet worden geïndexeerd. Het perspectief op die indexatie, dat nog door de vorige regering werd beloofd, wordt niet waargemaakt, en tot slot is er de punctuele besparing van 1,3 procent.

Er is wel degelijk wat ruimte voor die sector, maar die ruimte – tenzij wij ons vergissen – gaat helemaal naar nieuwe instellingen die bedoeld zijn om blinde vlekken in

Vlaanderen weg te nemen. Het is zeer nobel om die blinde vlekken weg te nemen – daarvoor vindt u zeker steun bij ons –, maar het betekent wel dat die extra middelen op geen enkele manier ervoor kunnen zorgen dat de basiszorg die de huidige bestaande centra al die jaren bieden, niet verder aftakelt. Tien jaar lang niet indexeren, en ook nog eens een besparing, zorgt voor een probleem met de goede werking van die centra.

Minister, beaamt u dat de goede werking in het gedrang dreigt te komen door het niet inlossen van de belofte om opnieuw te indexeren en bovendien nog eens een besparing te doen?

Is er in de meerjarenbegroting iets van extra middelen voorzien dat de bestaande instellingen voor verslavingszorg toch enige ademruimte kan geven?

Zo neen, bent u bereid op zoek te gaan naar beleidsruimte om simpelweg ervoor te zorgen dat de centra opnieuw dezelfde werkingsmiddelen hebben als voordien en zij geen bijzondere besparing moeten verteren?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, de bewering dat de centra voor verslavingszorg al jaren geen indexering hebben gekregen, zoals het recent in de media is verschenen, moet worden genuanceerd. De subsidies voor de verslavingszorgcentra, die in het kader van de zesde staatshervorming een Vlaamse bevoegdheid werden, werden in het verleden steeds geïndexeerd voor de personeelskosten en een deel van de werkingskosten. Daarbij heeft Vlaanderen het financieringssysteem van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) overgenomen zonder wijzigingen. Deze conventies waren zo sinds 2015 een uitzondering ten opzichte van de andere Vlaamse sectoren, omdat daar de werkingsmiddelen niet geïndexeerd werden.

Het klopt dat voor de centra voor verslavingszorg, naar analogie met andere voorzieningen in de welzijns- en gezondheidssector, een lineaire besparing geldt van 1,3 procent. Eveneens naar analogie met andere voorzieningen binnen het beleidsdomein, zullen de indexeerbare werkingskosten van de verslavingszorgcentra vanaf 2020 niet worden geïndexeerd.

Ik begrijp de bezorgdheden die dit met zich meebrengt wat betreft het garanderen van een goede werking. We zijn daarover met de verslavingszorgcentra in gesprek om te bekijken hoe we hen kunnen ondersteunen in het realiseren van een effectieve en kwalitatieve werking. Dat heeft niet enkel te maken met de huidige besparingsmaatregelen. De verslavingszorgcentra krijgen een financiering via een revalidatieovereenkomst, nog opgesteld met het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV), die op verschillende vlakken niet overeenstemt met wat er vandaag vereist wordt van een kwalitatieve zorgverlening. Aanpassingen aan die overeenkomst zijn nodig en worden momenteel door de sector voorbereid. Die aanpassingen moeten zorgen voor een meer geïntegreerde en herstelgerichte verslavingszorg in Vlaanderen, onder andere door administratieve bepalingen te vereenvoudigen en meer flexibiliteit te creëren. Dit moet de centra bijvoorbeeld meer ruimte geven om ondersteuning te bieden aan de context van de zorggebruiker, om outreachend te werken waar nodig, om een goede continuïteit te bieden bij de overgang naar een andere zorgvorm, enzovoort.

De totale welzijnsbegroting zal de komende jaren stijgen met 2 miljard euro. Dit komt neer op 1,2 miljard euro boven op de middelen voor de indexering. Dit budget zal niet enkel worden ingezet voor nieuw beleid, maar er zal ook ruimte zijn om de bestaande initiatieven, waaronder die binnen de verslavingszorg, verder te ondersteunen.

Voor nieuwe initiatieven en uitbreiding in de geestelijke gezondheid zullen we de volgende jaren extra middelen voorzien. Hoe deze verdeeld zullen worden en specifiek

voor welke sectoren, is nog niet uitgemaakt. Een versterking van de ambulante verslavingszorg is in elk geval voorzien in de beleidsnota en zal de lijn voortzetten van de uitbreidingen die in 2019 zijn gerealiseerd. Ik som ze even op: de uitbreiding van het medisch-sociaal opvangcentrum (MSOC) in Vlaams-Brabant voor 95.000 euro vanaf 1 september 2019, het drugsexpertiseteam in de Westhoek voor 168.000 euro vanaf 1 januari 2020, de ambulante antenne in de regio Ninove-Zottegem voor 168.000 euro, de ambulante antenne in de Rupelstreek voor 168.000 euro. Deze uitbreidingen werden voorzien in VIA5 (Vlaams intersectoraal akkoord). Daarnaast is er 1,5 miljoen euro voor de opstart van een nieuw residentieel verslavingszorgcentrum in de Kempen. Het centrum zou gefaseerd opstarten vanaf het najaar 2020.

Daarnaast stellen zich in deze sector ook noden op vlak van infrastructuur. We bekijken samen met het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) via welk systeem we bouw- of verbouwingsdossiers in de verslavingszorg financieel kunnen ondersteunen. En er zijn noden op vlak van digitalisering en het gebruik van een elektronisch medisch dossier. Ook dat gegeven zijn we momenteel in overleg met de sector aan het bestuderen. Voor een kwalitatieve zorgverlening en voor het toekomstig gebruik van BelRAI is een modern elektronisch patiëntendossier onontbeerlijk.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp·a): Minister, ik heb twee heel concrete vragen. U zegt dat er wat aanpassingen gaan gebeuren aan het kader zelf, waardoor bijvoorbeeld meer outreachend gewerkt kan worden. Inhoudelijk lijkt mij dat interessant. Ik vroeg mij af of dat betekent dat de nieuwe afspraken ook een impact kunnen hebben op de financiering in beide richtingen, of staat dat los van die financiering?

En u zegt dat die extra middelen ervoor zorgen dat u de bestaande initiatieven verder zult ondersteunen. Bedoelt u met 'verder ondersteunen' hetzelfde blijven geven als ze nu krijgen, of bedoelt u opnieuw wat meer geven?

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): De verslavingsproblematiek, het drugsgebruik, en de daaraan gekoppelde criminaliteit: het moet aangepakt worden met een tweesporenbeleid. Enerzijds het repressieve voor de criminaliteit die ermee gepaard gaat, maar natuurlijk ook de preventie en de zorg voor de drugsgebruiker, en dat is inderdaad ook heel belangrijk. Heel wat steden en gemeenten rekenen daarvoor ook op u. Vooral steden worden daarmee heel veel geconfronteerd, en zij leunen nogal op die centra waar men de verslaafden opvangt en de nodige zorg geeft.

U brengt dan wel een nuance aan in verband met de indexering, maar het was niettemin een afspraak die gemaakt was bij de overname van de bevoegdheden. Als u terugkeert op die afspraken en u zich verbergt achter het parlement, denk ik niet dat dat een teken van vertrouwen is dat gewekt wordt bij de sector, als u inderdaad zegt dat u de subsidies met 1,3 procent vermindert. Dat is een beleidskeuze die u maakt, maar als u terugkomt op een gemaakte afspraak, lijkt me dat toch niet zo kies van u. Zeker daarom wil ik vragen om die mensen te geven wat is afgesproken. Zij hebben dat geld nodig en het wordt ook goed aangewend.

U kunt dat misschien samen met de minister van Justitie, Zuhal Demir, bekijken, want preventie en zorg hebben sowieso ook gevolgen voor haar beleid.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: We zijn in overleg om na te gaan hoe we in de toekomst die extra middelen op de meest zinvolle manier kunnen inzetten, maar daar kan ik op dit moment niet op vooruitlopen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp·a): Ik begrijp dat u nog niet weet of u opnieuw meer middelen zult geven of niet.

Minister Wouter Beke: Ik heb daar ideeën over, maar we hebben daar nog geen beslissing over genomen en zijn daarover nog in overleg.

Freya Van den Bossche (sp·a): Het is goed dat u overleg pleegt. Op zich is dat goed. U mag trouwens altijd uw ideeën delen zonder dat er al een beslissing is gevallen. Dat staat een minister helemaal vrij. U weet dat. Ik zou misschien uw ideeën kunnen ondersteunen, ook vanuit de oppositie. Ik zou dat zeker doen als het goede ideeën zijn.

Wat u regelmatig doet wanneer ik vraag naar de invulling van beleidsruimte of naar besparingen, is zeggen dat u in gesprek bent met de organisaties, maar eigenlijk krijg ik elke keer dat antwoord. Ik krijg nooit het resultaat van die gesprekken te horen wanneer ik een opvolgvraag stel. U bent telkens aan het spreken, maar er komt natuurlijk ook een moment van actie. Ik zal bij elke vraag waarin ik informeerde hoe het zit en waarop u antwoordde dat u in gesprek bent, om de zoveel tijd nog eens vragen of het gesprek uiteindelijk tot een conclusie heeft geleid. Op deze manier is het moeilijk, want u deelt niet mee wat uw inzichten zijn. U zegt alleen dat u in gesprek bent, maar ik weet niet waarover. Het zou interessant zijn indien er een werkelijke gedachtewisseling kan zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de Vlaamse aanpak van het coronavirus
– 1661 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus
– 1673 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus
– 1710 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de mogelijke uitbraak van het coronavirus in woonzorgcentra
– 1751 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over maatregelen in woonzorgcentra en thuiszorg tegen de verspreiding van het coronavirus
– 1758 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, ik heb mijn vraag – die in feite tweeërlei is – een tiental dagen geleden gesteld naar aanleiding van de persconferentie van 1 maart.

Er waren toen ook een aantal kritische stemmen aan de hand van de onderzoekscriteria. Ik heb daar nu zelf wel mijn bedenkingen bij. Maar aangezien de situatie snel verandert en we intussen tien dagen verder zijn, is mijn vraag misschien niet meer zo stringent gezien de beperkingen van reagentia.

Een tweede vraag blijft wel accuraat, namelijk de vraag of de nieuwe criteria van screenen al ter sprake zijn gekomen op de overlegstructuren tussen de federale overheid en Vlaanderen, de Risk Assessment Group (RAG) en de Risk Management Group (RMG)? Ik wil mijn vraag breder stellen en ze aanpassen aan de actualiteit en wil het dus niet hebben over de discussies tussen de verschillende virologen maar eerder over het overleg en de adviezen die daar zouden zijn gegeven.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Mijn vraag is eveneens een aantal dagen geleden ingediend, en op basis daarvan lopen we al iets achter. De huidige situatie in Italië zorgt ook hier voor ongerustheid. Minister, u hebt de voorbije dagen al heel wat gecommuniceerd in het kader van preventie, en die maatregelen waren goed en duidelijk, en zijn, denk ik, heel goed opgevolgd.

Maar nu, door de snelle toename van de afgelopen dagen, is ook mijn vraag: wat is de stand van zaken? Welke maatregelen zullen er nu extra worden genomen in het kader van het overleg dat er deze namiddag geweest is? Welke invloed heeft dat bijvoorbeeld op de lokale besturen inzake het organiseren van evenementen?

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Het coronavirus beheerst de media en is overal het gesprek van de dag.

U was tien dagen geleden aanwezig op het persmoment met federaal minister van Volksgezondheid De Block. Wij vonden het zeer goed dat u daar als enige deelstaatminister aanwezig was. Ik vond het nogal frappant dat uw collega's van de andere deelstaten daar niet waren. Dat was onzes inziens een verstandige zet van u, die ook het belang aantoont natuurlijk van wat er zich nu afspeelt.

Wat we momenteel nodig hebben, is een duidelijk gestroomlijnde communicatie. Wij vinden dat het agentschap Zorg en Gezondheid samen met de FOD het voortouw moet nemen. De zeven tips die meegegeven werden, zijn alvast laagdrempelig en gemakkelijk mee te geven.

We kunnen niet blind zijn voor wat corona wereldwijd doet. Scholen, rust- en verzorgingstehuizen, ziekenhuizen, jeugdbewegingen, sportclubs, de economie: iedereen en alles wordt getroffen door het virus en de commotie errond.

De reacties zijn heel verschillend, van een heel land dat in quarantaine gaat, tot: het is maar een griepje. We moeten het coronavirus heel ernstig nemen – laat dat duidelijk zijn –, want de gevolgen zijn niet min. Ook voor de economie zien we al duidelijk de gevolgen. Men verwacht een wereldwijde terugval van een groei van 2,9 procent naar 2,4. De beurs maakt rare sprongen, en voor onze bedrijven ligt de toevoer uit China stil, en de uitvoer naar Italië eveneens, ons zesde grootste exportland.

Zelf kennen we in ons land al 267 gevallen van corona. Dat is slechts een begin. Men zegt dat de tweede golf nog moet komen. Wat daar zal gebeuren, is natuurlijk nog koffiedik kijken. Het is onzes inziens dan ook niet verwonderlijk dat de mensen zich heel wat vragen stellen en ongerust zijn. Zeker de sociale media geven heel diffuse berichten, maar ook de gewone media gaan wat in overdrive en onheilsberichten worden de wereld in gezonden.

We hebben het gezien: heel wat ministers kregen vragen over de coronacrisis. De belangrijkste vragen worden aan u gesteld, als het gaat over de gezondheid: daar liggen de mensen het meest van wakker.

Welke inspanningen doet u rond de preventie? Moet hier geen tandje bij worden gestoken? In het begin sprak iedereen over de zeven tips, maar ondertussen horen we enkel maar dat we geen handen of kussen mogen geven. Op de webstek www.info-coronavirus.be zie ik maar vier tips meer staan. Vlaanderen geeft via het agentschap Zorg en Gezondheid zeven tips, en de federale overheid spreekt van vier tips. Moest dat niet wat beter gestroomlijnd zijn?

Wat de bestrijding zelf betreft: hoe worden onze ziekenhuizen op de lagere echelons – niet de referentieziekenhuizen – in gereedheid gebracht om een eventuele uitbraak het hoofd te bieden?

Ik had verwacht dat minister-president Jambon hier zou zijn. Hij zou vanuit het Overlegcomité misschien beter kunnen antwoorden. Is er voorafgaand nu al een draaiboek opgemaakt dat bezorgd werd aan scholen, rusthuizen en de lokale overheden voor het geval er een pandemie uitbreekt, zodat we gemakkelijk kunnen ingrijpen?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp·a): Minister, de aanleiding tot mijn vraag om uitleg was het bericht dat een woonzorgcentrum in Gooik de deuren sloot nadat een familielid van een medewerker mogelijk besmet was met corona. Moeten wij niet uniformer handelen? Dit lijkt een beslissing van één specifiek woonzorgcentrum. Men mag dergelijke beslissing nemen. Misschien waren er ook wel redenen voor die beslissing. Men maakte zich misschien al zorgen over de aanpak van een eventuele besmetting specifiek in die setting. Maar toch, er zijn zorginstellingen die preventief de deuren sluiten wanneer familieleden van personeelsleden besmet zijn of besmet zouden kunnen zijn.

Ik merk dat er andere zijn die in een soort zeg maar minimale dienstverlening gaan wanneer er contact geweest is met specifieke patiënten. Het lijkt op dit moment ietwat lukraak. Misschien is er vanmiddag iets anders afgesproken. Het is een beetje het beleid van de eigen instelling die bepaalt hoe men ermee zal omgaan.

Vindt u het zinvol dat daar uniforme en heel duidelijke richtlijnen voor komen? Zijn die er intussen? Kunt u ons die meedelen? Ik denk dat we niet willen 'overshooten' om paniek te vermijden. Aan de andere kant antwoordde u op eerdere vragen dat we er klaar voor zijn, voor een uitbraak van het virus. We willen ook niet minder doen dan zinvol is om de snelle verspreiding in te dijken.

Dus, vandaar mijn vraag. Als we naar een goede proportionele verhouding tussen risico en maatregel kijken, wat zijn dan uw aanbevelingen? Zijn dat aanbevelingen die men naar eigen goeddunken kan invullen of zijn dat echt beslissingen die u kunt nemen en waar elke zorginstelling of een andere instelling in Vlaanderen zich aan moet houden?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Na de krokusvakantie stellen we vast dat het aantal besmettingen van vakantiegangers stijgt. We weten dat het coronavirus wel wat gelijkenissen vertoont met het griepvirus. Het belangrijkste verschil is dat we geen vaccin hebben tegen het coronavirus en dat er in onze maatschappij ook geen mensen zijn die door eerdere besmettingen immuun zijn. Het lijkt iets besmettelijker te zijn dan de gewone griep. De gewone griepepidemie lijkt al wat over haar hoogtepunt heen. Dat is een goede zaak, want de symptomen zijn gelijkaardig.

Het coronavirus geeft voor heel wat mensen enkel milde symptomen, maar ouderen en mensen met een comorbiditeit lopen toch een veel groter risico om ernstigere klachten te krijgen.

Het is de komende weken dus zaak om de uitbreiding van het coronavirus in te dijken en om voor de meest kwetsbaren extra maatregelen te nemen. Vlaanderen is bevoegd voor woonzorgcentra, waar heel wat kwetsbare mensen wonen. U hebt gezegd dat u maatregelen zult nemen op het vlak van risicobeheersing. U hebt aangekondigd dat er richtlijnen zullen worden opgesteld en die zouden al verstuurd zijn naar de woonzorgcentra.

Wat zijn die richtlijnen juist? Wanneer zijn die richtlijnen voor de woonzorgcentra exact verstuurd? Zijn ze ook verstuurd naar andere voorzieningen, bijvoorbeeld voor personen met een handicap?

Heel wat ouderen, maar ook mensen met chronische aandoeningen, krijgen zorg aan huis via de diensten voor gezinshulp. Werden aan deze diensten ook richtlijnen gegeven met betrekking tot de voorzorgsmaatregelen ?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik zal eerst een paar algemene zaken zeggen, daarna ga ik in op de specifieke vragen en dan zal ik die nog aanvullen met de laatste informatie die ik heb.

Met de voorbereiding van de aanpak van het coronavirus zijn we al langer bezig en dit in goed overleg met mijn federale collega, minister De Block. Het helpt als je één minister hebt van Welzijn en Volksgezondheid in plaats van drie of vier collega's hebt die daarvoor bevoegd zijn, maar daar zal ik niet verder op ingaan. De samenwerking, met respect voor ieders bevoegdheden, loopt eigenlijk best goed.

De basisbevoegdheid van Vlaanderen is preventie. We hebben zeven richtlijnen gegeven, het federale niveau vier. Dat zijn vier richtlijnen over wat je moet doen en drie richtlijnen over wat je niet moet doen. Het komt eigenlijk op hetzelfde neer. Ik zie die zeven richtlijnen overal verschijnen, op publieke plaatsen, overheidsplaatsen, bij lokale besturen en zelfs in cafés en restaurants worden ze geprint en opgehangen in de toiletten of waar ook. Ik denk dat er zelden communicaties door het Agentschap Zorg en Gezondheid zijn geweest die zo veelvoudig zijn gebruikt als deze. Ze zijn ook bijzonder laagdrempelig en we hebben er ook een filmpje over gemaakt. Het staat u vrij om dat te delen op uw Twitter- of Instagramaccount. Hoe meer het wordt gedeeld, hoe beter.

Ik vind het een voorbeeld van goede samenwerking dat mijn collega's van de andere regio's hebben gevraagd om dat filmpje in hun landstaal te mogen overnemen en delen. We hebben hun het bronmateriaal daarvoor al gratis en voor niets ter beschikking gesteld.

Deze problematiek is, denk ik, ook te ernstig om daar veel politieke spelletjes rond te spelen. De mensen maken zich terecht zorgen. Dat hebben we in onze aanpak niet gedaan. Dat wil ik toch wel even zeggen, want binnen het agentschap Zorg en Gezondheid zijn medewerkers van de infectieziektebestrijding onafgebroken aan het werk om de verspreiding van het virus zoveel mogelijk in te perken. Wat is nu hun bevoegdheid? Waar staan zij voor in? Ik geef dat even mee, zodat u een duidelijk beeld heeft van wat het nu is waarvoor wij aan de knoppen moeten zitten.

Het gaat om de ontwikkeling van procedures voor huisartsen en ziekenhuizen; het opnemen van de triage voor het al dan niet testen van mogelijke ziektegevallen; het isoleren en opvolgen van patiënten met hoogrisicocontacten; het in kaart

brengen van de personen waarmee de besmette personen in contact zijn gekomen; de coördinatie en communicatie van dit alles in Vlaanderen en samen met de andere gezondheidsoverheden in België.

Ondertussen worden ook de andere teams en afdelingen binnen het agentschap en binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin ingeschakeld om dat zo goed mogelijk onder controle te houden. Ik heb binnen mijn beleidsdomein alle expertise die ter beschikking is, ook die van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) en van Kind en Gezin, gemobiliseerd om het agentschap en de dienst die daarvoor dag en nacht aan het werk is, tijdelijk te kunnen versterken.

U weet dat ik zondag een oproep heb gedaan om een soort van medische reserve te kunnen aanleggen. Ik heb dat gedaan om verschillende redenen. Stel dat we op het terrein met gaten komen te zitten, dan kan die reserve op de een of andere manier worden ingeschakeld. Het kan ook dat we bij onze medewerkers, die vandaag dag en nacht werken, met een probleem komen te zitten. Dat is niet ondenkbeeldig. Het is mogelijk dat plots iemand zelf besmet raakt en daardoor een hele dienst besmet. We hebben die reserve nodig. U zegt dat dat een worst case is, maar ik verwijs naar Sint-Trudo in Sint-Truiden. We moeten daar zorg voor dragen en proberen ons daar zoveel mogelijk op voor te bereiden. Dat was de reden waarom ik die reserve heb opgeroepen. Daar is in groten getale op ingegaan. Gisterenavond hadden we al een zeventigtal mensen.

Een aantal van de zaken die ik u nu ga zeggen, kunnen nog veranderen de komende dagen of weken. Ik vermoed dat u mij dan wel opnieuw met vragen zult vatten.

Het agentschap Zorg en Gezondheid maakt deel uit van de Risk Assessment Group (RAG) en de Risk Management Group (RMG). We hebben deze twee structuren in ons land ontwikkeld om de verplichtingen op internationaal niveau, het Internationaal Gezondheidsreglement (IHR) van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), na te komen. Het is niet de eerste keer dat we worden geconfronteerd met dit soort zaken. We hadden in 2009 al de Mexicaanse griep in, met ongeveer 200.000 besmettingen en een 20-tal dodelijke slachtoffers. Het zal ook niet de laatste keer zijn dat we met zoiets worden geconfronteerd. We hebben dus lering uit het verleden. We hebben zaken waarvoor we ons moeten organiseren en waarvoor we ons ook hebben georganiseerd.

Vanuit de RMG worden op basis van wetenschappelijke risico-inschattingen van de RAG maatregelen genomen en richtlijnen gegeven en wordt er informatie gestuurd naar de belanghebbenden. Deze richtlijnen en informatie worden aangepast aan de snel evoluerende situatie. De laatste week heeft er intensief overleg plaatsgevonden binnen de RMG. Men komt daar bijna dagelijks samen, ook op zaterdag en zondag.

Mevrouw Sleurs, ik weet niet of ik nog moet antwoorden op uw vraag over de heer Goossens. Die vraag lijkt me een beetje achterhaald.

Elke Sleurs (N-VA): Dat bedoelde ik daarnet met het aanpassen van mijn vraag.

Minister Wouter Beke: Ik zal daar dan niet verder op ingaan.

Het aantal reagentia is beperkt. De labocapaciteit is voldoende. Er zijn vandaag een vijftiental labo's actief en we hebben twee referentieziekenhuizen. De bedoeling is om die referentieziekenhuizen zoveel mogelijk vrij te houden voor dubbeltesting. Er kunnen ook nog meer labo's ontplooid worden. De vijftien labo's doen de basistesting. Het probleem is echter het aantal reagentia. We zijn aan het kijken om er bij te kopen, maar dit noopt ons tot een heel doelgerichte inzet van de

reagentia. Zeggen dat iedereen getest moet worden, was niet zo bijzonder verstandig. Er is ook een logische reflex. Zo kennen we de verhalen van mensen die teruggekomen zijn van skivakantie in Noord-Italië en naar de referentieziekenhuizen belden om te vragen of ze met het gezin mochten komen voor een test. Het is niet omdat men op dat ogenblik getest wordt dat het virus zich al dermate heeft ontwikkeld dat het onmiddellijk een positieve test zou geven. Ik zie de dokters hier 'ja' knikken. Zij zijn daar meer in gespecialiseerd dan ik. Een aantal maatregelen die naar voren zijn gebracht, kunnen soms een vals gevoel van veiligheid geven. Dat geldt ook op het publieke domein. Ik refereer aan de uitspraak van burgemeester Maingain bijvoorbeeld. We hebben dus een aantal stockproblemen en de reagentia zijn er een van. Er wordt op dit moment gekeken hoe we daarmee om kunnen gaan.

Een tweede stockprobleem betreft de maskers. We hebben samen met de federale overheid een aanbesteding gedaan. We hopen die zo snel mogelijk geleverd te krijgen, maar we zitten daar in een internationale context. De Chinezen zijn de grootste producenten maar ook de grootste consumenten van maskers geworden. We hebben ook Europese leveranciers, zoals 3M, maar er is het incident geweest waarbij een aankoop door een ziekenhuis onderweg van Duitsland naar België is tegengehouden door de Duitse politie en niet mocht passeren. Premier Wilmès heeft daarover contact opgenomen met de bondskanselier, omdat dit natuurlijk niet de bedoeling kan zijn. Ook minister De Block heeft dat punt gemaakt tijdens de vergadering van de Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken (Epsco) van vorige week vrijdag. We hebben de brieven van het ziekenhuisnetwerk Antwerpen die refereren aan het betrokken bedrijf, waarin gesteld wordt dat ze op dit ogenblik niet kunnen leveren.

Hetzelfde geldt voor Frankrijk, waar een decreet is goedgekeurd en waarbij men vanuit Lyon op dit ogenblik niet levert. Dat wordt ook op Europees niveau aangekaart. Er is daarover in het Europees Parlement een debat geweest, want dit is een problematiek die de regio- en landsgrenzen overstijgt. Als je op deze manier te werk gaat, dan wordt het wel bijzonder smalletjes. Onze farma-industrie maakt ongeveer 40 procent van alle vaccins wereldwijd. Stel u voor dat wij zouden zeggen dat we al die vaccins inhouden, dan zouden we nogal iets meemaken. Dit wordt diplomatiek verder opgevolgd. We proberen die maskers zo snel mogelijk bij ons te krijgen en doen dat in zeer goed en intensief overleg met het federale niveau.

We hebben vorige week woensdag ook met de verschillende actoren samengezeten, waaronder de mensen uit de woonzorgcentra, de gezinszorg, de thuiszorg, en de eerstelijnshulp. Ook de experten die op het federale niveau actief zijn, waren toen aanwezig. Dat heeft onmiddellijk geresulteerd in een werkgroep die vrijdag al de eerste instructies heeft uitgestuurd naar de woonzorgcentra en naar de thuiszorg, omdat zich daar natuurlijk, zoals een aantal collega's hier gezegd hebben, de meest kwetsbare groepen bevinden. Voor vele gezonde mensen die besmet worden en thuis blijven, gaat dat over. Maar wanneer iemand al een fragiel gestel heeft of kwetsbaar is, wat bij die oudere bevolking zeker het geval is, dan noopt ons dat tot bijkomende maatregelen.

We zullen ook nog bijkomende maatregelen nemen, zoals voor de dienstencentra. Eerstdaags zal ik voorstellen om de dienstencentra niet meer te laten exploiteren, te sluiten dus, om ervoor te zorgen dat die kwetsbare groepen toch geen nodeloze risico's lopen. Ik denk dat we aan de ene kant waakzaam moeten zijn, maar ook niet mogen overdrijven, en aan de andere kant de nodige maatregelen moeten nemen, zeker voor die groepen die in kwetsbare posities zitten, wat volgens mij bij deze groepen wel het geval is. We zullen ook bijkomende instructies sturen naar de woonzorgcentra om ervoor te zorgen dat men daar geen nodeloze risico's neemt. We hebben de Dag van de Zorg in onderling overleg bijvoorbeeld uitgesteld. We moeten het ook niet gaan zoeken; ziekenhuizen en woonzorgcentra openstellen op het

ogenblik dat de risico's toch groot zijn, dat zou toch onverstandig zijn. Die dag hebben we in onderling overleg met de initiatiefnemers uitgesteld.

Collega Somers heeft vorige week een communicatie verstuurd naar de lokale besturen met de vraag om de affiche met de zeven maatregelen van het agentschap zoveel mogelijk uit te hangen en te verspreiden.

Wat het woonzorgcentrum Eyckenborch betreft, collega Van den Bossche, heb ik inderdaad kennis genomen van de aankondiging om de voorziening te sluiten voor bezoekers, naar aanleiding van een mogelijke besmetting van een echtgenoot van een personeelslid dat werkzaam is in het woonzorgcentrum. Ik begrijp uiteraard de intenties van een zorginstelling om te proberen goed te doen en om de bewoners zoveel mogelijk te beschermen. De vraag is, zoals bij elke maatregel, of die voldoende afgewogen is en niet disproportioneel is.

Ik geef een heel concreet voorbeeld. Een van onze aanbevelingen voor woonzorgcentra is dat kinderen uit lagere en middelbare scholen tot 16 jaar er op dit ogenblik beter niet op bezoek gaan, omdat ze veel tijd doorbrengen in scholen. Kinderen hebben meestal een voldoende weerbaar gestel. Velen hebben er zelfs niet veel hinder van, als ze besmet zijn – als ze het al weten –, maar we moeten het niet gaan zoeken. Zodra deze problemen achter de rug zijn, kunnen ze hun grootvader of grootmoeder tien keer zoveel bezoeken en hen zo veel knuffelen en kussen als ze willen. Maar wees daar op dit ogenblik toch wat voorzichtig mee. We moeten het op dat vlak niet gaan zoeken. Dat is een voorbeeld van een andere instructie die we hebben meegegeven.

Er werd hier gevraagd naar preventieve sluitingen. Dat lijkt me op dit ogenblik niet proportioneel te zijn. We moeten wel kijken naar aparte groepen, voor wie we moeten zeggen: doe dit wel en doe dit niet.

Een evaluatie is uiteraard aangewezen. Men heeft in 2009 naar aanleiding van de vorige pandemie evaluaties gedaan. Dat zal op dit ogenblik ook wel gebeuren. De wereld staat niet stil. We moeten kijken wat we daaruit kunnen leren, maar op het ogenblik dat het brandt, moeten de pompiers blussen en moet men niet gaan kijken welke procedures men misschien kan verbeteren. Op dit ogenblik zijn we aan het blussen, maar uiteraard zullen we daar op het gepaste ogenblik weer naar kijken.

Op de vraag over de mondmaskers heb ik al geantwoord, alsook op de vraag over de richtlijnen voor de woonzorgcentra, collega Saeys. Wat de richtlijnen betreft voor de sectoren van mensen met een handicap, zijn er naast specifieke richtlijnen voor woonzorgcentra en de thuiszorg, ook algemene voorzorgsmaatregelen voor de verschillende instellingen en organisaties. We zijn ook in overleg met het VAPH om te kijken wat specifiek rond die groep moet gebeuren.

Ik ga even in mijn notities kijken of ik alles gezegd heb. Ik denk het wel. Als er nog vragen zijn, wil ik die graag beantwoorden.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, dank u wel voor uw uitgebreid antwoord. Wat betreft de Vlaamse aanpak voor onze bevoegdheden, ben ik tevreden over hoe het gaat. De wetenschappelijke aanpak, het geven van juiste informatie en het sensibiliseren, maar ook het vermijden van paniek, zijn belangrijk. Ik voel wel dat de paniek bij de bevolking wat toeneemt, maar ik denk niet dat dat aan het Vlaamse beleid te wijten is, wel aan andere factoren. Ik hoop dat we dat voort kunnen zetten.

Het is goed dat op de Europese samenwerking gehamerd wordt. Ik zie dat voormalig minister-president Geert Bourgeois Europa opgeroepen heeft om samen te werken en zijn eigen voorzieningen te treffen wat betreft de mondmaskers

enzovoort. Dit zouden we moeten kunnen oplossen binnen een Europees kader. Het moet op dat niveau opgelost worden.

Ik denk dat we verder moeten gaan op de weg die we ingeslagen zijn. Uw communicatie en die van het agentschap Zorg en Gezondheid zijn heel duidelijk geweest. Ik betreur een beetje de actie van het federale niveau en het filmpje met de BV's. Ik denk dat de communicatie met de zeven punten van Zorg en Gezondheid duidelijker was. Ik heb die ook gedeeld. We moeten op deze weg verder gaan: wetenschappelijk gebaseerd, accuraat, maar zonder in een paniekfase te verzeilen, en onze bevolking zo goed mogelijk beschermen.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Minister, ik dank voor uw antwoord. Ik sluit me aan bij de collega dat er ten aanzien van preventie en de zeven tips een duidelijke communicatie was die we zeker zullen verderzetten. Ik heb alleen nog de vraag of er vanmiddag nog iets over de evenementen is gezegd, omdat ik daar op verschillende mediakanalen iets over lees en er nog verschillende meningen over zijn.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, ook van mijnentwege dank voor uw duidelijk antwoord. Het is duidelijk dat we het niet mogen onderschatten. Het kan natuurlijk altijd snel gaan, maar u anticipeert onder andere via die medische reserve, waarvoor zich een zeventigtal mensen heeft aangeboden. Het is natuurlijk een beetje moeilijk om gepensioneerden aan te spreken als je weet dat de gepensioneerden de grootste groep vormen van extra kwetsbaren. Maar goed, dit terzijde. Er zijn ook nog jonggepensioneerden, die wel hun maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen.

Minister Wouter Beke: En er zijn ook anderen die zich hebben aangediend.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): U zegt zelf dat u zal voorstellen om de dienstencentra te sluiten, via gerichte sluitingen, geen algemene sluitingen. Ik denk dat het dan heel belangrijk is om in dergelijke zaken snel te communiceren. Zeg niet dat je dat volgende week maandag of dinsdag zult bekijken, want de mensen van de dienstencentra zullen heel snel weten wat u hier vandaag hebt gezegd. Zij volgen dat natuurlijk ook op; dat lijkt mij nogal logisch. Mijn vraag is wanneer u daarover zult communiceren. Laat u die beslissing per direct ingaan? Hoe verlopen die bijkomende instructies?

Het is ook belangrijk dat we de pijnpunten na de crisis goed in kaart brengen. Denk bijvoorbeeld aan het tekort aan mondmaskers en aan de chemische producten die we nodig hebben om die tests te doen. Zo kunnen we de huidige problemen bij een volgende crisis vermijden en kunnen we dat nu al ondervangen.

Het is natuurlijk ook belangrijk dat we de kost in kaart brengen, bijvoorbeeld voor onze rust- en verzorgingstehuizen. Er zal misschien extra personeel nodig zijn en er zullen ook gederfde ontvangsten zijn. Dat moeten we ook eens in kaart brengen, zodat we zien wat dit heeft teweeggebracht voor de volledige sector. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp·a): Minister, ik heb nog een paar punctuele vragen. Zijn er specifieke maatregelen voor de dagverzorgingscentra, die centra waar ouderen naartoe gaan om overdag verzorgd te worden?

Worden personeelsleden van zorginstellingen op uniforme wijze ingelicht over wat zij wel en niet moeten melden? Tot hoe ver in de omgeving kan er een besmetting

zijn zonder dat men dat meldt? Binnen ziekenhuizen is er op dit moment bijvoorbeeld geen communicatie, of toch niet binnen een aantal ziekenhuizen.

Is er voldoende ontsmettingsmateriaal aanwezig in de zorginstellingen of kan zich daar eventueel ook een voorraadprobleem voordoen?

Ik hoorde dat de premier aanraadt om evenementen met meer dan duizend mensen in afgesloten ruimtes niet te laten doorgaan, maar dat de beslissing daarrond in handen van de gouverneurs ligt. Ondersteunt Vlaanderen die oproep en zult u stappen ondernemen om de gouverneurs misschien samen een uniforme beslissing te laten nemen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ook ik heb enkele punctuele vragen. Op welke basis hebt u besloten om die dienstencentra te sluiten? Is daar een advies over geweest van de wetenschappelijke commissie van virologen?

Wat de stockproblemen betreft, had ik ook gehoord dat er een probleem zou zijn met de alcoholgels, net zoals er problemen zijn met de mondmaskers. Hebt u er een idee van wanneer die levering zou plaatsvinden?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor het overzicht. Ik denk net als de collega's dat de genomen maatregelen in het kader van handhygiëne en dergelijke zeer goed zijn.

Ik heb een heel punctuele vraag: we proberen op dit moment de risicogroep te beschermen. Het gaat dan om ouderen en mensen die al een aandoening hebben. Maar mijn concrete vraag gaat over de kinderopvang en de voor- en naschoolse opvang. Op dit moment wordt er op basis van de nieuwe federale regelgeving aan scholen gevraagd om ouders aan te raden zelf hun kinderen op te halen om te vermijden dat risico lopende grootouders de kinderen ophalen. Dat advies geldt dan wel voor de scholen, maar om half vier vertrekken diezelfde kinderen naar de naschoolse opvang. Mijn vraag is om die adviezen te aligneren voor het onderwijs, zodat ze ook gelden voor buitenschoolse opvang en de voor- en naschoolse opvang. Dat lijkt mij handiger voor de bevolking. Zo vermijden we tegenstrijdige info.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Er zijn heel wat mensen die echt bezorgd zijn. Als overheid moeten wij bescherming bieden en mijn bezorgdheid gaat toch voor een deel over de communicatie. We hebben inderdaad filmpjes en dergelijke, maar niet iedereen is digitaal onderlegd. Er zijn heel veel mensen, bijvoorbeeld ouderen, die afhankelijk zijn van wat er op televisie komt. Zijn er duidelijke afspraken rond wat er verder gebeurt? We moeten ervoor zorgen dat mensen toegankelijke informatie krijgen over wat er gebeurt. Dikwijls is het zo dat je, als je op het internet gaat kijken, bijvoorbeeld voor info over noodplannen, je klikt maar niet verder kunt, omdat bepaalde kranten achter een betaalmuur zitten en dus afgesloten zijn. Wij kunnen wel via Gopress gaan, maar heel veel mensen die geen abonnement hebben op bepaalde kranten kunnen niet verdergaan. Is daar de strategie dat de informatie voor alle doelgroepen, ouderen, jongeren, mensen met een beperking, echt toegankelijk is?

Wij hopen natuurlijk niet dat we in de situatie komen zoals in Italië, waar de scholen moeten sluiten, maar hebben wij al proactief gewerkt aan noodplannen? Ik moet ze niet kennen, maar hebben jullie er al over nagedacht wat er gebeurt met al die kinderen, indien de situatie escaleert en de scholen moeten sluiten? Wie gaat

die opvangen? Wat gebeurt er dan met al die ouders? Wordt op dat niveau eigenlijk ook voortgewerkt aan bepaalde scenario's?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Wij zitten in een parlement met oppositielogica, maar we hebben nu een gemeenschappelijke vijand. Ik vind het heel goed dat u oproept tot samenhorigheid en ik vind ook dat we hier in de commissie nu een samenhorigheid moeten hebben en een solidariteit om, ook al is het een vijand van een andere soort, dat goed aan te pakken en goed te doorstaan. Wij zijn 'tous ensemble' geweest toen de Rode Duivels overwonnen en nu mogen we die slogan weer van onder het stof halen.

De collega's hebben al heel veel gevraagd, maar ik heb nog één concrete vraag. Hebt u actieve maatregelen genomen of zijn er actieve maatregelen genomen om fake news in te dijken? Als je bijvoorbeeld op Twitter corona opzoekt op dit moment, wordt er onmiddellijk verwezen naar het agentschap. Op welke manier kunnen wij mensen daar nog in bijstaan? Collega De Martelaer haalde ook al terecht de pers aan. De eerste vraag is er misschien eentje die u vanuit de oppositie niet noodzakelijk direct zult verwachten, maar hoe kunnen wij u hierin helpen?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): We gaan zeer samenhorig zijn vandaag.

We zien het aantal besmettingen toenemen, we zien dat we met een ernstige epidemie zitten, maar er is geen paniek nodig. Ik dank u ook voor het uitgebreid antwoord van wat er vandaag al wordt voorzien. Ernstig, zonder paniek: we hebben het geluk dat we het warm water niet moeten uitvinden, dat die epidemie al door andere delen van de wereld geraasd is. Ik snapte uw opmerking over China daarnet niet zo heel goed, omdat daar effectief ervaring zit. De Wereldgezondheidsorganisatie heeft net nog gesteld dat zij de Chinese respons "perhaps the most ambitious, agile and agressive disease containment effort in history" vindt. The lancet schreef: "So far, evidence suggests that the colossal public health efforts of the Chinese Government have saved thousands of lives." Je moet daarvoor geen fan zijn van de Chinese overheid of van de taal die men daar spreekt of van hoeveel mensen daar wonen, daar gaat het niet over. Maar er is wel een ervaring en alle internationale experten zijn het erover eens dat dat in de eerste plaats een positieve ervaring is geweest.

Er zijn dus richtlijnen van de WHO die daarop gebaseerd zijn en we moeten die natuurlijk ook opvolgen. De WHO liet een aantal dagen geleden optekenen in The Lancet – dat is het meest toonaangevende tijdschrift op het vlak van gezondheidszorg, dat hoef ik u niet te vertellen – dat de maatregelen die vandaag genomen worden door nationale regeringen, waaronder die van ons, 'too little, too late' zijn en niet volstaan om die epidemie effectief in te dammen. Er staat dat we ons als overheid niet alleen moeten beperken tot het publiceren van richtlijnen en adviezen, maar dat er ook voor praktische ondersteuning van gezondheidswerkers moet worden gezorgd, in de vorm van workshops, online vorming, peer-to-peervorming enzovoort. U hebt al gezegd dat dat onder andere een verantwoordelijkheid is van het agentschap. Waar staan jullie daarin? Gaan jullie verder dan enkel adviezen en richtlijnen publiceren? Gaan jullie ook in 'boots on the ground' voorzien die mensen praktisch helpen?

Ten tweede is uit de ervaring tot nu toe duidelijk dat er een uniforme en centraal gestuurde aanpak nodig is. Ik ben heel blij dat er goed wordt samengewerkt tussen de verschillende ministers, maar uit de verschillende tussenkomsten hier blijkt toch dat er heel wat versnippering is, al is het maar over welke filmpjes er gemaakt worden. U zei in het begin al dat één minister die voor het geheel bevoegd zou

zijn, eenvoudiger zou zijn. Er zijn ook belangrijke zaken die op ons afkomen. Ik denk aan de ziekenhuizen bijvoorbeeld: de financiering en de programmatie ligt bij de federale overheid, maar de ziekenhuisnoodplanning, de verschillende quarantainemaatregelen die in Vlaanderen, Brussel en Wallonië worden genomen, zit dan weer over verschillende bevoegdheden verspreid. We hebben vandaag gepleit voor de aanstelling van een nationale coronacommissaris, die het geheel kan overzien en die ervoor kan zorgen dat we door de institutionele lasagne raken. Kunt u zich in dat voorstel vinden om één iemand aan te stellen die de eindverantwoordelijkheid heeft voor het geheel, in plaats van dat ze over negen verschillende ministers is uitgespreid?

Een van de bevoegdheden, een heel belangrijke poot om de verspreiding van het virus tegen te gaan, is 'contact tracing'. Mensen die besmet zijn, gaan na wie met hen in contact is geweest en proberen op die manier die epidemie in te dijken. De Wereldgezondheidsorganisatie heeft gezegd dat dat een cruciaal onderdeel is geweest op plaatsen waar het virus is teruggedrongen, bijvoorbeeld in Wuhan, een gebied dat ongeveer even groot is als België. Daar zijn 1800 teams van 5 personen, bijna 10.000 mensen dus, met 'contact tracing' bezig geweest. Hoe staat het daarmee in Vlaanderen? Ik kan me inbeelden dat u daarover geen exacte cijfers hebt, maar hebt u er een idee van hoeveel mensen hier bezig zijn met 'contact tracing' en hoe serieus dat hier vandaag wordt genomen?

Er zijn al veel vragen gesteld over het medisch personeel, het personeel in verzorgingshuizen enzovoort, maar ik heb ook nog een vraag over het niet-medisch overheidspersoneel. Ik denk dan aan het personeel van De Lijn dat met heel veel mensen in contact komt en aan mensen die bij de administraties een publieksfunctie hebben en dus in contact komen met burgers. Bij De Lijn zouden blijkbaar pas volgende week ontsmettingsdoekjes worden geleverd voor de chauffeurs; dat lijkt me rijkelijk laat. We weten allemaal dat er heel gebrekkige voorzieningen zijn aan terminussen; daar is geen water en zeep om de handen te wassen voor mensen die met heel veel mensen in contact komen en die ook langs luchthavens en dergelijke rijden. Kunt u dat niet concreter aanpakken? Kan er niet op toegekeken worden dat die maatregelen effectief worden genomen? Is daar controle op?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik dank iedereen om daar niet op een sloganeske manier mee om te gaan; daar kunnen we andere thema's en andere momenten voor voorzien.

Ik zal proberen zo volledig mogelijk te antwoorden. 'Boots on the ground', mensen samenbrengen, workshops organiseren, zorgverleners samenbrengen om te zeggen hoe het moet gebeuren, dat is net wat de experten afraden. De adviezen van de RMG zijn net omgekeerd. We hebben een grote zorgbekommernis over de gezondheid van ons zorgpersoneel, ons verplegend personeel, onze huisartsen enzovoort. Als die schakels wegvallen, dan komen er grote gaten in het net. En dus zijn alle adviezen die ik heb gezien dat die mensen vandaag op het terrein aanwezig moeten zijn en dat we hen telefonisch en online moeten bereiken, maar dat we ze niet moeten samenbrengen. Volgens sommige adviezen is het zelfs beter om congressen en studiedagen van artsen uit te stellen. Ze hebben nu andere dingen te doen en bovendien is het beter om dat risico niet te nemen. Ik volg die redenering.

Onze mensen van het agentschap en alle mensen die we hebben kunnen mobiliseren, hebben we ook gemobiliseerd om vragen te beantwoorden, ook over die 'contact tracing'. Ook daar hanteren we een bepaalde hiërarchie. Wanneer het gaat over een aantal gevallen per dag, dan is dat iets anders dan de aantallen waarover we nu spreken. 'Contact tracing' gebeurt nu prioritair voor wie in de zorg en de

hulpverlening actief is, om te vermijden dat daar gaten zouden vallen. We proberen zoveel mogelijk aan 'contact tracing' te doen, maar dat lukt niet meer overal.

We geven de instructies om niet in de wachtzaal te gaan zitten, maar om te bellen naar de huisarts en thuis te blijven gedurende een bepaalde periode. We moeten huisartsen ook vragen om hun patiënten het advies te geven om tijdens de vooropgezette periode thuis te blijven. Maar men hoeft niet noodzakelijkerwijs op het coronavirus getest worden, zodat we de reagentia die we vandaag hebben, kunnen gebruiken voor diegenen die met echt grote risico's zitten, die in de ziekenhuizen terechtkomen, enzoverder enzovoort. We moeten daar op dit ogenblik een aantal keuzes in maken. En die worden op het terrein ook gemaakt.

Wat communicatie betreft, hebben we onze filmpjes. Ik heb daar met collega De Block over gesproken. Omdat niet iedereen online zit, hebben we contact opgenomen met de VRT en VTM. Ik heb begrepen dat ze dat gratis doen om op de klassieke media heel laagdrempelig die adviezen mee te geven. Vandaar zijn er niet alleen de filmpjes van Zorg en Gezondheid, maar ook van de bekende Vlamingen. Ik heb begrepen dat men in Wallonië nu uitzoekt of er ook 'Wallons connus' zijn of iets dergelijks. Ook die klassieke media zijn belangrijk, u hebt gelijk, maar dat is nu net de reden waarom we daar dat stukje bij gedaan hebben.

We proberen zoveel mogelijk informatie te verzamelen om geen drie, vier of vijf verschillende sporen te brengen. Vandaar dat de website www.info-coronavirus.be ook dient om zorgverstrekkers de nodige instructies te geven. We hebben natuurlijk ook onze eigen site van het agentschap, waar ook het een en ander op staat.

We zijn in gesprek over de dagverzorgingscentra en we gaan dat de komende dagen verder bekijken. Op zich is het niet zo moeilijk om te zeggen dat die dagcentra moeten dichtgaan. Maar ik ben bezorgd over de zorgcontinuïteit die we die mensen kunnen geven. Vandaar dat ik vandaag een onderscheid tussen de dienstencentra met valide senioren die ook nog actief zijn, waaronder organisaties en verenigingen, en de dagverzorgingscentra. Men kan deze wel sluiten, maar waar moeten die mensen dan naartoe? Het is vandaag minstens zo belangrijk dat men de preventieve adviezen die we gegeven hebben, opvolgt. We gaan dat de komende dagen verder bekijken.

Ik heb deze voormiddag samengezeten met de mensen uit de sector van de dagverzorgingscentra. Ik zal daarover telefonisch contact opnemen, maar ik heb nog niet de kans gehad. Dat is een zaak die we deze middag – en terwijl ik hier al zat mailsgewijs – beslist hebben. We zullen dat vanaf morgen laten ingaan. Ik zal vragen aan de minister-president – als het straks lukt – om de beslissing te nemen om dat retroactief te kunnen doen, zodat we geen nodeloze risico's nemen.

Ik heb begrepen dat de Veiligheidsraad zegt dat in gesloten ruimte activiteiten van meer dan duizend personen het beste niet meer doorgaan en dat de gouverneurs vanavond nog worden samengeroepen om dat verder te operationaliseren. De vraag is wat Vlaanderen daarover denkt, de minister-president was op die vergadering en op die persconferentie aanwezig, ik ga ervan uit dat we daar hetzelfde over denken, maar meer kan ik daar niet over zeggen.

Wat betreft de timing van de maskers is het alle hens aan dek. Ik hoop dat we die zo snel mogelijk kunnen hebben. Er is mij een indicatief moment gesteld, maar ik ben daar niet 100 procent zeker van, dus ik ga dat nu ook niet zeggen om geen verkeerd verwachtingspatroon te creëren. Iedereen doet zijn uiterste best om die zo snel mogelijk in ons land te krijgen. Intussen bekijken we hoe die het best verdeeld kunnen worden over de verschillende dingen. Dat zal ook nog wel een uitdaging zijn.

Voor de kinderopvang zijn we in overleg. We zullen dat de volgende dagen ook aanpakken om die zoveel als mogelijk te aligneren met het onderwijs.

Waarom sluiten we geen scholen? Omdat dat maatschappelijk ook niet zonder gevolgen blijft. Als je alle scholen sluit, zijn er ook heel veel mensen die geen opvang hebben. Het is een heel slecht idee om te zeggen dat de kinderen naar opa en oma moeten. Ook bij veel mensen die in de zorg werken, in de woonzorgcentra, ziekenhuizen, thuiszorg en gezinszorg, zullen we dan zien dat er daardoor blinde vlekken vallen. Daarom is er een bijzonder groot voorbehoud om deze maatregel te nemen. Die is gemakkelijk te nemen, maar vanuit gezondheidsoogpunt is het geen verstandige maatregel. Dat zeggen ook de experten. Daarom is er op dit ogenblik eensgezindheid om die maatregel niet te nemen.

We bekijken ook een paar andere zaken. Ik geef een voorbeeld. We hebben aan alle ziekenhuizen gevraagd om van de ziekenhuisbedden en de onderdrukbedden-capaciteit een inschatting te geven om te kijken hoe we met de capaciteit moeten omspringen. Ik denk dat dat niet de eerste zorg is, als u weet dat er van de 270 of 269 gevallen slechts 20 in het ziekenhuis liggen. Dat geeft aan wat de verhouding is tussen het aantal mensen dat geregistreerd is en effectief in de ziekenhuizen terechtkomt.

Over de juiste aantallen kan ik op dit ogenblik moeilijk iets zeggen. Als uw huisdokter zegt dat u gewoon thuis moet blijven en dat u hem een paar keer moet terugbellen om hem op de hoogte te houden van uw toestand, dan wordt u niet getest en wordt er ook niet bevestigd of u corona hebt. Dan weet u dat niet. Is die 269 een onderschatting? Ja, dat is een onderschatting, maar ik denk dat men dat in geen enkel land op dit ogenblik heel precies kan zeggen. Het enige zekere wat we op dit ogenblik kunnen zeggen, is hoeveel dodelijke slachtoffers er zijn. Die worden geregistreerd, en we hebben er op dit ogenblik geen.

Wat de media betreft, heb ik een dubbel gevoel, om eerlijk te zijn. Ik heb zondag zowel op de VRT als op VTM gezien dat men op een heel pedagogische en verantwoorde manier informatie en duiding heeft gegeven. Men heeft heel transparant gezegd waarover het ging. Dat vond ik goede communicatie, als ik daar iets mag over zeggen. Blijkbaar moet de minister van Media daarover wat terughoudender zijn. Ik vond dat goede communicatie, maar ik stel wel vast dat een aantal andere media zeer hijgerig zijn. Gisterenavond laat ging het over een patiënt die overleden was. Het zou beter zijn als iedereen een beetje rustig zou blijven. Er is toch ook nog iets als de privacy van de patiënt die gerespecteerd moet worden. Daarin zouden de media toch beter iets meer recul aan de dag kunnen leggen in plaats van als eerste de scoop te willen hebben.

Het is niet de bedoeling dat de dokters die we in reserve hebben, in de plaats van de huisarts in de front office gaan optreden. Het is wel de bedoeling dat, als we in de back office problemen hebben, zij kunnen invallen. Als mensen zich aanbieden en het profiel hebben, kunnen we hen ook onmiddellijk inzetten als er problemen zijn. Zo krijgen we dus die reservecapaciteit. We weten waar we vandaag staan, maar niemand weet waar we morgen of de volgende dagen zullen staan.

Dat is nu net waarom we in die fase 2 aan 'containment' proberen te doen. We proberen alles zoveel mogelijk onder controle te houden. Maar een uitwoekering of uitwaaiering is niet ondenkbeeldig. Dat heb je als overheid niet in de hand, want het hangt af van het gedrag van mensen. Daar maken wij ons wel zorgen over. Wij bereiden ons daar in de mate van het mogelijke op voor en we proberen dat zoveel mogelijk te voorkomen, maar helemaal uitsluiten kunnen we het jammer genoeg niet.

Met de dienstencentra proberen we de communicatie te organiseren dat het vanaf donderdag zou gebeuren.

Naast de alcoholgels zijn er nog een aantal andere issues op het vlak van medisch of paramedisch materiaal. Sommigen zeggen mij dat er een tekort aan capaciteit is. Anderen zeggen mij dat het vooral een probleem is van distributie.

Ik wil wel zeggen dat die alcoholgels een vals gevoel van veiligheid bieden. Ik wil één tip geven, een die ik ook thuis heb moeten uitleggen. Het beste is om je handen veertig tot zestig seconden te wassen. Als je alleen maar een gel over je handen doet, leg je een folie over de bacteriën die je met je meedraagt. Dat is contraproductief. Was dus met simpele zeep je handen. Het is geen probleem om daar nadien een folie van die gel op te leggen. Maar eigenlijk is dat van ondergeschikt belang. Het is veel belangrijker om te doen wat we allemaal vragen, namelijk handen wassen.

Ik denk dat ik daarmee op alle vragen heb geantwoord.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik had vier vragen gesteld. Minister, u zegt dat u alle vragen hebt beantwoord. Ik denk het niet.

De voorzitter: De minister kan misschien straks bij iemand anders nog aanvullen, maar het reglement is het reglement voor iedereen. Ik kan enkel nog aan de vraagstellers het woord geven.

Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Ik heb geen vragen of opmerkingen meer. Ik wil wel nog een oproep richten tot de collega's. Op de sociale media wordt enerzijds wat paniek gezaaid en anderzijds wordt er gezegd dat we het moeten vergelijken met een gewoon griepje. Maar ik wil mevrouw Saeys bijtreden: de griep is ook ernstig. De griep is een influenzavirus en is ernstig. Al de rest zijn griepale syndromen. In de volksmond wordt dat griep genoemd. Laat ons alstublieft stoppen met te zeggen dat de overheid zegt dat het te vergelijken is met een griepje. Neen, griep wordt veroorzaakt door het influenzavirus en dat kan even ernstig zijn als COVID-19. Al de rest zijn griepale syndromen en verkoudheden. Ik zeg dus: verspreid het woord en leg aan de mensen uit dat griep even ernstig is als COVID-19. Dat moet mij van het hart, want ik lees dat op alle sociale media en ik erger mij er mateloos aan. Bij deze heb ik eventjes het forum misbruikt, maar ik hoop dat deze boodschap verspreid kan worden.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Ik ben ook heel blij dat de minister alle vragen die hierover werden gesteld, ziet als vragen die we allemaal stellen uit een bezorgdheid om een beter en adequater beleid te hebben. Minister, u rest enkel de taak om sereen maar doortastend op te treden.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp·a): Ik ben blij dat de verschillende overheden van dit land zoeken naar een manier om enerzijds het risico in te perken en anderzijds ook niet te overdrijven. Dat is een moeilijk evenwicht. Achteraf pas, wanneer men vergelijkt met andere landen die het zogezegd zo goed hebben gedaan, zullen wij weten wat de meest gepaste manier was om om te gaan met de verspreiding van dit virus. Het is veel te vroeg om daarover conclusies te trekken. Ik denk wel dat men op ernstige wijze probeert die twee zaken tegenover elkaar af te wegen. Ik vind het zeer positief dat het dag na dag wordt geëvalueerd.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik kan mevrouw Sleurs zeker en vast bijtreden. Ik heb me daar de afgelopen tijd ook enorm aan geërgerd.

Ik had nog de vraag gesteld inzake de dienstencentra en of dat gebaseerd was op wat experten hadden aanbevolen.

De voorzitter: De minister mag niet meer antwoorden.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine van der Vloet aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over aangepaste rookmelders voor personen met een auditieve beperking – 1719 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Minister, woningbranden eisen elk jaar tientallen mensenlevens. Meer nog dan het vuur, maakt vooral de rook tal van slachtoffers. Die rook is verstikkend en verspreidt zich razendsnel. Vooral als er 's nachts brand uitbreekt, is het risico groot om niet tijdig wakker te worden. Rookmelders vormen dan ook een eenvoudige en doeltreffende bescherming tegen de gevaren van brand.

Daarom verplicht de Vlaamse overheid sinds 1 januari 2020 de aanwezigheid van rookmelders in alle Vlaamse woningen. Zo zijn bijvoorbeeld ook verhuurders wettelijk verplicht om de nodige rookmelders aan te kopen en te plaatsen.

Voor erkende doven en slechthorenden waarbij de klassieke rookmelder weinig nut heeft, zijn er vanuit de Vlaamse overheid tegemoetkomingen voor speciale en vaak duurdere rookmelders die met felle lichtflitsen en trilplaten werken. Naar aanleiding van World Hearing Day vorige week vraag ik daar dan ook extra aandacht voor. Ik had daarover ook al een schriftelijke vraag gesteld en daaruit bleek dat er 9327 personen met een auditieve beperking geregistreerd zijn bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Nu de rookmelders sinds 1 januari 2020 verplicht zijn in woningen, zijn er slechts een 50-tal aanvragen gedaan voor rookmelders die speciaal ontworpen zijn voor doven en slechthorenden.

Het feit dat de tegemoetkomingen voor speciale rookmelders voor erkende doven en slechthorenden weinig gekend zijn maar wel heel belangrijk zijn voor hun veiligheid, moet een duidelijk signaal gegeven worden om de bestaande regeling nog eens breed kenbaar te maken. Tegelijk is er extra aandacht nodig voor doven en slechthorenden die niet door het VAPH erkend zijn en daardoor uit de boot vallen voor deze tegemoetkoming.

Minister, hebt u een verklaring waarom er nog maar zo weinig aanvragen zijn gebeurd? Hoe wilt u de 9327 personen met een auditieve beperking informeren over het bestaan van de tegemoetkoming voor aangepaste rookmelders?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: In de artikels die op 3 maart in de pers gepubliceerd werden, lees ik dat u en mevrouw Verheyen dit wijten aan het feit dat de tegemoetkoming van het VAPH voor aangepaste rookmelders nauwelijks gekend zou zijn bij de beoogde doelgroep. Uit de artikels begrijp ik dat die conclusie voor u voortvloeit uit het grote verschil tussen het beperkte aantal aanvragen geregistreerd in iets meer dan één maand van dit jaar en het totaal aantal personen met een auditieve handicap die doorheen de jaren erkend zijn door het VAPH. Ik denk dat deze conclusie wat voorbarig is.

Eerst en vooral wil ik meegeven dat de tegemoetkoming voor de signalering van belangrijke geluidsbronnen zoals de deurbel, telefoon en de aangepaste rookmelder al lang in de refertelijst is opgenomen. Sinds 2002 viel dat in de huidige

regelgeving onder de tegemoetkoming voor het lichtflitssysteem en vanaf 1 januari 2007 werd dit verdergezet onder de nieuwe benaming 'signaleringssysteem'. Vanaf 1 november 2009 werd de tegemoetkoming voor de aangepaste rookmelder uit de algemene tegemoetkoming voor het signaleringssysteem gehaald en als een afzonderlijke aanvullende tegemoetkoming toegevoegd in de refertelijst.

De erkende multidisciplinaire teams en de gebruikersverenigingen kennen deze tegemoetkoming dus al minstens tien jaar. Gedurende die periode heeft het Kenniscentrum Hulpmiddelen (KOC) van het VAPH opleidingen en presentaties gegeven voor zeer diverse groepen. In deze opleidingen werd ook aandacht besteed aan de tegemoetkomingen voor het signaleringsysteem en de rookmelder.

Bij de recentste aanpassing van de refertelijst om de mogelijkheden die het VAPH biedt qua aangepaste rookmelders, in overeenstemming te brengen met de nieuwe regelgeving van Wonen Vlaanderen werd daarover uiteraard ook specifiek gecommuniceerd naar de multidisciplinaire teams (MDT's) en de gebruikersverenigingen via een infonota. Het VAPH publiceerde daarnaast een artikel over de rookmelders op de eigen website en in een externe nieuwsbrief. Binnenkort volgt ook een artikel in het VAPH-tijdschrift 'Sterk'. Ik denk dat we kunnen besluiten dat het VAPH hier behoorlijk wat aandacht aan schenkt.

Daarnaast moet ik opmerken dat de totale groep personen met een auditieve handicap die erkend is door het VAPH, de groep van 9327 personen waarover u het hebt, ruimer is dan de groep personen die nood hebben aan een signaleringssysteem met een rookmelder. De wettelijke norm die Wonen Vlaanderen oplegt aan rookmelders vereist dat het geluidssignaal minimaal 85 decibel moet bedragen op 3 meter afstand. Voor een bepaalde groep personen met een auditieve handicap is zo'n signaal zeker hoorbaar. Hoe groot de groep precies is die op papier wel nood heeft aan aangepaste rookmelders, is echter onmogelijk via de rapportering te bepalen.

Tot voor 1 januari van dit jaar was het een vrije keuze van de aanvrager om al dan niet rookmelders te installeren in de woning. Dat geldt voor iedere Vlaming, ongeacht het feit of er sprake is van een handicap of niet. Men kan zich mijns inziens terecht de vraag stellen in welke mate iedere Vlaming intussen al aan de nieuwe wettelijke normen voldoet en of doven en slechthorenden in dit opzicht een uitzondering vormen. In die zin is een verderzetting van de algemene informatiecampagne vanuit Wonen Vlaanderen met aandacht voor specifieke doelgroepen zoals doven en slechthorenden een goed idee.

Wat uw laatste vraag betreft, kan ik u zeggen dat ik verneem dat belangengroepen zoals Doof Vlaanderen binnen het VAPH zeer nauw betrokken werden bij de aanpassing van de regelgeving op dit punt. Ik neem aan dat zij de gelegenheid dan ook te baat zullen nemen om hun leden hierover via hun website, nieuwsbrief of andere beschikbare communicatiekanalen zo snel en zo volledig mogelijk te informeren over de nieuwe regelgeving van Wonen Vlaanderen en de aangepaste mogelijkheden die het VAPH biedt.

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik had ook cijfers over de vorige jaren. In 2017 werden er 149 aangevraagd, in 2018 318 en in 2019 470. Dat zijn geen grote getallen, als we die groep van 9000 mensen bekijken. Als u zegt dat die conclusie voorbarig is, dan zou ik daar toch een beetje voorzichtig mee zijn. Ik vind dat geen grote aantallen van aanvragers van rookmelders.

U zegt dat het geluid 85 decibel bedraagt en dus vaak wel hoorbaar is. Het gaat er vooral over dat het ook 's nachts een probleem kan zijn. Die mensen slapen natuurlijk niet met hun hoorapparaat in. Ze horen dan bijna of helemaal niets. Het

gaat er net om dat het 's nachts een groot probleem kan zijn als men er niet van wakker wordt. Daarom is een aangepaste rookmelder toch wel belangrijk voor die mensen.

U zegt al veel gedaan te hebben via nieuwsbrieven en Doof Vlaanderen. Dat is natuurlijk prima. Maar als we zien dat er de voorbije twee maanden slechts vijftig aanvragen waren, dan lijkt het me dat we toch een tandje bij kunnen steken, zoals u zelf al aangaf. Ik denk dat dit ook een doelgroep is die niet dagelijks te maken heeft met het VAPH. U zegt dat de MDT's en de gebruikersverenigingen ervan op de hoogte zijn, maar mensen met een gehoorprobleem vormen ook een groep van mensen die gewoon gaan werken. Zij komen niet dagelijks in aanraking met het VAPH en ontvangen de externe nieuwsbrief misschien helemaal niet of lezen hem niet. Net omdat het een verplichting is in Vlaanderen, wil ik oproepen om dit nog eens duidelijk onder de aandacht te brengen.

Ik denk ook, als wij aan die verplichting moeten voldoen, gaan we gewoon naar de winkel en kopen we een toestel en plaatsen we dat. Voor hen is dat natuurlijk allemaal niet zo eenvoudig. Ze moeten heel wat papierwerk in orde brengen. Dat houdt mensen misschien ook tegen. Ik denk dat het toch wel belangrijk is om het toch nogmaals onder de aandacht te brengen, want het kan echt wel levens redden. Ik denk dat dat wel de belangrijkste boodschap is die we moeten geven.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Ik heb nog enkele aanvullingen. Ik zie dat Doof Vlaanderen dit in haar jaarprogramma niet als een prioriteit heeft opgenomen. Ik heb dat nagevraagd. Ook op hun webstek vind je er niets van terug. Het zijn vooral de dovenverenigingen en -clubs, die dichter bij de doven zelf staan, die de promotie van die rookmelders moeten doen. Dat gebeurt wel voor een deel. Bij navraag blijkt dat de meeste mensen in de dovengemeenschap goed weten dat het VAPH daarin tussenkomt maar dan vooral voor andere hulpmiddelen, zoals een lichtwekker, een trilwekker en een deurbel met lichtflitsen. Wat betreft de rookmelders is dat minder goed gekend, zo zegt men mij. Er wordt blijkbaar ook niet zoveel reclame rond gemaakt door de bedrijven die dat leveren.

Dan heb je nog een ander probleem. Het VAPH komt in de meeste dossiers tussen in de kosten voor deze aankoop, maar er zijn enkele criteria aan verbonden. De aankoop van die rookmelder moet vermeld zijn in het globaal aanvraagdossier. De aanschaf van rookmelders was een paar jaar geleden niet zo evident en ook nog niet verplicht. In heel wat van die dossiers ontbreekt dat dus. Na goedkeuring van het pakket wordt er een budget opgeplakt dat beschikbaar blijft voor een aantal jaar. De aanschaf van de rookmelders mag niet gebeuren, totdat er een gunstige beslissing is genomen door het VAPH rond de aankoop. Het probleem van de weinige aanvragen kan dus inderdaad zijn dat het niet is opgenomen in het globaal aanvraagdossier en men eigenlijk wacht op een volgende indienronde.

Mijn vraag aan u is dan ook of u hierop als minister een uitzondering zou kunnen voorzien. Het is een wettelijke verplichting om een rookmelder in huis te hebben. Daarom zou ik willen vragen of de aanschaf en de tegemoetkoming van het VAPH kunnen worden losgekoppeld van het globale aanschafdossier, want het is nogal een dure zaak. Het kost gemiddeld 155 euro zonder btw, enkel voor de rookmelder, en die moet dan ook nog worden gekoppeld aan een centrale die ongeveer 200 tot 250 euro kost. En dan moet er nog een flitslamp of een flitskubus met trilfunctie worden aangekocht. Zou u daarvoor een tegemoetkoming willen geven?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Het zijn cijfers op maandbasis en niet op jaarbasis. Dat is toch wel belangrijk om even mee te geven. Wat de informatieoverdracht betreft

en de sensibilisering, klopt dat. We kunnen het niet genoeg herhalen. Wat de criteria betreft, zal ik navraag doen.

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Als ik mijn vraag goed lees, dan heb ik toch gevraagd hoeveel er aangekocht zijn in het jaar 2017, 2018 en 2019. Daar staat dan 149 bij. Ik ging ervan uit dat het 149 aanvragen zijn in dat jaar. Ofwel hebt u de schriftelijke vraag verkeerd begrepen, ofwel begrijp ik het antwoord verkeerd, maar mij lijkt het dat het 149 aanvragen zijn voor heel 2017. Ik doe de oproep om de administratieve rompslomp die erbij komt kijken, te beperken, zodat iedereen snel aan de verplichting kan voldoen en we ook bij deze doelgroep levens kunnen redden met een rookmelder.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het groeipad in de subsidiëring van de kinderopvang
– 1729 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de hervormingen en besparingen in de kinderopvangsector
– 1753 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp·a): Minister, vorige week heeft het Lokaal Overleg Kinderopvang Gent aan de alarmbel getrokken, naar eigen zeggen omdat de eerder gemaakte beloftes door voormalig minister Vandeurzen om een groeipad in de kinderopvang te voorzien, niet worden nagekomen. We hebben daar ook al over gediscussieerd naar aanleiding van de begroting 2020 en naar aanleiding van een opmerking van het Rekenhof dat er maar liefst 36,6 miljoen euro aan financiering om tegen 1 april de laatste stap te zetten, niet voorzien was in de begroting. U herinnert zich ongetwijfeld nog dat we zelfs een amendement hebben ingediend om dat alsnog recht te zetten, maar dat werd helaas weggestemd.

Op het terrein is de ongerustheid over het uitblijven van deze middelen steeds blijven groeien. Ik heb er al een vraag over willen stellen in januari. Die is toen afgekeurd maar ik heb ze nu naar aanleiding van de communicatie van Het Lokaal Overleg Kinderopvang Gent toch opnieuw kunnen indienen. Die ongerustheid is er, omdat de kinderopvang trap 2b gehouden is aan dezelfde criteria en verantwoordelijkheden als trap 2a, maar ze hier niet dezelfde middelen voor ontvangen. Vanuit het werkveld horen we dat het verschil in sommige gevallen zo groot zou zijn dat de werking van een bepaalde kinderopvang in het gedrang zou kunnen komen. De uiterste datum ligt op 1 april of 31 maart.

Zijn die middelen ondertussen voorzien? Indien niet, bent u van plan om de aangegane belofte alsnog te honoreren? Hoe denkt u dan alsnog die middelen te voorzien?

Indien de middelen niet worden voorzien, welke andere pistes ziet u dan om de gelijkschakeling tussen deze twee types van kinderopvang te bewerkstelligen? Hoe zult u desgevallend de gezonde werking van de opvang voor trap 2b garanderen?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Naar aanleiding van de betoging van de zorgsector vorige week zijn er verschillende organisaties en overlegplatformen in de sector kinderopvang geweest die aan de alarmbel hebben getrokken. Er zijn persberichten uitgestuurd, niet alleen door de vakbonden, maar ook door overlegplatformen en organisaties die ongerustheid aangeven. Zij vragen om duidelijkheid. Zij klagen ook aan dat er hervormingen zijn, of ze klagen net het gebrek aan hervormingen aan. Zij hebben elkaar heel sterk geëchood. Ze zijn dus heel eensluidend binnen de sector.

Zij hebben ten eerste aangeklaagd dat het voorziene groeipad in het decreet Kinderopvang 2014 momenteel niet wordt nagekomen. Zij zeggen dat door de voorziene huidige hervormingen ook het beroep van begeleider in de kinderopvang aan aantrekkelijkheid verliest, net als de sector als werkgever. Dat is gezien de huidige omstandigheden natuurlijk heel prangend: er is nu al een tekort aan werkkrachten, en dat tekort zal naar alle waarschijnlijkheid nog aangroeien.

Minister, u geeft consequent aan dat u wilt investeren in kinderopvang. Maar de ongerustheid vanuit de sector groeit. Er komen nu heel duidelijke signalen over uw beleid en over de aangekondigde veranderingen. Er is ongerustheid over de aanhoudende onzekerheden over waar de investeringen die u wel aankondigt, moeten terechtkomen. Er is daarnaast ook de vrees dat er veel te weinig investeringen zullen zijn om de noden te kunnen dekken en goede kinderopvang te blijven verlenen.

Minister, ik vraag mij af wat uw reactie is op die verschillende collectieve signalen. Kunt u uitsluitsel geven tegenover de sector over hoe die investeringen nu zullen worden aangewend in kindplaatsen voor dit jaar, en in welke subsidietrap?

Kunt u uitsluitsel geven rond uw plannen voor het groeipad, zowel voor dit jaar als voor de komende jaren?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, de Vlaamse Regering zal deze legislatuur inderdaad verder investeren in kinderopvang. Daar bestaan in het kader van het regeerakkoord ook een aantal afspraken over. Dat wil zeggen dat wij 58 miljoen euro op kruissnelheid zullen investeren in de kinderopvang. Het gaat dan om extra budget, recurrent. Minstens de helft daarvan gaat naar bijkomend aanbod. Er wordt ook een deel voorzien voor de flexibele kinderopvang.

Het concrete bestedingsplan is nog in opmaak; daarvoor zijn we in overleg. Een voorstel wordt momenteel afgetoetst in de schoot van de Vlaamse Regering. Die oefening zal binnenkort wel landen, en dan wordt snel duidelijk hoeveel budget er voor welke doelstelling en met welke timing zal worden vooropgesteld.

In uitvoering van het regeerakkoord wordt geremd op het groeipad van het laagste subsidiebedrag voor inkomenstarief – trap 2b – naar het hoogste bedrag – trap 2a. De regelgeving voorziet 1 april 2020 als einddatum voor het groeipad, maar het is duidelijk dat er onvoldoende budgettaire ruimte is om het volledige groeipad te voltooien.

Daarom heeft de Vlaamse Regering vorige vrijdag principieel beslist om de einddatum van het groeipad met zes jaar uit te stellen. Dat betekent zeker niet dat er de komende jaren niets zal gebeuren. Integendeel, het is mijn bedoeling om hier zeker verdere stappen in te zetten. Dit maakt deel uit van het bestedingsplan dat in opmaak is.

De loon- en arbeidsvoorwaarden voor voorzieningen met trap 2b zijn geregeld in een bijzondere collectieve arbeidsovereenkomst (cao) binnen het paritair comité 331. De cao volgt de fasering in het subsidiegroeipad. Bij elke stap in het groeipad worden de lonen daaraan aangepast. Dit mechanisme verzekert een correcte verloning van werknemers in combinatie met de financiële leefbaarheid van de werkgevers.

De uitdaging van een groeiend tekort aan competente medewerkers stelt zich niet alleen voor de kinderopvang. De krapte op de arbeidsmarkt is er in vele sectoren en weerspiegelt zich bijvoorbeeld ook in de recent door VDAB gepubliceerde lijst met knelpuntberoepen. De kinderbegeleider in de kinderopvang van baby's en peuters is er daar een van.

Om dit gedeelte op te vangen zijn er vandaag al een aantal maatregelen van kracht. Denk onder meer aan de mogelijkheid voor een organisator om per drie gekwalificeerde kinderbegeleiders een vierde niet-gekwalificeerde kinderbegeleider in dienst te hebben als die een kwalificerend traject volgt. Denk ook aan de mogelijkheid van het erkennen van verworven competenties via een grondig assessment door een centrum voor volwassenenonderwijs (CVO) op de wettelijk vereiste competenties als kinderbegeleider.

Het agentschap Opgroeien heeft zich recentelijk ook geëngageerd om een taskforce op te richten om samen met de sector en in samenspraak met de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk structurele en duurzame voorstellen uit te werken, die passen in een breder kwaliteitskader. Ook over dat kader zullen we verder nadenken. Ten slotte zullen we ook verder inzetten op de versterking van het beleidsvoerend vermogen van organisatoren.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp·a): Minister, uw antwoord bevestigt de vrees die al een hele tijd – al maanden – in de sector leeft. Het gerucht dat het met zes jaar zou worden uitgesteld, leefde al een tijdje in de sector, maar wordt hier bevestigd. Ik moet zeggen – en ik zeg dat niet alleen – dat dit niet meer of minder is dan contractbreuk en onbehoorlijk bestuur vanuit een Vlaamse Regering die engagementen niet nakomt die ze in 2013 heeft afgesloten met de sector, en dat heeft wel consequenties.

Soms wordt hier gedaan alsof dit een technisch verhaal is, maar ik heb verschillende getuigenissen gehoord van opvanginitiatieven, maar ook van experts in de kinderopvang die erop wijzen wat de gevolgen hiervan zijn.

Natuurlijk, de sector heeft zich in de regelgeving ingeschreven en is er zich al jaren op aan het voorbereiden, en heeft ook al engagementen aangegaan. Als de Vlaamse Regering dat opgezette beleid niet nakomt, kunnen die engagementen in veel opvanginitiatieven niet meer worden gehonoreerd.

Organisatoren die werken met T2b-subsidies, hebben ten aanzien van hun medewerkers vaak al beloften gedaan over de gefaseerde verhoging van de verloning/vergoeding. Er zijn ook veel initiatieven die al jaren het verschil daartussen uit eigen zak bijbetalen omdat ze wisten dat ze vanaf 1 april 2020 die extra middelen zouden krijgen en weer verder mee zouden kunnen.

Ik geef het voorbeeld van mensen die mij vorige vrijdag nog hebben gecontacteerd naar aanleiding van mijn vraag om uitleg die ik vorige week heb ingediend. Het gaat over een opvanginitiatief uit Roeselare. Ze zeggen dat ze sinds 2005 zijn gegroeid van een minicrèche voor 14 kindjes naar 3 opvangvoorzieningen met in totaal 73 plaatsen. In het begin was dat onder de vorm van een feitelijke vereniging van zelfstandigen, maar aangezien het decreet Kinderopvang in 2014 de verplichting heeft geïntroduceerd om vanaf 1 april 2020 een rechtspersoonlijkheid met sociaal oogmerk te hebben en met kinderbegeleiders met werknemersstatuut te werken, hebben ze zich daarop voorbereid.

Zo'n omschakeling, dat doe je niet in een-twee-drie. Ze hebben dus in 2019 al een volledig traject gelopen om in orde te zijn met de regelgeving vanaf 1 april 2020. Ze hebben een aantal RSZ-verminderingen gekregen die ze toen als nieuwe werkgever konden krijgen. Die gelden voor de eerste zes aanwervingen, maar voor de doelgroepvermindering jeugdige werknemers is dat beperkt in de tijd.

Ze hadden becijferd dat het tijdelijke karakter geen probleem zou zijn, want vanaf 1 april 2020 zouden de subsidies stijgen naar trap 2a-niveau. Ze geven aan dat als het groeipad wordt vertraagd maar na verloop van tijd de verminderingen wegvallen, dit in hun geval een verschil betekent van meer dan 25.000 euro per jaar. Ze zeggen dat dat dan wellicht game over wordt.

Zo heb ik verschillende mails binnengekregen. Dat heeft gigantische consequenties in de sector. Die zes jaar, dat is onbehoorlijk bestuur en ik hoop dat er absoluut nog een aanpassing kan gebeuren om dit recht te zetten, want dit zal voor serieuze gevolgen zorgen in de sector.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik had echt gehoopt dat dit niet ging gebeuren. De geruchten doen al een tijdje de ronde. Ik ben enorm teleurgesteld dat u dit doorvoert. Ik had echt gehoopt, net zoals de sector, dat u toch nog ergens geld ging vinden om ervoor te zorgen dat dat groeipad zou worden doorgevoerd. U weet dat dit een enorm pijnpunt is.

Collega Anaf heeft al enkele voorbeelden aangehaald, maar dat is niet alles. Het gaat ook om plekken die plaatsen in verschillende subsidietrappen aanbieden. Die mensen mogen nu al die lonen zelf bijpassen. U weet dat dit betekent dat er meer verloop is in de kinderopvang, dat een stabiele omgeving die nodig is voor een kindje in de eerste leeftijd, minder kan worden gegarandeerd. Ik krijg ook van verschillende plekken te horen dat ze, als dit wordt doorgevoerd, ermee gaan stoppen.

Minister, u bent hier echt hoop aan het opzeggen voor heel wat mensen. Ik hoop dat u ook weet dat dit gaat over ruimte voor initiatieven om kwaliteit te bieden, dat ze hiermee inzetten op pedagogische omkadering, en dat ze hiermee perspectieven geven aan mensen die werken in de opvang.

Dit is iets fundamenteels, het gaat hier om vertrouwen. Dit is contractbreuk. Er is een decretaal kader uitgerold. Er zijn stevige afspraken gemaakt. Mensen hebben hier al zo lang om gevraagd. Er wordt een tijdslijn aangehaald, en die wordt meteen bij de komst van een nieuwe minister overboord gegooid. Ik wil er echt op aandringen dat u dit opnieuw bekijkt, want dit gaat de sector ongelooflijk veel pijn doen. U zegt dat u wilt investeren; dit is het tegendeel. Dit is structureel niet investeren en structureel de sector teleurstellen en in de steek laten.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp·a): Het is veelzeggend dat er geen collega's meer willen aansluiten. Dat zegt veel over de schaamte die deze regering terecht zou moeten voelen over deze maatregel.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik had gedacht dat u minstens de moeite zou doen om nog te antwoorden. Ik ben de afgelopen weken naar opvanginitiatieven gegaan. Dat waren plekken met trap 2 en met trap 3. Daar werken duizenden mensen zich uit de naad – dat is misschien het goede nieuws –, maar die mensen beseffen ook dat ze een sleutelpositie innemen in de ontwikkeling van een kind, ook de leerontwikkeling die de eerste en de grootste ontwikkeling is van een kind. Maar die mensen zijn allemaal moe. Ze hebben nu al een kind-begeleidernorm die te zwaar doorweegt. De mensen op de vloer hebben het over veel roulatie. Ze zeggen dat ze heel snel doorbranden, dat er een enorm tekort aan krachten is. Ze willen zelf meer pedagogische inbreng. Dat gaat dan over de mensen op de vloer, die nog niet doorhebben wat hun boven het hoofd hangt. De mensen in

coördinatieposities weten dat wel, en die geven uiting aan heel grote bezorgdheid. Ze vertolken ook wat er op de vloer wordt gezegd. Ze zeggen ook dat er klachten zijn over de lage lonen, over de niet-evidente werkuren. U wilt nog meer flexibilisering. Welnu, dan zal het nog moeilijker worden om nieuwe medewerkers te vinden. Het is tof om dat aan te bieden aan ouders, maar in zo'n kader botsten de dingen wel met elkaar.

Die mensen zeggen ook dat het tijd is om een positief signaal te geven, dat de kinderopvang wordt opgewaardeerd. Dat moet geen dienstenchequejob worden. De dienstenchequesector kan daar de laatste tijd trouwens wel over meespreken. Die mensen willen niet negatief zijn, bijvoorbeeld wanneer ze het hebben over het overtal. Ze zeggen: om onze subsidie te waarborgen, hebben we de maatregel die u neemt, echt nodig. Hij biedt ruimte aan ouders die moeite hebben om afspraken na te komen omdat ze in moeilijke omstandigheden verkeren, of omdat ze gewoon nooit hebben geleerd om afspraken na te komen. De kinderopvang kan er dan voor zorgen dat er een leerkans is en een traject naar werk. Maar dan maakt men de bedenking dat het overtal in deze omstandigheden veel moeilijker te waarborgen is op een kwaliteitsvolle manier. Men heeft het vaak over het stilzwijgen waarin u zich hult. Nu is er duidelijkheid over de plannen. Ik ben benieuwd wat de mensen die ik heb bezocht, hier nu over zullen zeggen.

Nog een laatste punt. U weet wat de leeftijdspiramide is van de mensen die in de kinderopvang werken. U weet dat we op een enorm tekort afstevenen en dat er maatregelen nodig zijn om ervoor te zorgen dat er mensen worden aangetrokken. Er zijn nu al zo'n 7.000 plaatsen te weinig. Minister, u mag zoveel maatregelen nemen als u wilt, maar als u dit soort maatregelen loslaat, zult u structurele problemen bijkweken in de kinderopvang.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de evaluatie van het Vlaamse kwaliteitsmodel voor slachtofferhulp – 1738 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Een van de operationele doelstellingen van de beleidsbrief Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2018-2019 stelde dat 'een gericht beleid om geweld, misbruik en kindermishandeling aan te pakken' diende te worden ontwikkeld. Dit was voor de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) eind vorige legislatuur dan ook de aanleiding om een nieuw en uniform kwaliteitsmodel voor slachtofferhulp uit te tekenen: een kwaliteitsmodel dat vandaag door alle CAW's wordt toegepast en betrekking heeft op inhoudelijke kwaliteitseisen voor het onthaal van slachtoffers. Daarbij werden de 7 B's – bereikbaar, beschikbaar, betaalbaar, bruikbaar, begrijpbaar, bekend en betrouwbaar – concreet vertaald naar een context van een laagdrempelig onthaal van slachtoffers.

Het kwaliteitsmodel werd eind 2018 gefinaliseerd, en na goedkeuring werd dit Vlaams model vanaf 2019 in de verschillende CAW's geïmplementeerd.

Minister, kunt u het nieuwe Vlaamse kwaliteitsmodel dat de CAW's hanteren, wat uitgebreider toelichten?

Wat zijn de fundamentele verschillen met de soms verschillende manieren van werken die in het verleden door de CAW's gehanteerd werden, waar nu aan tegemoetgekomen is?

Hoe evalueren u en de CAW's dit nieuwe kwaliteitsmodel dat nu op een uniforme manier op het terrein wordt toegepast? Is er nog ruimte voor verbetering?

Het kwaliteitsmodel gaat uit van een laagdrempelig onthaal voor slachtoffers. Hoe staat u echter tegenover het voorstel om slachtoffers, na bijvoorbeeld grote rampen of aanslagen, zelf actief te gaan contacteren? Bestaat er hiervoor reeds een dergelijk kader?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, op vraag van de toenmalige minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Jo Vandeurzen, zijn de CAW's in 2018 aan de slag gegaan om, in uitvoering van de sectorale doelstellingen rond het onthaal en de begeleiding van slachtoffers, het aanbod en de dienstverlening ten aanzien van slachtoffers meer zichtbaar te maken. Dat resulteerde in een visietekst met betrekking tot het onthaalaanbod aan slachtoffers door de CAW's van eind december 2018. Deze tekst is geen nieuw kwaliteitsmodel voor slachtofferhulp. De tekst schetst het sectorale traject dat de CAW's lopen inzake interne kwaliteitszorg voor slachtofferhulp.

Concreet wordt in de tekst rond het onthaalaanbod voor slachtoffers ingegaan op een aantal punten: de doelgroep en problematiek van slachtofferschap; een aantal belangrijke aspecten binnen het aanbod, namelijk proactief werken en de detectie van noden; de vier pijlers waarop het aanbod van slachtofferhulp steunt, namelijk de emotionele ondersteuning en begeleiding, de juridische ondersteuning en begeleiding, de praktische ondersteuning en de toeleiding of doorverwijzing naar andere hulp; de wijze waarop slachtoffers bij de CAW's kunnen worden aangemeld, namelijk op eigen initiatief of via een doorverwijsformulier door politionele, justitiële of andere diensten of na een doorverwijzing door derden; een beschrijving van het onthaalaanbod voor slachtoffers waarbij onder meer wordt ingegaan op de leidraad voor onthaal, de contactfrequentie en het proactief werken; de inhoudelijke kwaliteitseisen voor slachtofferhulp, namelijk bereikbaar, beschikbaar, bruikbaar, betaalbaar, begrijpbaar, bekend en betrouwbaar; de inhoudelijke kwaliteitseisen voor de hulpverlener binnen slachtofferhulp waarbij er wordt ingegaan op de aspecten kennis, vaardigheden en houding; slachtofferzorg binnen het geïntegreerd breed onthaal (GBO) waarbij de CAW's stellen dat ze hun expertise die ze rond slachtofferzorg hebben opgebouwd, ook zullen binnenbrengen in het GBO, maar dat het duidelijk is dat ook andere kernpartners vanuit hun expertise moeten worden aangesproken.

Sinds 2019 maken de CAW's werk van de implementatie en operationalisering van de visienota in alle CAW's en de herontwikkeling van methodieken en producten in dit kader. Daarnaast zijn er ook stappen gezet om opleiding voor hulpverleners van slachtofferhulp te voorzien met het oog op het voldoen aan de vooropgestelde kwaliteitseisen. De CAW's zetten ten slotte ook in op innovatie en een proces van continue verbetering gelinkt aan de nieuwe wetenschappelijke inzichten.

In aanvulling op voormelde visietekst, werkt de sector aan een tekst rond het begeleidingsaanbod ten aanzien van slachtoffers.

Er bestaan verschillen in de manier waarop het onthaal van slachtoffers in de CAW's is georganiseerd. Die verschillen hebben te maken met organisatorische mogelijkheden, bijvoorbeeld de beschikbare locaties, de interne organisatiestructuur en de mogelijkheden om mensen die de nodige competenties hebben, specifiek dan wel meer binnen een integrale generalistische context in te zetten. Deze verschillen zijn evenwel niet fundamenteel en hebben weinig tot geen effect op de aanpak en de kwaliteit van de hulpverlening aan de slachtoffers.

Zoals daarnet vermeld, hanteren de CAW's geen nieuw kwaliteitsmodel, maar zijn ze wel sectoraal aan de slag gegaan met een traject rond interne kwaliteitszorg

voor slachtofferhulp met de bedoeling op sectoraal vlak elkaar te stimuleren tot kwaliteitsverbetering en hiervoor gezamenlijke tools te ontwikkelen om de kwaliteit te verbeteren en van elkaar te leren.

In hun onthaalaanbod voor slachtoffers leggen de CAW's vooral de nadruk op het proactief benaderen van slachtoffers en het belang van een detectie van de noden van het slachtoffer. Binnen dit kader wordt door alle CAW's een hulpaanbod uitgewerkt van emotionele, juridische en praktische ondersteuning of begeleiding en toeleiding of doorverwijzing en dit op basis van de eerder vermelde visienota rond het onthaalaanbod voor slachtoffers.

Zoals zonet aangehaald, worden, in het kader van het interne kwaliteitsbeleid, het gebruik van de leidraad voor onthaal, bepalingen rond de contactfrequentie en het proactief werken verder geconcretiseerd. De sector werkt binnen een werkgroep een workflow uit voor de individuele vragen van slachtoffers, evenals een checklist voor onthaal, een juridische checklist, een standaardbrief en een tool voor de taxatie van de intensiteit van hulp. Een functieprofiel voor een slachtofferhulpmedewerker is al uitgewerkt.

Toekomstgericht is de sector vragende partij voor een gezamenlijke basisopleiding van slachtofferhulpmedewerkers en het aanvragen van een Europees kwaliteitslabel voor slachtofferhulp. Er wordt onderzocht of het kwaliteitssysteem van Victim Support Europe kan worden toegepast op de CAW's in Vlaanderen en Brussel. Het kwaliteitssysteem van Victim Support Europe heeft als doel het optimaliseren van de rechten van slachtoffers. Het kwaliteitssysteem bouwt verder op het principe van zelfevaluatie en is op die manier te integreren in het kwaliteitsbeleid van de CAW's. Dat kwaliteitssysteem is gericht op een voortdurende verbetering en ontwikkeling.

De CAW's zijn continu bezig met interne kwaliteitszorg en de verbetering van het hulpverleningsaanbod op basis van zelfevaluaties, input van wetenschappelijke kennis en het delen van expertise en good practices. Een evaluatie van het kwaliteitsmodel is op dit moment niet aan de orde, omdat het gaat over een proces en een traject van interne kwaliteitszorg, dat voortdurend geëvalueerd moet worden. Het is een 'work in progress', dat tot stand is gekomen met inbreng vanuit verschillende CAW's.

Het kwaliteitsbeleid implementeren en optimaliseren vraagt de nodige tijd en middelen. Voor het aanvragen van een Europees kwaliteitslabel voor slachtofferhulp en het aanbieden van een basisopleiding voor slachtofferhulpmedewerkers – een voorwaarde om een kwaliteitsvol hulpverleningsaanbod te kunnen garanderen en in aanmerking te komen voor een Europese accreditering – rekenen de CAW's op de ondersteuning van SAM, het steunpunt Mens en Samenleving. Ik bekijk samen met de administratie welke afspraken we voor de toekomst in dit kader met SAM kunnen maken.

De CAW's vertrekken binnen slachtofferhulp altijd vanuit een proactieve aanpak. Dat is niet nieuw, maar staat al langer centraal binnen hun werking en werd ook ingeschreven in de eerder vermelde visienota rond het onthaalaanbod voor slachtoffers.

De deuren van de CAW's staan open voor slachtoffers. Slachtoffers kunnen de CAW's dus zelf contacteren. Daarnaast starten heel wat onthaalcontacten en begeleidingstrajecten van slachtoffers na een proactieve contactname door een CAW. Die contactname gebeurt op basis van de gegevens van een slachtoffer die met zijn of haar toestemming door een andere dienst aan een CAW worden bezorgd. Zo voorziet het Samenwerkingsakkoord tussen de Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg van 7 april 1998 in een systematische doorverwijzing van slachtoffers door politiediensten naar CAW's, en dat minimaal voor alle slachtoffers die een dader zagen of waarbij in hun woonplaats werd ingebroken. Die

doorverwijzing is ook mogelijk voor andere slachtoffers, indien de politiebeambte dat nodig acht of wanneer er binnen het arrondissement een andere verwijsprocedure wordt geadviseerd. In elk geval moeten de slachtoffers door de politiebeambten worden geïnformeerd over het hulpaanbod van de CAW's.

Voor slachtoffers van collectieve noodsituaties en terreuraanslagen is een samenwerking opgezet met de psychosociale managers van de Federale Overheidsdienst (FOD) Volksgezondheid. De diensten die bij een collectieve noodsituatie of terreuraanslag ter plaatse komen, zorgen voor een registratie van slachtoffers. Veelal wordt dat opgenomen door het Rode Kruis. Mits akkoord van het slachtoffer, worden zijn of haar gegevens door de psychosociale managers aan een CAW bezorgd, met het oog op de proactieve contactname door het CAW. Daarnaast bestaat er ook een samenwerkingsafspraak tussen het CAW en andere diensten, waarbij die diensten de gegevens van een slachtoffer mits zijn of haar akkoord aan een CAW bezorgen, waarna het CAW proactief contact opneemt met het slachtoffer.

Vooral voor slachtoffers blijkt een proactieve contactname door het CAW belangrijk te zijn. Slachtoffers zijn immers in een eerste periode na de feiten niet altijd hulpvragers, hoewel velen het toch als positief ervaren dat ze in contact werden gebracht met de hulpverlening. Het is dus belangrijk dat de CAW's op dat proactieve aanbod kunnen blijven inzetten.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Bedankt, minister, voor uw heel duidelijke en heel uitgebreide antwoord. Slachtofferhulp is geen gemakkelijke job. Het gaat hier vooral over slachtoffers en nabestaanden. Dat is een job waar heel veel bij komt kijken.

We hebben het hier over slachtofferhulp van het CAW. Maar je hebt slachtofferzorg, dat bestaat uit slachtofferonthaal van de justitiehuizen. Je hebt slachtofferhulp van het CAW. En dan heb je ook nog slachtofferbejegening van de sociale dienst van de politie. Ik hoor vanuit slachtofferhulp vaak de frustratie – en de media spelen daar ook een rol in – dat de begrippen slachtofferbejegening en slachtofferhulp vaak door elkaar worden gehaald. Dat lijkt misschien een detail, maar slachtofferbejegening van de politie, dat zijn degenen die als eerste ter plekke zijn als er iets gebeurt, die de praktische zaken regelen, die de eerste informatie doorgeven. Slachtofferhulp komt dan pas een of twee weken later in beeld.

Slachtofferhulp zelf vindt dat heel frustrerend want slachtoffers of nabestaanden van slachtoffers hebben vaak een verkeerd beeld en komen met verkeerde verwachtingen. Minister, kunt u met minister Dalle overleggen zodat dit correct wordt aangepakt en in de media wordt duidelijk gemaakt dat dit twee verschillende begrippen zijn?

Justitiehuizen doen slachtofferonthaal, geen hulpverlening. Ze verwijzen door naar slachtofferhulp. Hebt u een zicht op die samenwerking? Verloopt die vlot of en correct?

In De Standaard van gisteren of eergisteren ging het over de Zorgcentra na Seksueel Geweld. Ze bieden hulpverlening aan slachtoffers van seksueel geweld. Is er overlapping met Slachtofferhulp, die ook hulpverlening geeft aan slachtoffers van seksueel geweld? Is er een samenwerking?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik ga echoën wat de collega zegt maar vanuit een andere invalshoek.

Organisaties van ervaringsdeskundigen met slachtofferhulp hebben een vrij duidelijke eis. Ze willen laagdrempelige hulp, snel, toegankelijk en duidelijk. Ze zeggen dat dit er op dit moment gewoonweg niet is. Ze slaan al maanden op dezelfde

nagel. Dit weekend zijn er op Vrouwendag heel veel vrouwen rond seksueel geweld op straat gekomen. Het komt maar niet. Er wordt geld beloofd maar het wordt in andere dingen gestopt. Het is heel frustrerend voor die mensen.

Er zijn heel veel plekken waar slachtoffers terecht kunnen maar over het algemeen kennen ze ze niet. Waar komen ze wel terecht? Een eerste contact is vaak met een wijkagent of met een CAW – het is terecht dat u daarop ingaat –, maar mijn vraag is of we alsjeblieft niet kunnen zorgen dat er betere communicatie naar slachtoffers gaat en dat ze niet op verschillende plekken terechtkomen of die plekken moeten kennen. Op het moment dat er een probleem is, moeten ze op een duidelijke en coherente manier worden geholpen. Wat gaat u daaraan doen? Dit moet vanzelf spreken.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Er zijn een aantal vragen gesteld met een oprechte bekommernis die zich bevinden op het breukvlak tussen de aanpak van Justitie en Welzijn, ook op het breukvlak tussen Welzijn en collega Demir, wat een aantal dingen betreft. Ik ben bereid om die vragen met de betrokken collega's op te nemen, maar doen alsof er geen aanbod is, is niet helemaal juist. Er is wel degelijk een aanbod voor deze mensen, maar we zullen het verder onderzoeken.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Ik heb niet gezegd dat er geen aanbod is. *(Opmerkingen van minister Wouter Beke)*

Het is misschien een andere discussie maar u had het inderdaad over het raakvlak met collega Demir en met Justitie. De Zorgcentra na Seksueel Geweld zijn federaal.

Als ik aan de mensen van Slachtofferhulp vraag wat ze graag zien veranderen, zeggen ze heel duidelijk dat ze een betere afstemming willen tussen de hulpverlening, de politie en justitie. Ze begeleiden de slachtoffers of de nabestaanden die heel veel vragen hebben. Maar omdat de afstemming tussen de diensten beter kan, merken ze dat ze geen duidelijke of correcte informatie kunnen geven en geen antwoorden kunnen geven aan de slachtoffers of de nabestaanden. Dat hebben die nu net nodig in hun verwerkingsproces. Ze vragen dus een betere afstemming tussen politie, justitie en hulpverlening en een betere doorstroming van informatie en betere communicatie.

Ik weet dat sommige dingen heel gevoelig zijn, zeker bij onderzoek en justitie. Maar het gaat echt over details of heel kleine dingen die de slachtoffers of de nabestaanden soms nodig hebben. Daarom pleit ik ervoor om in gesprek te gaan met minister Demir om dit aan te pakken. Dit is echt wel een pijnpunt bij slachtofferhulp.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over vakantieopvang voor jongeren met een zorgbehoefte
– 1743 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp·a): Minister, vorige legislatuur dienden de meerderheidspartijen een conceptnota in, in een poging, een goede poging denk ik, om tot een harmonisering te komen van de regelgeving inzake internaten, semi-internaten en vakantieopvang. Door verschillende staatshervormingen en een aantal koninklijke besluiten

(KB's) en uitvoeringsbesluiten was de regelgeving warrig geworden en er waren ook hiaten in geslopen.

Een concreet hiaat waar in de sector naar verwezen wordt, is de opvang van leerlingen met een zorgnood in vakantieperiodes. Leerlingen in het buitengewoon onderwijs verblijven bovengemiddeld vaak op een internaat of in een multifunctioneel centrum (MFC) om de zorg te ontvangen die ze nodig hebben. Vaak wordt er dan gekozen voor een opvang waar de school nauw mee samenwerkt of in functie van de geografische nabijheid, maar vanwege de wachtlijsten bij de MFC's of bij sommige internaten is dit niet altijd mogelijk.

Het recht op vakantieopvang is volgens ons enkel van toepassing indien er opvang wordt geboden in het internaat van de school of in een MFC. Wie noodgedwongen naar een ander internaat uitwijkt, kan niet meer genieten van vakantieopvang.

Minister, beaamt u de bezorgdheden dat de regelgeving inzake internaten aan een update toe is?

Onderschrijft u het recht op vakantieopvang voor leerlingen met een zorgnood die in een internaat verblijven? En is het desgevallend niet logisch om dit recht te garanderen ongeacht de verblijfsetting van het kind tijdens de lesperiodes, in plaats van dit afhankelijk te maken van het type verblijf?

Zult u initiatief nemen om de regelgeving rond internaten te vereenvoudigen en de lacunes eruit te halen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: In de beleidsnota hebben we reeds aangegeven dat we in samenspraak met Onderwijs de situatie van de internaten binnen het welzijnslandschap zullen bekijken. Dit overleg met mijn collega van Onderwijs moet nog worden opgestart.

Binnen het ruimere beleid dat we voeren hebben we onder andere ook aandacht voor de problematiek van kinderen en jongeren zonder structurele dagbesteding. Vele actoren en sectoren zijn hierbij betrokken en we zullen die inbreng zeker ook kunnen doen in het kader van de good practices.

In de beleidsnota van mijn collega Ben Weyts staat het volgende: "Ik bekijk de te beperkte financiering van de internaten, de internaten voor buitengewoon onderwijs en de opvangcentra in het Gemeenschapsonderwijs en werk de bestaande verschillen tussen de internaten weg. Ik heb daarbij aandacht voor de rol van de internaatbeheerder. Ik bespreek samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn de rol in het onderwijslandschap van de internaten Medisch Pedagogisch Instituut van het Gemeenschapsonderwijs (MPIGO) en de internaten met permanente openstelling (IPO), dit gelet op het feit dat deze internaten van onderwijs meer en meer geplaatste jongeren opvangen."

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp·a): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik werd gecontacteerd door een ouder. Dat blijkt geen alleenstaand geval te zijn want anders had ik uiteraard een schriftelijke vraag gesteld. Het ging om een kind met een beperking, dat tijdens de week 's avonds naar huis ging en tijdens de vakanties vakantieopvang kon genieten. Omdat de zorgnood te groot werd om tijdens de week 's avonds naar huis te gaan, hebben ze ervoor gekozen om naar een internaat te gaan. Maar het gevolg van het feit dat ze op een andere plaats naar een internaat zijn moeten gaan, was dat er tijdens de vakanties opeens geen mogelijkheid meer was voor een semi-internaatsopvang.

Dat is volgens mij een lacune die zo snel mogelijk moet worden weggewerkt want nu moeten ze tijdens de vakanties volledig zelf voor de zorg instaan. Ik heb een resolutie voorbereid. Ik wil die gerust doorsturen want het zou fijn zijn als we ze samen zouden kunnen indienen. Het is beter dat ze gesteund wordt. Ik heb begrepen dat er meer kinderen zijn in dat geval en ik wil dus dat specifieke aspect laten rechtzetten. Het lijkt mij totaal onlogisch. Het is vanuit de beste bedoeling dat die conceptnota tijdens de vorige legislatuur werd gemaakt. Maar dit hiaat moeten we toch echt wel snel rechtzetten omdat het nogal wat consequenties heeft voor mensen met een kind met een zorgnood.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: We hebben aan de administratie informatie opgevraagd over het aantal jongeren in een internaat met nood aan gezinsbegeleiding, maar we hebben ze nog niet gekregen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.